

ARHEOLOGIJA v letu 2011 dediščina za javnost

Strokovno srečanje Slovenskega arheološkega društva
Ljubljana, Mestni muzej Ljubljana
29.–30. marec 2012

KOKS

ARHEOLOGIJA
v letu 2011
dediščina za javnost

Strokovno srečanje Slovenskega arheološkega društva
Ljubljana, Mestni muzej Ljubljana
29.–30. marec 2012

Uredili Matija Črešnar, Bojan Djurić, Maja Jerala

Tehnični urednici Maja Jerala, Nives Spudić

© Slovensko arheološko društvo 2012
Vse pravice pridržane.

Založilo Slovensko arheološko društvo

Zanj Bojan Djurić, predsednik

Oblikovanje in prelom Nives Spudić

Tisk Megacop, Vegova 12, Ljubljana
ZVKDS, CPA, Poljanska 40, Ljubljana
Ljubljana, marec 2012

Naklada 150

Publikacija je brezplačna.

VSEBINA

- 7 Nova odkritja na Bregu v Celju, Celje, Maistrova ulica, Breg, Partizanska cesta (EŠD 56 Celje – Arheološko najdišče Celje)
Maja Bausovac, Jure Krajšek, Tilen Praprotnik
- 8 Projekt arheološki parki severnega jadrana (PArSJAd) odpira nove izzive za ohranjanje arheološke dediščine
Andreja Breznik
- 9 Grad Rajhenburg - Brestanica
Maja Bricelj
- 10 Mustar 2010 - Arheološka izkopavanja na parceli št. 34/10, k.o. Drnovo
Eva Butina
- 11 Publikacije zbirke AAS v letu 2011
Vanja Celin
- 12 Arheološko izkopavanje na Ptuj (EŠD 9155 Ptuj - Arheološko najdišče Levi breg) na parc. št. 219/1, 219/17, 3981, 3982, 3984/1, k. o. Ptuj
Barbara Čeh
- 14 Izgradnja daljnovoda Ljubljana-Vič
Matija Črešnar, Uroš Košir
- 15 Obnova čolnarne pri Grajskem kopališču na Bledu
Matija Črešnar, Uroš Košir
- 16 Sanacijska dela na desni brežini Ljubljanice na Vrhniku
Matija Črešnar, Uroš Košir
- 17 Kasnobrončanodobna i željeznodobna avantura 2011
Marko Dizdar
- 18 Pameče 2011
Saša Djura Jelenko
- 21 Stari trg pri Slovenj Gradcu, Falež 2011 (EŠD 693, 10107)
Saša Djura Jelenko, Tiran Aleš
- 23 Keltskih konj topot: najdišče Bizjakova hiša v Kobaridu
Teja Gerbec, Miha Mlinar
- 24 Arheološko izkopavanje v Grosupljem - trgovski center Hofer, EŠD 11867, Grosuplje-Arheološko območje Ob železnici
Barbara Hofman
- 25 Ljubljana, Krojaška ulica - rekonstrukcija objektov 6 in 8
Martin Horvat, Matej Draksler
- 26 Ljubljana, Njegoševa cesta - izgradnja mostu preko Ljubljanice in podaljška Njegoševe ceste med Roško in Zaloško cesto
Martin Horvat, Matej Draksler

- 27 Arheološko izkopavanja v Brežicah, Sejmišče
Alenka Jovanović
- 28 Arheološko izkopavanje v Črnilah
Alenka Jovanović
- 29 Arheološko izkopavanje v Ivančni Gorici
Alenka Jovanović, Rok Žižek
- 30 Arheološko izkopavanje na lokaciji gradnje HE Krško, Penk - Za Savo
Alenka Jovanović
- 32 Arheološko izkopavanje v Velikih Malencah
Alenka Jovanović
- 33 Servitski samostan v Kopru
Boris Kavur, Katarina Zanier
- 34 Razstava Tü mo. Slovanska poselitev Prekmurja
Branko Kerman
- 35 Trgovski center Hofer, Celje (EŠD 56)
Rok Klasinc, Mateja Ravnik
- 36 Rombon - visokogorsko bojišče soške fronte
Uroš Košir
- 37 Novi Klošter – Dvorec s parkom (EŠD 10412)
Robert Krempuš, Maja Bricelj, Gašper Rutar
- 38 Novo mesto, Kapiteljska njiva. Zavarovalno arheološko izkopavanje (EŠD 8710)
Borut Križ, Petra Stipančič
- 39 Zaščitne arheološke raziskave na območju nekdanje vojašnice na Ptuju v letu 2011
Evgen Lazar
- 40 Zaščitne arheološke raziskave na območju novogradnje Preložnik - Jančič na
Sp. Hajdini
Evgen Lazar
- 41 Predhodne arheološke raziskave na trasi kanalizacije Gradnje, Vinji vrh pri Beli
Cerkvi - Arheološko območje Vinji vrh (EŠD 815)
Phil Mason, Ildikó Éva Pintér
- 42 Predhodne arheološke raziskave na trasi vodovoda Vinji vrh - nižinska cona,
Vinji vrh pri Beli Cerkvi - Arheološko območje Vinji vrh (EŠD 815)
Phil Mason, Ildikó Éva Pintér
- 44 Arheološka izkopavanja na območju širitve kamnoloma Vrhpeč, Jezero pri
Trebnjem – arheološko območje Nad Kamnolomom, Vrhpeč (EŠD 27968)
Phil Mason
- 45 InterArch-Steiermark - Interaktivna arheološka dediščina avstrijske in slovenske
Štajerske
Marko Melé

- 46 Arheološko izkopavanje in arheološko dokumentiranje ob gradnji v Cerknici zaradi zunanje ureditve Jurčkovega Tabora v okviru rekonstrukcije Obrambnega stolpa št. 42
Vesna Merc
- 47 Lidar prospekcije v letu 2011, prispevek k razumevanju in varovanju (arheoloških) krajin
Dimitrij Mlekuž
- 48 Tolmin - sv. Urh (EŠD 4069), arheološko dokumentiranje ob popotresni sanaciji
Miha Mlinar
- 49 Arheološke raziskave financirane iz državnega proračuna v letu 2011 (ZVKDS, CPA)
Tadeja Mulh, Gašper Rutar
- 50 Dokumentiranje ob gradnji Sv. Urh – Gaberke
Miha Murko
- 51 Zagorje - Kidričeva cesta
Miha Murko
- 52 Geofizikalna raziskava z magnetno metodo na neolitskem najdišču Pavlovac (Čukar in Kovačke njive) pri Vranju, Republika Srbija
Brane Mušič *et al.*
- 53 Geofizikalna raziskava na območju arheološkega kulturnega spomenika Šmarjeta pri Celju - Arheološko najdišče Janžekov Grič (EŠD 4257)
Brane Mušič *et al.*
- 54 Geofizikalna prospekcija z uporabo magnetne in georadarske metode na bronastodobnem najdišču Ust'ye v zahodni Sibiriji, Rusija
Brane Mušič *et al.*
- 55 Prispevek k arheološki topografiji Občine Krško
Mitja Pergar
- 56 Grobišče Župna cerkev v Kranju (J6-4057)
Andrej Pleterski, Benjamin Štular
- 57 Parkirno-garažna hiša Kozolec 2, Ljubljana (EŠD 329)
Mateja Ravnik, Rok Klasinc, Jure Kusetič
- 58 Piramida, Maribor (EŠD 426)
Mateja Ravnik
- 59 Evidenca arheoloških raziskav Centra za preventivno arheologijo ZVKDS
Gašper Rutar
- 60 Paradišče 2 (EŠD 880, Zgornja Slivnica - Arheološko najdišče Magdalenska gora)
Primož Stergar
- 61 Arheološke raziskave na območju predvidene gradnje stanovanjskega objekta Jelenc na Bukovščici
Jože Štukl, Judita Lux
- 62 Notranja preveritev registrirane enote kulturne dediščine Razvanje
Biba Teržan, Matija Črešnar, Brane Mušič, Dimitrij Mlekuž

- 63 Antropološke analize v letu 2011
Tatjana Tomazzo-Ravnik
- 65 Arheološko izkopavanja na parc. št.. 476/3, 4 in 476/1, k.o. Miren in arheološko izkopavanja na parc. št. 515 in 516, k.o. Ajdovščina
Vesna Tratnik, Tomaž Fabec
- 66 Arheološka izkopavanja na lokaciji Kranj - hotel Jelen in trgovina Merkur (arheološko najdišče Kranj, št. predloga za vpis v RKD 400668)
Rafko Urankar
- 67 Izkopavanja v Kranju, mestno jedro Kranja, Trubarjev trg s Pungertom, Cankarjeva, Vodopivčeva ulica, Glavni trg, Poštna ulica in vrt Kieselstein
Rafko Urankar
- 68 Grosuplje (EŠD 11867 Grosuplje - Arheološko najdišče ob železnici)
Jasna Vinder
- 69 Ptuj, osnovna šola Breg - parkirišče
Mojca Vomer Gojkovič
- 70 Odsevi kamniških tisočletij – stalna razstava
Janja Železnikar
- 71 Ljubljana, Prule 9
Tina Žerjal
- 72 Arheološka izkopavanja na arheološkem najdišču Griblje
Alja Žorž
- 73 Arheološka izkopavanja na arheološkem najdišču Leskovec
Alja Žorž
- 74 Zaščitna arheološka izkopavanja na najdišču Sv. Lovrenc III. faza
Alja Žorž
- 75 Seznam izdanih soglasij za arheološke raziskave v letu 2011

Nova odkritja na Bregu v Celju, Celje, Maistrova ulica, Breg, Partizanska cesta (EŠD 56 Celje – Arheološko najdišče Celje)

Maja Bausovac, Jure Krajšek, Tilen Praprotnik

Ob nadzoru strojnega izkopa za novo kanalizacijsko in vodovodno napeljavo spodnjega dela mestne četrti Breg v Celju sta bila pozimi leta 2010 na ulici Breg odkrita poznorimska groba, vkopana v antične arhitekturne ostanke. Grobova smo sicer izkopali, ker pa so se zidovi ter hodne površine nadaljevale v smeri gradbenega posega in ker so bili v petdesetih letih prejšnjega stoletja odkriti ravno tako poznorimski grobovi na drugem koncu ulice, smo vedeli približno, kaj pričakovati in smo z delom nadaljevali spomladi.

Ob arheološkem nadzoru so bili grobovi in antični objekti odkriti še nekoliko severneje - na Partizanski cesti, zgolj arhitekturni ostanke pa tudi proti strugi reke Savinje vzhodno od Ceste v Laško.

Kljub omejenosti izkopa na do 2 m široke pasove, pri čemer smo se prilagajali maksimalnemu razponu gradbenih opažev, smo ugotovili, da gre za antične bivalne objekte in predvsem obrtne delavnice. Pri tem drobno gradivo kaže na izdelavo majhnih bronastih predmetov, na lončarsko dejavnost pa tudi ostanke peči. V najstarejših fazah, ki datirajo v konec 1. stoletja pr. n. š. in segajo v globino celo do 6,5 m pod današnjo hodno površino, so objekti leseni, kasneje zidani s posameznimi lesenimi prizidki. Glede na najdbe je bil prostor v rabi do druge polovice 2. stoletja in šele v drugi polovici 4. stoletja služil kot grobišče. Posamezni odlomki keramike kažejo, da so bile v srednjem veku tu morda le obdelovalne površine, debela prodnata nasutja pa, da je od takrat dalje pa do petdesetih let prejšnjega stoletja skozi ulico Breg potekala pot proti Laškem.

Projekt arheološki parki severnega jadrana (PArSJAd) odpira nove izzive za ohranjanje arheološke dediščine

Andreja Breznik

V letu 2011 smo v Narodnem muzeju Slovenije zaključili drugo projektno leto v okviru projekta Arheološki parki severnega Jadrana, PArSJAd, ki je sofinanciran v okviru Programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007–2013 iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj in nacionalnih sredstev. Prvenstveno je naše delo zajemalo ureditev arheološkega parka Ad Pirum (Hrušica pri Podkraju): končali smo zasnovo ureditve najdišča in arheološke poti, dela bodo zaključena v letu 2012, oblikovali smo izobraževalne vsebine, ki temeljijo na uporabi digitalne tehnologije. Izpostavimo naj izdelavo 3D rekonstrukcije vojaške trdnjave in avdiovodnike v 4 jezikih in dveh težavnostnih stopnjah, ki jih bodo obiskovalci uporabljali s pomočjo mobilnih telefonov na način prenosa datotek z uporabo modrozobe tehnologije. To rešitev smo oblikovali zaradi trenutnega stanja, saj park nima urejenega upravljanja in stalno prisotnega vodnika. Takšna ureditev ni izjemna, podobno usodo deli večina naših arheoloških parkov. Narodni muzej Slovenije ni ne lastnik ne upravljavec arheološkega parka, strokovno delo opravljamo zaradi prepoznavanja strokovne vrednosti najdišča. V danem primeru smo si zadali nalogo, da v najdišče investiramo svoje znanje, ob tem pa vzpodbudimo interes za upravljanje parka s strani lastnikov najdišča ali lokalne skupnosti, ki sta po ZVKD-1 zadolžena za upravljanje spomenikov (v tem primeru spomenik lokalnega pomena). Izkazalo se je, da večinski lastnik, to je RS, nima sredstev niti ustreznega interesa za prevzem teh nalog. Poudarimo

še, da je eden ključnih elementov uspešnega ohranjanja dediščine pozitiven odnos do te s strani lokalnega prebivalstva. Zavedamo se, da potrebuje najdišče po postavitvi infrastrukture upravljavca, zato smo začeli z aktivno promocijo v lokalnem okolju. Izkazalo se je, da prebivalstvo v takšnih projektih prepoznava vrednost za obogatitev lokalne ponudbe, vendar je potreben pravi pristop s strani strokovnjakov: to je poslušati, slišati in sodelovati pri oblikovanju produktov. Tako smo uspešno izvedli čiščenje območja arheološke poti, kjer so sodelovali prostovoljci PD Podkraj ter še nekateri domačini. Izkazalo se je tudi, da turistična uporaba dediščine brez relativno drastičnih posegov v najdišče, kot so denimo izgradnja rekonstrukcij in infrastruktura za obiskovalce, pravzaprav ni možna, na kar so opozorili tudi domačini. Arheološki park namreč pomeni transformacijo arheološkega najdišča v kompleks, prirejen za obiskovalce. V takšnih primerih so pri nas strokovne službe toge in zadržane in vprašanje je, kdaj nam bo uspelo zgraditi kompleks, ki bo tudi Slovenijo postavil na zemljevid arheoloških parkov v sodobnem pomenu te besede. Arheološki park namreč ni le prezentacija, temveč muzealizacija najdišča, uspešnost pa se beleži v stopnji razumevanja in doživetja najdišča in v številu obiskovalcev.

Poleg naštetega smo na podlagi obsežne raziskave tujih in domačih primerov razvili model upravljanja arheoloških parkov v RS, v zaključni fazi izdelave je tudi spletni laboratorij didAlab na temo arheološke didaktike.

Grad Rajhenburg - Brestanica

Maja Bricelj

Območje gradu Rajhenburg obsega široko terasirano pobočje pomola severovzhodno od izliva potoka Brestanica v Savo. Lega grajskega hriba je gotovo že od prazgodovine dalje privlačila prebivalstvo. Sledove prazgodovinskega gradišča iz starejše železne dobe omenja Pečnik, z najdbami z grajskega hriba in iz bližnje okolice pa je močno zastopano tudi rimsko in srednjeveško obdobje. Rajhenburg je najstarejši v pisnih virih izpričan grad na Slovenskem (895). Med spopadi v nemško-ogrskem obmejnem pasu je bil grad uničen, nato pa med leti 1131 in 1147 na novo postavljen. Osnovni elementi tega stavbnega sklopa so se ohranili do danes – tako lahko govorimo o srednjeveškem gradu z ohranjeno romansko zidavo, romansko in poznogotsko kapelo ter renesančnimi profanimi poslikavami. Svojevrsten pečat so gradu pustili tudi menihi trapisti vse do 1941, ko je grad postal nacistično preselitveno taborišče, po vojni pa so ga uporabljali za zapore vse do leta 1963.

V letu 1978 je Marijan Slabe s sondažnimi izkopi raziskal grajsko dvorišče, pri čemer je potrebno izpostaviti predvsem v jugovzhodnem vogalu dvorišča odkrit zidan vogal objekta iz predromanske gradbene faze. V letu 2011 so se na gradu pričela obnovitvena dela celostne prenove gradu, kamor se je vključila tudi ekipa ZVKDS, CPA. V pritličnih prostorih gradu smo lahko sledili zelo različnim grajskim fazam – od gradbenih predelav trapistov, baročnega opečnatega tlakovanja, temelja krožnega gotskega stopnišča in dveh romanskih portalov ter skalne osnove, ki je predvsem na zahodni strani zelo visoko in mestoma izravnana. Izpostaviti velja novo odkrito kamnito tlakovano hodno površino v vhodni veži, na kateri smo našli odlomke poznosrednjeveške lončenine, gotski ključ z rombastim zaključkom in bronast novc cesarja Hadrijana. To tlakovanje razlagamo kot najstarejšo hodno površino prvotnega vhoda v visokosrednjeveški grad, kar potrjuje njegovo kontinuiteto na sedanjem mestu.

Mustar 2010 - Arheološka izkopavanja na parceli št. 34/10, k.o. Drnovo

Eva Butina

Predhodne arheološke raziskave na območju predvidene gradnje enostanovanjske hiše so potekale v dveh etapah (zaradi prekinitev, ki je bila posledica zimskih razmer in snega na izkopnem polju) v novembru 2010 in v času od marca do aprila 2011. Raziskave je izvedla ekipa ZVKDS, CPA.

Na območju gradnje stanovanjske hiše na južnem robu naselja smo raziskali območje predvidene gradbene jame skupaj z infrastrukturnimi vodi. Skupna velikost izkopnega polja je bila ca 170 m².

V izkopnem polju smo dokumentirali šest arheoloških faz. Faza I predstavlja geološko osnovo – savski prod. Faza II obsega kulturno sterilna aluvialna nasutja, ki verjetno predstavljajo hodno površino ob prihodu prvih prebivalcev. Faza III je razdeljena na 5 podfaz (IIIa–IIIe) in obsega plasti in stukture antropogenega nastanka, ki sodijo v čas poselitve, ki glede na preliminarno analizo gradiva zavzema čas od 1. st. do začetka 5. stoletja n. š. Faza IV predstavlja obdobje po opustitvi rimskodobnih objektov, ko je prostor postal kmetijska poljedelska površina, redke najdbe zgodnesrednjeveške lončenine fazo datirajo v čas zgodnjega srednjega veka. Faza V predstavlja t. i. pokopano ornico (prav tako vidne sledi oranja), redke najdbe odlomkov lončenine zgodnjega srednjega veka in novega veka pa to fazo umeščata v čas srednjega in novega veka. Zadnja faza (faza VI) s travno rušo, t. i. ornico ter jamami za sadna drevesa predstavlja čas 20. in 21. stoletja, ko se

je do začetka raziskav na tem prostoru obdeloval hišni vrt in sadovnjak.

Večina najdb pripada fazi III. Poleg velike količine odlomkov lončenine, gradbene keramike, ožgane gline, lepa in stekla pa med najdbami izstopajo oljenka tipa Loeschke × z napisom L.N.C. na dnu, lepo ohranjena lesena žlička, manjši kos obdelanega in okrašenega apnenca, ki najverjetneje predstavlja majhno aro, bronast predmet, ki verjetno predstavlja rimsko utež za pol unče (semiuncia), predvsem pa dve votivni daritvi: prva v obliki železne ploščice položene na živalske kosti in vse skupaj položeno v jamo za stojko skupaj s koloriranim kosom ometa ter druga v obliki bronaste ploščice, položene na zemljo in obdana s štirimi hišicami vrtnih polžev na vsakem vogalu. Med najdbami so tudi številne živalske kosti.

Na podlagi preliminarних rezultatov imamo na območju raziskane parcele sledi rimske poselitve, ki sovpadajo z najdbami odkritimi v zadnjih 50 letih v vasi Drnovo in okolici. Gradivo in odkrite strukture na tem prostoru dopolnjujejo sliko rimske naselbine – mesta Neviodunum med 1. in 4. stoletjem. Na raziskanem območju so stali preprosti objekti s preprostimi temelji in najverjetneje lesenimi stenami, glede na število kurišč in ostanke peči in večjega ognjišča mogoče nekakšne delavnice, čeprav številne najdbe finega namiznega posodja (uvožene terre sigillate in steklenega posodja) bolj govorijo v prid stanovanjskim objektom. Mogoče bomo lahko več izvedeli na podlagi rezultatov naravoslovnih in osteoloških analiz.

Pogled na izkopno polje v času raziskav - Faza IIIc

Publikacije zbirke AAS v letu 2011

Vanja Celin

Uredništvo, ki deluje znotraj projekta AAS, se predstavlja z osmimi novimi publikacijami v Zbirki Arheologija na avtocestah Slovenije iz lanskega leta 2011 (številke 17–24). Gre za najdišča, ki se nizajo na trasah avtocestnih odsekov Vučja vas–Beltinci (Kotare–Baza pri Murski Soboti, Kotare–Krogi pri Murski Soboti, Grofovsko 2 pri Murski Soboti in Pod Kotom–sever pri Krogu, vse štiri avtorja Branka Kermana ter Pri Muri pri Lendavi avtorjev Irene Šavel in Samota Sančoviča), Hrastje–Lešnica (Dolenje Karteljevo pri Novem mestu avtorja Uroša Bavca) in Pluska–Ponikve (Trebanjsko Bukovje avtorice Katarine Udovč in Podgrič pri Trebnjem avtorice Ane Plestenjak). Prostorski vpogled kaže izrazito koncentracijo objavljenih najdišč na območju okrog Murske Sobote in Trebnjega oz. Novega mesta.

Publikacija Kotare–Baza pri Murski Soboti obravnava najdišče, kjer je bila ugotovljena razpršena poselitev iz zgodnje bronaste dobe (naselbinske ostaline), starejše (kmetije, peči, zemljanke in vodnjak) in mlajše železne dobe (hiša in peč za žganje keramike), antičnega obdobja (objekti in odpadne jame) in zgodnjega srednjega veka (zemljanke, jame, vodnjaki in peči). Izkopavanja so potekala v letih 2000/2001 na skupni površini ok. 30.500 m².

Najdišče Dolenje Karteljevo, raziskano leta 2004 v obsegu 2944 m² površine, leži SZ od Novega mesta in domnevno spada med občasne naselbinske tipe najdišča. Zaradi vodnega delovanja so bili ostanki poselitve slabo ohranjeni. Redke stojke so edini pokazatelj šibke prazgodovinske poselitve. Analiza žlindre priča o metalurškem obratu iz rimskega ali poznejšega časa. Izkopavanja na najdišču Trebanjsko Bukovje so potekala maja 2008 na površini 660,7 m². Pokazala so na ostanke domnevnega prazgodovinskega objekta in ostanke rimskodobnih struktur, jam, enodelne peči in dveh kurišč.

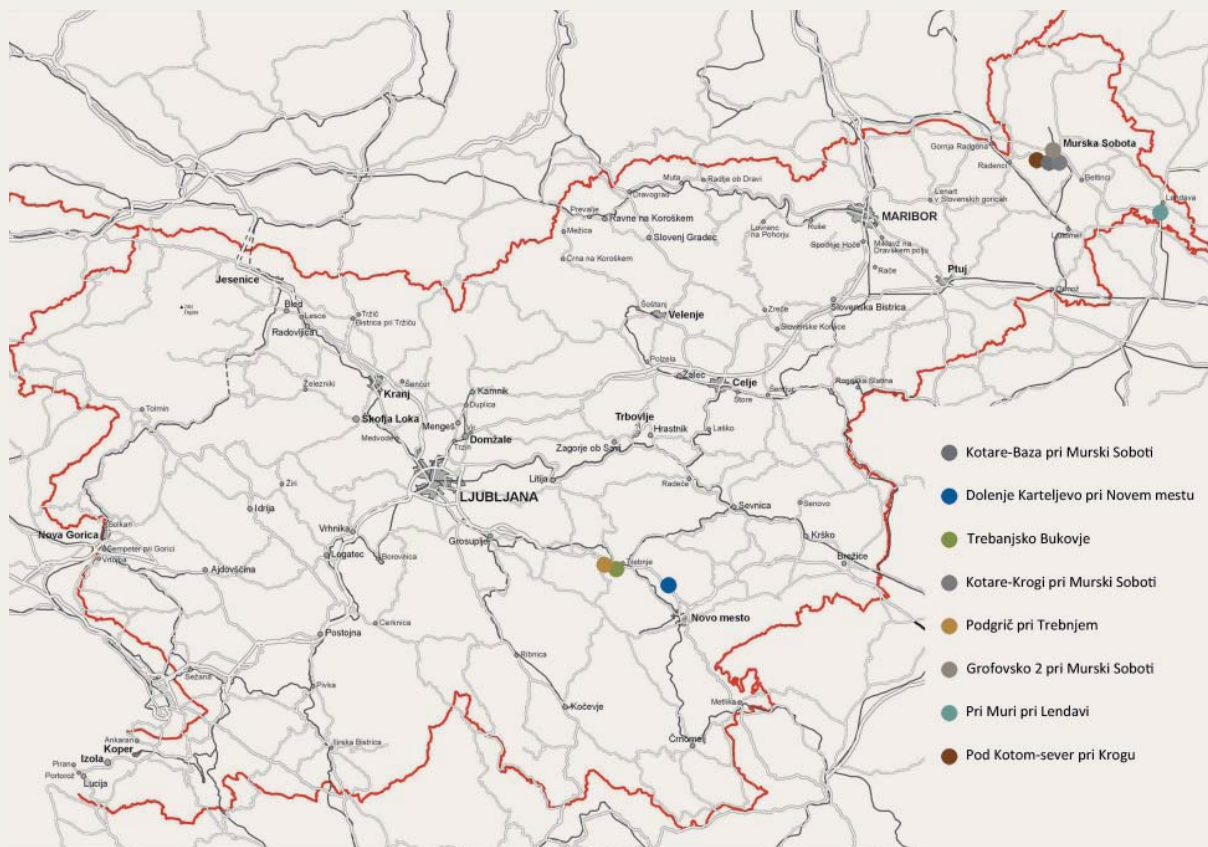
Pri zavarovalnih izkopavanjih leta 2000 na površini 6.000 m² je bila na najdišču Kotare–Krogi pri Murski Soboti ugotovljena večperiodna poselitev. Najstarejše strukture so posamezne jame iz zgodnje bronaste dobe, sledijo žarni grob in krožni jarki iz starejše železne dobe ter naselbinske ostaline z zemljankami in odpadnimi jamami iz mlajše železne dobe.

Kljub prisotnosti prazgodovinske, rimske in srednjeveške lončenine ni bilo dokazov o neposredni prisotnosti človekove aktivnosti na najdišču Podgrič pri Trebnjem, ki ga opredeljuje predvsem apnenica iz časa 19. oz. začetka 20. stoletja za lokalne potrebe.

Najdišče Grofovsko 2 pri Murski Soboti leži na J robu Murske Sobote. Izkopavanja so potekala marca 2002 na skupni površini 6.300 m² in potrdila antično ter zgodnesrednjeveško poselitev. Osrednji del rimskodobne kmetije predstavlja hiša v staroselski keltski tradiciji gradnje ter manjše kurišče, slovansko poselitev pa določa zemljanka ter lončenina.

Dela na najdišču Pri Muri pri Lendavi so potekala leta 2005 na površini 18.000 m². Odkrili so nadzemne in vkopane objekte, ognjišča, peči, vodnjak, shrambene in odpadne jame iz bakrene, bronaste, starejše in mlajše železne, rimske ter srednjeveške dobe.

Najdišče Pod Kotom–sever pri Krogu, raziskano leta 2001, opredeljuje multiperiodna poselitev: gradivo iz zgodnje bronaste dobe, naselbinski ostanki (hiše) iz srednje in pozne bronaste dobe, poznolatske in rimske poselitvene ostaline ter skromna slovanska poselitev.

Arheološko izkopavanje na Ptuju (EŠD 9155 Ptuj - Arheološko najdišče Levi breg) na parc. št. 219/1, 219/17, 3981, 3982, 3984/1, k. o. Ptuj

Barbara Čeh

Na arheološkem najdišču Ptuj Meteorna kanalizacija za OŠ Ljudski vrt, ki se nahaja v severovzhodnem delu Ptuja, je izkopavanja izvedlo podjetje PJP d.o.o. iz Slovenske Bistrice. Dela so potekala od 14. 4. do 31. 5. 2011. Glede na potrebe načrtovanih gradbenih del smo izkopali tri sonde (sonda 1–3). Arheološke ostanke smo odkrili v sondi 1 in v zahodnem delu sonde 2. Sonda 3 je bila brez arheoloških ostankov.

Najdišče se nahaja na območju Rabelčje vasi. Ta prostor zajema približno tretjino površine rimske Petovione, to je vzhodno mestno četrt z grobišči. Na tem območju je tako znanih več arheoloških najdišč z žganimi grobovi in naselbinskimi ostanki iz rimske dobe ter domnevno antično cesto. Severno od našega najdišča na prostoru Osnovne šole Ljudski vrt, je bil izkopen del velikega vzhodnega grobišča. Del le-tega predstavlja tudi tukaj obravnavano najdišče.

Na raziskanem prostoru je bilo odkritih 24 grobov. Devet jam zaradi poškodovanosti oziroma uničenja ne moremo nedvoumno opredeliti kot grobove. Vsi grobovi so bili sicer poškodovani s polzenjem plasti zaradi zemljine teže. Prav tako je bila večina grobov že v antiki izropana. Odkritih je bilo tudi šest grobnih parcel. Zaradi majhnega izkopnega polja nobena ni bila v celoti izkopana.

Tako kot na vseh petovionskih grobiščih tudi na našem najdišču prevladuje žgani način pokopa, skeletni grobovi pa so v manjšini. Odkrili smo štiri skeletne grobove in 20 žganih. Nekateri so imeli konstrukcijo iz tegul ali druge opeke, kar je tipično za pokopavanje

v Petovioni. Med grobovi velja izpostaviti dva. Grob 17 v sondi 1 je bil skeleten grob s sarkofagom. Sarkofag je pravokotne oblike, sestavljen iz polomljenega pokrova in skrinje iz peščenjaka, dimenzij $2,10 \times 1,00 \times 0,80$ m. V njem smo odkrili odlomke lončenih posod in koščke neožganih kosti, vendar je bil sarkofag že v antiki izropan. Grob 24, prav tako v sondi 1, je bil žgani grob s konstrukcijo iz opeke in edini, ki ni bil izropan. V njem smo med drugim odkrili dve keramični oljenki tipa Loeschcke 10, izdelka petovionskih delavnic iz 2. stoletja n. š. Med pridatki so bili tudi stekleni balzamarij/lakrimarij in bronasti predmeti, med njimi ključ, ostanki ploščice in gumb. To so ostanki skrinjice, ki je bila pridana pokojniku.

Med najdbami v grobovih sicer prevladujejo odlomki lončenine, ki predstavljajo ostanke pridanih servisov lončenih posod. Odkriti so bili tudi stekleni in kovinski predmeti, med slednjimi zlati uhan (v grobu 15), bronasti predmeti in železni žebli. Primarna analiza odkritega materiala je najdbe uvrstila v čas adoptivnih cesarjev oziroma v 2. stoletje n. š. V prid takšni umestitvi govori tudi zgodovinski razvoj rimskodobnega Ptuja, saj je znano, da je bila četrt Rabelčja vas, ki je imela izrazito obrtniški značaj, poseljena od konca 1. stoletja dalje. Poselitev na tem območju se je razmahnila v času vladanja cesarja Trajana (98–117), ki je Petovioni podelil status kolonije.

Izgradnja daljnovoda Ljubljana-Vič

Matija Črešnar, Uroš Košir

Junija 2011 smo sodelavci Centra za preventivno arheologijo ZVKDS na območju DPN za izgradnjo daljnovoda Polje–Vič (DV 2x 110 kV RTP Polje–RTP Vič) izvajali intenzivni podvodni terenski pregled na sotočju Ljubljanice in Iščice. V obeh rekah je bilo skupaj pregledanih 1225 m² površine.

Arheološke najdbe, odkrite pri pregledih, sodijo v širok razpon od prazgodovine do moderne dobe. Ob redkih zgodnejših najdbah je precej številčno srednjeveško in zgodnje novoveško gradivo. Med lončenino izstopajo pokrovke, ki imajo več primerjav v gradivu, ki izhaja iz Ljubljanice. Nekaj odlomkov posod, ki jim oblike tipološko sicer ne moremo opredeliti, daje vtis, da je v sklopu srednjeveškega gradiva starejše in bi ga lahko uvrstili na njegov začetek. Precej odkritega keramičnega gradiva je novoveškega.

Sliko o največjem številu najdb iz poznega srednjega veka ter (zgodnjega) novega veka potrjuje tudi kovinsko gradivo. Najprej so to najdbe, vezane neposredno na reko in dejavnosti na njej, svinčene uteži za ribiške mreže ter enorogeljni čolnarski kavlji, kot so že znani iz Ljubljanice. Drugi sklop najdb so večji in manjši kovani žblji, ki jih lahko povezujemo z različnimi lesenimi konstrukcijami, manjše pa tudi s podkovanjem konj, saj smo med drugim odkrili tudi fragmentirano podkev, v kateri je ohranjen eden takšnih žbljev. Iz razprostranjenosti kovinskih najdb, ki so bile odkrite na relativno majhnem območju, jih lahko vežemo na dogajanje ob levem bregu reke. Ob prej omenjenih ko-

vinskih najdbah gre posebej izpostaviti še dve uhati sekiri, od katerih ima ena ohranjen tudi del lesenega toporišča, in bodalo t. i. landsknehtskega tipa. Medtem ko so sekire slabše časovno opredeljive, lahko bodalo dokaj natančno določimo, saj je moč podobne slediti tako v Sloveniji kot na širšem srednjeevropskem prostoru v času od konca 15. do sredine 16. stoletja.

Uhata sekira z ostanki lesenega toporišča

Bodalo (konec 15. do sredine 16. stoletja)

Mestni muzej Ljubljana, 29.–30. 3. 2012

Obnova čolnarne pri Grajskem kopališču na Bledu

Matija Črešnar, Uroš Košir

Julija 2011 smo sodelavci Centra za preventivno arheologijo ZVKDS na območju čolnarne pri Grajskem kopališču na Bledu (parc. št. 1144/12 k. o. Želeče) izvajali intenzivni podvodni terenski pregled. Razlog raziskav je bila načrtovana obnova čolnarne.

Arheološke najdbe, odkrite pri pregledih, sodijo v različna časovna obdobja, pri čemer pa je veliko večino predvsem keramičnega gradiva moč datirati v čas pozne bronaste dobe oz. starejše železne dobe. V to obdobje lahko datiramo skoraj 400 odlomkov lončenine, ki je bila z nekaterimi občutnejšimi koncentracijami odkrita po vsem območju raziskav, sočasni pa so tudi odlomki tkalskih uteži in svitkov. Odkritih je bilo tudi manjše število odlomkov rimske lončenine in opeke, nekaj keramičnih najdb pa je bilo tudi kasnejših. Med večjo količino modernega kovinskega odpada izstopa kovinska igla, ki smo jo preliminarno datirali v pozno bronasto dobo. Odkritih je bilo tudi večje število živalskih kosti in zob.

Na celotnem območju raziskav smo na posameznih mestih ob pregledu odkrili kompaktno plast sivga mulja z delno zaobljenimi kosi karbonatne kamnine, ki se je ponekod pojavila tik pod površinskim sedimentom pretežno rahlega mulja in ostrorobih kosov karbonatne kamnine.

Kljub številnim odkritim prazgodovinskim odlomkom keramike pa njihova datacija, predvsem pa interpretacija najdišča, nista popolnoma enoznačni. Med keramiko prevladuje groba lončenina, ki je v kar nekaj primerih okrašena z razčlenjenimi plastičnimi rebri, ki so dolgoživ okras. Med vsemi odlomki pa je najboljše datiran odlomek sklede, ki je narejena v stilu posnetkov kovinskih posod tipa Stillfried-Hostomice, ki so že znane v Blejskem kotu, saj so bile odkrite na grobišču na Pristavi, prav tako datiranjem med konec pozne bronaste dobe in začetek mlajšega halštata.

Območje raziskav

Odlomek prazgodovinskega svitka

Sanacijska dela na desni brežini Ljubljanice na Vrhniki

Matija Črešnar, Uroš Košir

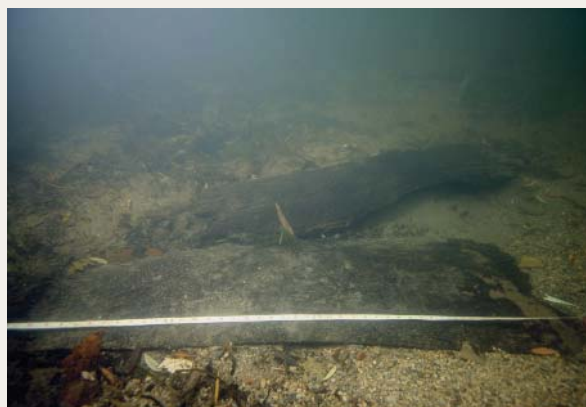
V oktobru in novembru 2011 smo sodelavci Centra za preventivno arheologijo ZVKDS izvajali podvodne raziskave na območju sanacije zajede na brežini reke Ljubljanice na območju Vrhnike, natančneje na zemljiščih s parcelno št. 1865/1, 1038, obe k. o. Verd. Večina odkritih najdb sodi v novi vek, med njimi pa je bilo tudi več domala v celoti ohranjenih loncev in skled. Precej manj je gradiva iz časa poznega srednjega veka oz. zgodnjega novega veka, iz rimskega obdobja, med katerim izstopa v celoti ohranjen pokrovček amfore, in iz prazgodovinskih obdobj.

Ob keramičnih najdbah gre omeniti veliko količino raznolikega živalskega kostnega gradiva, ki seže od manjših odlomkov kosti, med katerimi so tudi kosi z jasno vidni sledovi rezanja oz. razkosavanja, pa vse do dveh v veliki meri ohranjenih živalskih lobanj. Kosti se med seboj precej razlikujejo tudi po znakih postdepozicijskega delovanja. Verjetno je to povezovati tudi z njihovo starostjo, ki pa je brez natančnih analiz ni mogoče določiti.

Pomembna najdba, ki se nahaja na območju raziskav in je bila v stroki že poznana, je rimskodobni deblak, v njegovi neposredni okolici pa sta bili ob tem odkriti še dve koncentraciji lesenih predmetov. Deblaku bližnja skupina šteje dve deski, od katerih je na eni ohranjenih več v celoti ali delno ohranjenih kovinskih spojk. Drugo skupino, ki leži v osrednjem delu struge, sestavljajo tri deske, dve daljši in debelejši deski, ki sta zagozdeni v prodnato dno, in ena krajša, ki leži položno na dnu. Prav zaradi lesenih ostankov najmanj enega plovila in drugih lesenih najdb, ki še niso primerno raziskane, gre za pomembno arheološko lokacijo, ki je zaradi izpostavljenosti gradiva močno ogrožena.

Pogled na območje raziskav

Leseni deski s kovinskimi spojkami

Kasnobrončanodobna i željeznodobna avantura 2011

Marko Dizdar

Djelatnici znanstvenog projekta MZOŠ-a RH Razvoj i mobilnost protopovijesnih zajednica na tlu kontinentalne Hrvatske pri Institutu za arheologiju u 2011. godini proveli su nekoliko arheoloških istraživanja od kojih su neka rezultirala zanimljivim spoznajama o brončanodobnim i željeznodobnim zajednicama koje su naseljavale prostor sjeverne Hrvatske.

Velikim zaštitnim arheološkim istraživanjem nalazišta Poljana Križevačka 2 pri izgradnji autoceste A12 Sv. Helena–Koprivnica (financirano od strane investitora HAC d.o.o.), otkriveno je, uz naselja lasinjske kulture i kasnog srednjeg vijeka, i naselje s pripadajućim grobljem s početka kulture polja sa žarama (grupe Virovitica). U infrastrukturi naselja prepoznaju se objekti koji bliske paralele imaju na nekim slovenskim nalazištima (Pod kotom). Otkriveni dio naselja prostire se na površini od 14000 m², a južno od njega istraženo je 50 paljevinskih grobova u urnama. Način pokopavanja i tipovi keramičkih posuda bliske paralele imaju u grobovima u Moravču i Ptuju.

U sustavnim istraživanjima groblja mokronoške skupine u Zvonimirovu tijekom 2011 (financirano sredstvima Ministarstva kulture i MZOŠ-a) otkriveno je 11 paljevinskih grobova iz Mokronog IIb stupnja. Pojedini predmeti nošnje i nakita te keramičkih posuda izravne usporedbe imaju na nalazištima u istočnoj Sloveniji, posebno onima u Podravini i Prekomurju.

U probnim istraživanjima u Sotinu (financirano sredstvima MZOŠ-a), uz ostatke rimske nekropole i ranosrednjovjekovnog naselja, otkriveno je 17 daljskih grobova, od kojih se kao izniman ističe bogati grob istaknute ženske osobe – možda svećenice iz Ha C1a vremena.

Poljana Križevačka, grob 13

Zvonimirovo, grob 91

Pameče 2011

Saša Djura Jelenko

Območje predvidene spremembe namembnosti zemljišča v Pamečah leži vzhodno in zahodno od glavne ceste Slovenj Gradec–Dravograd.

Površinski in podpovršinski ekstenzivni terenski pregled (ETP) je bil opravljen oktobra 2011. Pregled je izvajal Koroški pokrajinski muzej v sodelovanju s podjetjem Arhat, Aleš Tiran s.p.

Območje naših raziskav smo razdelili na cono 1 in 2. Cona 1 leži med Mislinjo na zahodni in podjetjem Plamen d.o.o na zahodni strani, na severni vključno s posestvom domačije Fuks (EŠD 13643), kjer je bila neznano kdaj v kamnolomu pri Lisičjem mlinu najdena bronasta plavutasta sekira iz 12. stol. pr. n. š. (Pokrajinski muzej Ptuj–Ormož, P 3721). Na gručasti domačiji Fuks sta nekoč delovala mlin in kovačija, zgrajena je bila v prvi četrtini 19. stol. Od reke Mislinje je bil v smeri Fuksovega mlina speljan kanal, ki je ležal na območju naših raziskav (območje od V do VIII). Severno od Pameč leži še neraziskana srednjeveška utrdba (EŠD 7948). Dolina ob Mislinji pa je bila predvsem prizorišče umikanja vojaški sil ob koncu 2. sv. vojne (maj 1945).

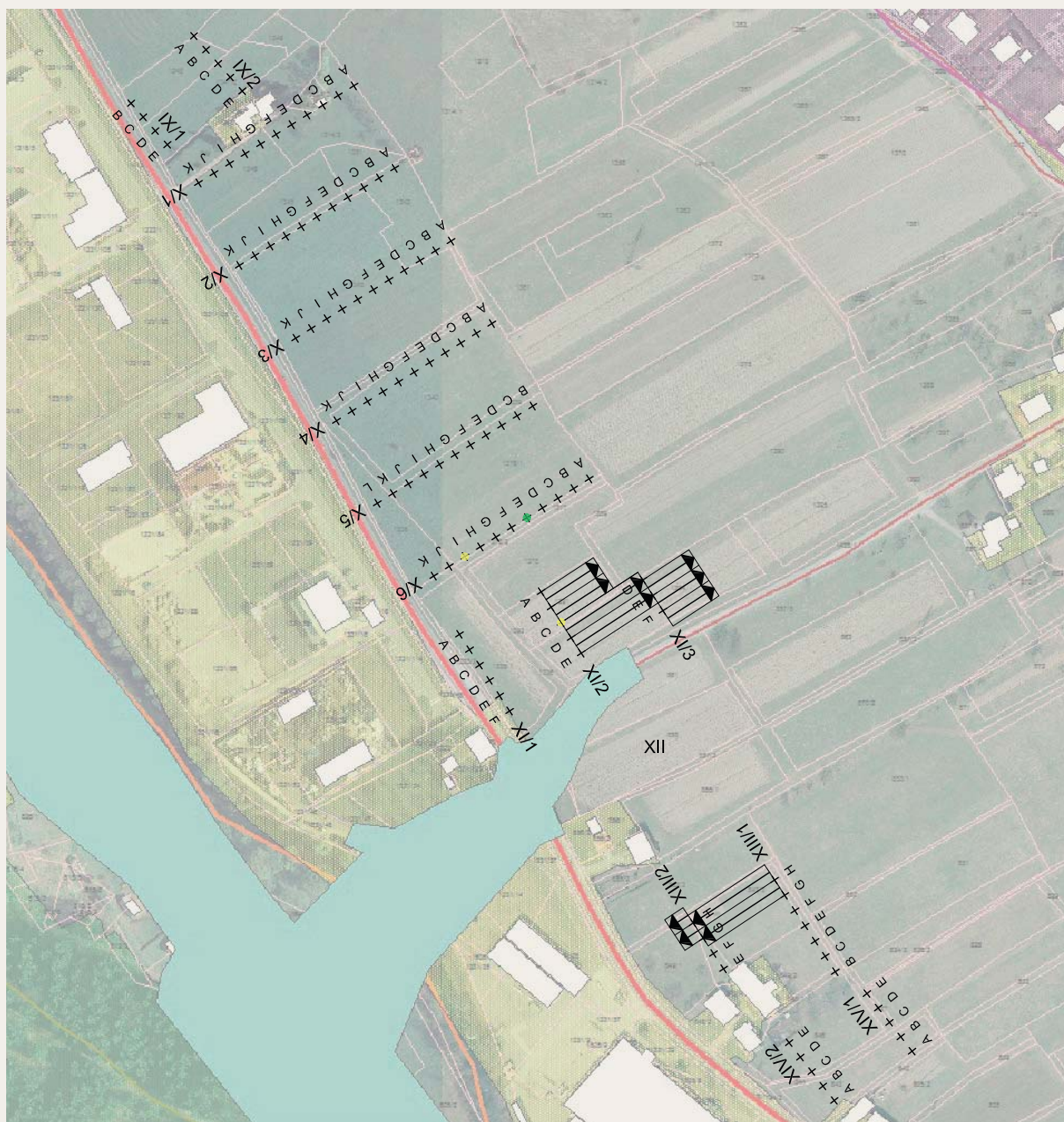
V novejšem času območje še ni bilo intenzivno arheološko pregledano.

Območje pregleda so predstavljale večinoma zaprte površine (travnik, zaraščene njive), zato smo za pregled tega dela v skladu z uveljavljeno metodologijo stroke uporabili tehniko podpovršinskega pregleda s kopanjem $0,40 \times 0,40 \times 0,40$ m velikih jam v mreži 50×10 m.

Na pregledanem zemljišču, ki je obsegalo približno 14 ha, smo v zbiralni enoti ZE X/6E odkrili en odlomek prazgodovinske keramike in v zbiralnih enotah ZE X/6I, XI/2C, VI/3H tri atipične odlomke rimskodobne keramike, kar nakazuje na potencialno prazgodovinsko in tudi rimskodobno arheološko najdišče, najverjetneje naselbinske narave.

Bojno strelivo in ostanek mitraljeza iz 2. sv. vojne sta bila najdena na območjih I, III in VI.

Pameče 2011	Legenda:
Ekstenzivni terenski pregled	● rimska keramika
Koroški pokrajinski muzej	● prazgodovinska keramika
Priloga 3 - M 1:2000	

Stari trg pri Slovenj Gradcu, Falež 2011 (EŠD 693, 10107)

Saša Djura Jelenko, Tiran Aleš

Stari trg leži na zahodni strani Slovenj Gradca v osrednjem delu Mislinjske doline, nad njim se na zahodni strani vzpenja grajski grič, kjer stoji cerkev sv. Pankracija.

Arheološke raziskave so potekale na območju načrtovane prenove objekta Stari trg 27 (stara gostilna Karner) in njegove funkcionalne okolice na parcelnih številkah 918/1 in 919/1, k.o. Slovenj Gradec (slika 1); konec leta 2010 v obliki testnih jarkov, pomladi 2011 pa kot ročni izkop plasti in dokumentiranje antičnih struktur. Izkopavanja je vodil Koroški pokrajinski muzej v sodelovanju s podjetjem Arhat, Aleš Tiran s.p.

Z raziskavami smo na skrajnem severovzhodnem obrobju do sedaj znane rimske naselbine in tik ob svetišču, zgrajenem v keltski tradiciji, odkrili bogate arhitekturne ostanke, ki so se ohranili v obliki temeljev in zidov vsaj enega objekta. Predvidevamo vsaj tri faze uporabe prostora v rimskem obdobju:

Prva, najstarejša faza rimskodobne naselbine (faza IIA1–IIA4), je bila odkrita po odstranitvi SE 58, katero smo interpretirali kot verjetno izravnavo prostora v kv. 12–14, 19.

Drugo fazo rimskodobne naselbine (faza IIA/6) povezujemo s temelji zidov SE 4/9, SE 8, SE 17 in SE 10 ter

vkopi za stojke. Na zid SE 8 se je prislonil temelj zidu SE 13, ki ga povezujemo s tretjo, najmlajšo fazo rimskodobne naselbine (faza IIC/3). Šele z natančnejšo analizo najdenega materiala bomo lahko časovno bolj natančno definirali vse odkrite faze, že zdaj pa lahko zapišemo, da smo poleg hišne lončevine odkrili uvožene najdbe amfor, odlomke steklenih posod ter odlomke posod iz terre sigillate oblik Consp. 34, Consp. 20.4. in Consp. 43.

Na območju interpretirane zunanosti objekta (južno od temelja zidu SE 8) sta bili odkriti dve kurišči oz. podstavka za kurišči (faza IIB/6), ki ju povezujemo z rimskodobno uporabo prostora. Najverjetneje pripadata tretji, najmlajši fazi.

Zaradi novejših posegov in uničenj (hlev) ostajajo nekatere bistvene povezave med posameznimi strukturami in plastmi neznane.

Ob izkopu za kanalizacijo smo junija 2011 izvedli nadzor nad strojnim posegom v starem sadovnjaku gostilne Karner, pri čemer smo ok. 50 m od zgoraj omenjenih ostalin v izkopanem jarku odkrili rimskodobni temelj objekta in kulturno plast bogato z arheološkim najdbami.

Ostanki antičnega objekta ob koncu izkopavanj (foto Aleš Tiran)

Arheologija v letu 2011 – dediščina za javnost

Območje arheoloških raziskav v letu 2010/2011

Keltskih konj topòt: najdišče Bizjakova hiša v Kobaridu

Teja Gerbec, Miha Mlinar

Ob koncu leta 2011 je Tolminski muzej izdal dvojezični razstavni katalog Keltskih konj topòt: najdišče Bizjakova hiša v Kobaridu/Hear the Horses of Celts: the Bizjakova hiša site in Kobarid. Katalog spremlja razstavo o novem najdišču, zakopu konj ter zgodnjelatenskih najdb v Kobaridu. V poglavjih je orisana arheologijo Kobariške, mlajša železna doba v Posočju, najdišče ter najdbe, zaključuje pa ga poskus razlage najdišča. Bogati ga prispevek dr. Boruta Toškana o kostnih analizah. Katalog s trdimi platnicami in 78 stranmi vsebuje barvne fotografije, nove karte najdišč ter ilustraciji Tine Volarič. Recenzirala sta ga dr. Dragan Božič in dr. Mitja Guštin. Na razpolago je v Tolminskem muzeju.

Arheološko izkopavanje v Grosupljem - trgovski center Hofer, EŠD 11867, Grosuplje - Arheološko območje Ob železnici

Barbara Hofman

Grosuplje je bilo kot arheološka lokacija znano že v 19. stoletju. Permerstein, Rutar, Pečnik in Ciperle pri-
našajo podatke o prazgodovinskih gradiščih pri cerkvi
sv. Mihaela in na Brvacah, to je današnji Košakov hrib,
kakor tudi o halštatski in rimski nekropoli na mestu
današnje železniške postaje ter o rimski cesti, ki je bila
odkrita na Železniški postaji Grosuplje-Sela.

Z arheološkimi izkopavanji smo pričeli po inten-
zivnem arheološkem pregledu in sondiranjih konec
oktobra leta 2010 in nadaljevali do aprila leta 2011.
Površina izkopnega polja je merila 8500 m².

Odkrili smo prazgodovinsko naselbino, ki je po doda-
tnih raziskavah segala od 13. do 8. stol. pr. n. š., torej
se je od bronastodobne nadaljevala v naselbino iz ob-
dobja KŽG. Določili smo več kot tisoč stratigrafskih
enot, katere so večinoma predstavljale jame za kole,
med ostalimi pa koncentracije keramike in ognjišča.

Ognjišča so predstavljale površine ožgane ilovice z ve-
čjo količino oglja in s svitki, koncentracije keramike
pa so večinoma predstavljala dna posod, ki so imela
še delno ohranjena ostenja, ostali deli posod pa so bili
raznešeni kot distribucija po večjih površinah.

Na najdišču smo odkrili dve strugi. Prva je poteka-
la vzdolž pobočja, druga pa prečno nanjo. Glede na

način sedimentiranja pri prvi strugi in glede na ne-
naravno lego pri drugi strugi sklepamo, da gre za dva
umetno zgrajena kanala. Večji kanal, ki je potekal
pravokotno na pobočje, je imel ob levi in desni strani
močne kole, ki so varovali obrežje ali morda celotno
naselbino. Struga, ki je potekala prečno na pobočje pa
je bila bistveno plitvejša, zelo verjetno je preskrbovala
z vodo naselbino proti vzhodni strani. Na dnu stru-
ge smo odkrili izredno količino keramike in ožganih
brun in tramov ter več kosov kot pest velikih kosov
železove rude.

Med drobnimi najdbami prevladujejo fragmenti kera-
mike, svitki, vijčki in piramidalne uteži za statve.

Ornamenti, ki se pojavljajo, so predvsem rebra z odti-
si prstov ter posamezni vrezi oziroma v par primerih
slikan ornament s smolo. Posode so imele trakaste dr-
žaje, ročaji so redki.

Preko opuščene naselbine je okrog tisočletje kasne-
je potekala rimska cesta. Na južnem delu izkopnega
polja smo odkrili njen potek in širino. Tlakovana je
bila iz pripeljanega apnenčastega kamenja, v katerega
sta se tekom uporabe vrezali dve kolesnici in na ka-
tere površini smo med drugim našli železno konjsko
sandalko.

Arheološka izkopavanja
Grosuplje–Arheološko
območje ob železnici:
rekonstrukcija poteka
pozno bronasto dobni
kanalov in naselbine ter
rimske ceste

Ljubljana, Krojaška ulica - rekonstrukcija objektov 6 in 8

Martin Horvat, Matej Draksler

Znotraj starega mestnega jedra Ljubljane na območju Krojaške ulice št. 6 in 8 je ekipa MGML pod vodstvom Martina Horvata ter pod nadzorom odgovornega vodje del Mateja Drakslerja, univ. dipl. arheol., izvedla arheološke raziskave, ki so z vmesnimi prekinitvami trajale od 2. aprila 2011 do 12. januarja 2012.

Raziskali smo 180 m² površine. Arheološki zapis je segal vse do 5 m pod današnjo hodno površino. Dokumentirani so bili kamniti in leseni ostanki arhitekture, ki pričajo o intenzivni poselitvi prostora med Grajskih gričem in reko Ljubljanico v času antike ter predvsem srednjega in novega veka.

Izjemnost tega najdišča predstavljajo sledovi »predurbane« faze srednjeveške poselitve. Predvsem presečne odkritje lesenih objektov in obrežnih struktur, ki segajo v 10. in 11. stoletje, torej v same zametke srednjeveške Ljubljane.

Bližina Ljubljanice in posledično izjemno vlažno okolje je omogočilo, da se je organski material v veliki meri ohranil. Zaradi zelo dobre ohranjenosti lesenih elementov (koli, tramovi, deske...) lahko zanesljivo rekonstruiramo objekte. Na podlagi številnih ostankov usnjenih izdelkov sklepamo, da gre morda za usnjarsko-krojaško delavnico.

Najdišče nedvomno predstavlja enega najpomembnejših odkritij zadnjih nekaj let v Ljubljani in bo v veliki meri dopolnilo zgodbo o življenju v srednjeveški Ljubljani.

Pogled na lesene strukture objekta iz 12. stol. (foto M. Lukić)

Čiščenje lesenega objekta iz 11. stol. (foto M. Lukić)

Ljubljana, Njegoševa cesta - izgradnja mostu preko Ljubljanice in podaljška Njegoševe ceste med Roško in Zaloško cesto

Martin Horvat, Matej Draksler

Pred izvedbo gradbenih del ob rekonstrukciji komunalnih vodov na Njegoševi cesti v Ljubljani je ekipa MGML pod vodstvom Martina Horvata, univ. dipl. arheol. in nadzorom odgovornega vodje del Mateja Drakslerja, univ. dipl. arheol., na površini 2257 m² izvedla arheološke raziskave, ki so potekale od 2. septembra do 22. decembra 2011.

Raziskan je bil velik del v preteklosti že znanega grobišča iz časa 9. do 11. stol. Odkritih je bilo skoraj 200 slovanskih grobov. V grobne jame so bili položeni skeleti, ki so bili zelo dobro ohranjeni. Kot je značilno za ta čas, so bili moški razen redkih izjem pokopani brez pridatkov, ženske pa le z nakitom (obsenčni obročki, uhani, prstani).

Grobišče se je od 11. stol. do 15. stol. širilo od cerkve Sv. Petra proti vzhodu. Na tem območju smo odkrili 50 grobov s skeleti, v duhu takratnega časa, brez pridatkov.

Odkrili smo tudi veliko zidano apnenico, ki jo lahko povežemo z gradnjo gotske cerkve konec 15. stol. oz. začetek 16. stol. ter cilindrično peč za taljenje bron, najverjetneje iz časa gradnje oz. kasnejših obnov baročne cerkve zgrajene sredi 18. stol.

Od 16. do 18. stol. se zopet prične intenzivno pokopavati ob cerkvi. Pokojniki so bili položeni v lesene krste z nakitom iz vsakdanjega življenja (bucike, gumbi, broške, ogrlice, prstani, ipd.). Nosili so tudi predmete religioznega značaja, kot so svetinjice, križi, rožni venci, ipd. V ta čas lahko umestimo približno 600 skeletov.

Pogled na najdišče (foto Matija Lukić)

Čiščenje skeletov iz obdobja novega veka (foto Matija Lukić)

Arheološko izkopavanja v Brežicah, Sejmišče

Alenka Jovanović

Arheološko izkopavanje na lokaciji najdišča Brežice–Arheološko območje Mestno jedro–Sejmišče (EŠD 10777) je zajelo del najdišča na južnem robu mesta Brežice na spodnji poplavni savski terasi, ki je od današnje struge Save oddaljeno slabih 200 metrov. Mejo in obseg raziskovanega prostora je določal idejni načrt predvidene izgradnje Centra starejših občanov Brežice na travniških površinah med Veterinarsko ambulanto, Dobovsko cesto in Domom upokojencev (parc. št. 1358, 1359, 1360 in 1357/1, k.o. Brežice. Skupno je bilo raziskanih 4700 m². Raziskave smo izvajali v času od novembra 2010 do junija 2011 in jo je opravila ekipa podjetja Arhos pod vodstvom A. Jovanović. Z raziskavami so bili odkriti sledovi latenskodobnega grobišča in ostanki lesene arhitekture in vodnjaka, domnevno iz 18. stoletja.

Najpomembnejše rezultate raziskav predstavljajo novopridobljeni podatki o latenskodobnem grobišču Brežice–Sejmišče. Najdišče je znano kot lokacija srednjelatenskega grobišča že od leta 1948, z dosedanjimi arheološkimi raziskavami (1981–82/M. Guštin, 1997/A. Jovanović) je bilo odkritih 73 grobov. Z arheološkimi raziskavami l. 2010–2011 smo odkrili 33 žganih grobov in nekaj sočasnih vkopanih struktur neznane namembnosti, tako da je sedaj na grobišču odkritih skupno 106 grobov. V grobovih so bili najdeni številni grobni pridatki, ki jih sestavljajo kompleti ali posamezni kosi standardne srednjelatenske bojne opreme, osebni pribor in nakit ter lončenina stopnje LT C1 in C2. Sestava pridatkov, grobna arhitektura in pogrebni ritus novoodkritih grobov potrjuje ugotovitve iz prejšnjih izkopavanj z izjemo groba 97 s prostoročno izdelanim loncem. Ker je bila doslej vsa lončenina iz brežiških grobov izdelana na lončarskem vretenu, predstavlja najdba iz groba 97 zanimivo odstopanje.

Naslednji pomemben rezultat raziskav je dokončna ugotovitev severne meje razprostiranja latenskega grobišča, ki do sedaj ni bila znana. Juna meja grobišča je bila ugotovljena že ob raziskavah M. Guština l. 1981–82, medtem ko ostaja vprašanje zahodne in vzhodne grobiščne meje še vedno odprto, saj so naše

raziskave pokazale, da se grobovi v obe smeri širijo izven območja izkopnega polja za gradnjo Centra starejših občanov.

Z dosedanjimi arheološkimi izkopavanji je najverjetneje raziskan večji del areala srednjelatenskega grobišča v Brežicah, vendar se grobovi širijo še v smeri proti zahodu in vzhodu ter pod neraziskano območje recentnega cestišča, zato ostajata tako velikost grobišča, kot tudi dokončno število pokopanih še vedno neznana.

Pogled na območje izkopnega polja v času izkopavanja (foto R. Žižek)

Grob 84 - detajl (foto S. Olić)

Arheološko izkopavanje v Črnilah

Alenka Jovanović

Raziskave so potekale na območju Leskovca pri Krškem, naselja na severnem obrobju Krškega gričevja. Raziskovano območje leži na lokaciji Črnile na vzhodnem robu naselja Leskovec pri Krškem, na območju najdišča v Register nepremične kulturne dediščine vpisanega kot Leskovec pri Krškem - Arheološko najdišče Leskovec (EŠD 16521). Območje raziskav je bilo določeno glede na načrtovan gradbeni poseg bodočega stanovanjskega objekta in je zajelo območje skupne površine 342 m², na parc. št. 901/4 k.o. Leskovec. Lokacijo so prvotno prekrivale njivske površine, v času raziskav pa je omenjeno območje prekrival travnik. Omenjene raziskave je opravila ekipa podjetja Arhos d.o.o. v času od 25. 7. do 5. 8. 2011, pod vodstvom mag. Alenke Jovanović, univ. dipl. arheologinje.

Intenzivna kmetijska raba raziskovanega prostora je uničila arheološki zapis nad geološko osnovo, od sledov človekovih aktivnosti so se ohranile le strukture, vkopane v geološko osnovo. Na najdišču smo zabeležili 29 struktur, vse so se brez izjeme kazale le v obliki vkopov. Nekaj struktur smo lahko časovno in funkcionalno opredelili. V rimsko obdobje je z najdbo opredeljena ena struktura, vendar obstaja velika verjetnost, da gre za najdbo v sekundarni legi, zato je rimskodobna faza poselitve na raziskovani lokaciji vprašljiva. V zgodnj srednjeveško obdobje je bilo na podlagi najdene zgodnj srednjeveške lončenine opredeljenih sedem struktur, še 21 struktur smo v zgodnj srednjeveško obdobje določili na podlagi lege in oblike.

Zgodnj srednjeveško fazo poselitve prostora izpričuje-

jo različne arhitekturne ostaline: vkopi za stojke, jame in kurišče ter odlomki zgodnj srednjeveške lončenine. V večji jami SE 55, ki jo razumemo kot ostalino objekta, je bilo poleg večjih odlomkov zgodnj srednjeveških loncev najdeno tudi nekaj žlindre, živalske kosti in dva železna žeblja. V bližini objekta SE 55 je ležala tudi večja jama s kuriščem SE 90, kar skupaj z žlindro morda predstavlja sledove neke predelovalne dejavnosti. Med odlomki lončenine so tudi večji kosi zgodnj srednjeveških loncev, izdelanih v tehniki prostoročne izdelave z dodelavo na vretenu in okrašenih z vrezovanjem razpotegnjene valovnice in navpičnimi globoko vrezanimi linijami. Najdena lončenina kaže sorodnost z gradivom odkritim na najdišču Kompolje–Pod malnom¹, ki je bilo na podlagi radiokarbonskih analiz datirano v čas med koncem 9. in začetkom 11. stoletja.

Na podlagi analogij s sosednjimi najdišči, predstavljene sledove zgodnj srednjeveške naselbine na najdišču Črnile - parc. št. 901/4, k.o. Leskovec preliminarno datiramo v čas 9.–11. stoletja.

2 Ustje z ostenjem lonca iz vkopa SE 54, 55 (foto S. Olić)

Presek zgodnj srednjeveške vkopane strukture SE 54, 55 (foto B. Adamič)

¹ Tica G., Zgodnje srednjeveško najdišče Kompolje–Pod malnom, Srednji vek, Arheološke raziskave med Jadranskim morjem in Panonsko nižino, Ljubljana 2008, str. 157–170.

Arheološko izkopavanje v Ivančni Gorici

Alenka Jovanović, Rok Žižek

Arheološka izkopavanja na najdišču, ki je v Register nepremične kulturne dediščine vpisano kot Ivančna Gorica–Arheološko najdišče (EŠD 192), so potekala na lokaciji novonastale obrtne cone v Ivančni Gorici, v okviru predvidene izgradnje poslovnega objekta podjetja PAN JAN d.o.o., na parc. št. 1/44 in 1/45, k.o. Gorenja vas. Raziskave je v obdobju od maja do konca junija 2011 opravila ekipa podjetja Arhos d.o.o. pod vodstvom Slobodana Olića in Roka Žižka.

Na raziskanem območju so bili odkriti posredni sledovi prazgodovinskih in rimskodobnih človekovih aktivnosti.

Splošna stratigrafska slika najdišča je razmeroma enostavna, saj gre za serijo aluvialnih nanosov na geološki osnovi, ki jo predstavljajo osameli apnenčevi bloki, štrleči iz arheološko negativne plasti aluvialnega nastanka, in oblikovanje manjših naravnih strug ter nalaganje potočnih sedimentov.

Najstarejše sledove človekovih aktivnosti na raziskanem območju lahko časovno opredelimo v prazgodovinsko dobo. Predstavljajo jih zgolj posredni sledovi, ki se odražajo v sporadično odkritih odlomkih lončenine, mestoma ležečih tudi v večjih skupkih na površini aluvialnih nanosov. Odkrito prazgodovinsko lončenino preliminarno opredeljujemo v čas konca poznobronastodobne kulture žarnih grobišč in začetka halštatske dobe, oziroma v čas stopnje Ljubljana II. Izjemo predstavlja posodica (PN 3) izrazito tankih sten z rahlo izvihanim ustjem, bikonične profilacije z drobno bradavico na bikonično prelomljenem trebuhu in rahlo vbočenim dnom ter morda slikanim okrasom (sledovi rdeče barve na zunanji površini), ki jo preliminarno datiramo v čas razvitega halštatskega obdobja (stopnja Stična?).

Zaradi odsotnosti struktur in močne razpršenosti najdb lahko sklepamo o njihovi sekundarni legi, medtem ko količina in stopnja ohranjenosti odkrite lončenine nedvomno nakazuje obstoj naselbine (ali nekropole) v neposredni bližini izkopnega polja.

Naslednjo fazo na najdišču predstavljajo sledovi rimskodobne uporabe prostora, ki jih izpričuje naplavin-ska plast, ki je vsebovala domala zanemarljivo število

odlomkov rimske in prazgodovinske lončenine, drobce žganih človeških kosti ter bronasto Aucissa fibulo. Žgane kosti nedvomno izpričujejo obstoj žarnega grobišča, vendar pa stratigrafska lega dovoljuje opredelitev njihove prvotne pripadnosti tako k prazgodovinski kot tudi antični nekropoli. V rimskodobno fazo prištevamo tudi ostanke struge manjšega potoka, usmerjenega nekako od zahoda proti jugovzhodu ter plast v južnem delu izkopnega polja, ki nakazuje precejšnjo hidrološko aktivnost oziroma poplavno območje te struge. Tako lahko sklepamo, da območje izkopnega polja arheoloških raziskav v antičnem obdobju ni bilo primerno za poselitev, saj je bilo preveč izpostavljeno delovanju površinskih voda. Glede na številne že odkrite rimskodobne ostaline v bližini lahko domnevamo, da je bil prostor kot del kulturne krajine vsekakor v uporabi tudi v antičnem obdobju.

1 Odlomki ustja, ostenja in dna posodice PN 3 izrazito tankih sten, z rahlo izvihanim ustjem, bikonične profilacije z drobno okrasno bradavico na bikonično prelomljenem trebuhu in z rahlo vbočenim dnom. Posodica je bila morda okrašena z rdečim slikanim okrasom, saj je na zunanji površini delno ohranjena sled rdeče barve (foto S. Olić)

2 Bronasta fibula vrste Aucissa, PN 5 (foto S. Olić)

Arheološko izkopavanje na lokaciji gradnje HE Krško, Penk - Za Savo

Alenka Jovanović

Arheološko najdišče Dolenji Leskovec–Za Savo, EŠD 22114, leži na južnem robu naselja Dolnji Leskovec, na levem bregu Save. Najdišče se razprostira na območju rečne terase, ki se v obliki platoja dviguje nad okluko reke Save. Z arheološkimi izkopavanji leta 2011 smo posegli v območje na jugozahodnem in južnem robu platoja ter delno v nižje ležečo spodnjo teraso ob Savi. Meje območja izvedbe arheološkega zavarovalnega izkopavanja so bile določene na podlagi načrtovanega gradbenega posega v sklopu gradnje akumulacijskega jezera za HE Krško in na podlagi rezultatov arheoloških raziskav podjetja Tica sistem leta 2009¹. Arheološko izkopavanje je zajelo le območje predvidenega gradbenega posega na približno 7000 m² površine. Raziskave je opravilo podjetje Arhos pod vodstvom A. Jovanović (julij–oktober 2011). Z izkopavanji smo ugotovili geološko, neolitsko, bronastodobno, halštatsko, zgodnjemednjekoveško in novodobno fazo. Nasel-

binski sledovi so bili evidentirani na območju platoja, na spodnji poplavni terasi jih ni bilo. Najstarejšo poselitev prostora predstavljajo neolitske vkopane strukture – stojke, jame in jarka, nekaj vkopov pa je bilo možno razumeti kot ostanke večjih bivalnih objektov. Med strukturami neolitske faze je najpomembnejše odkritje linearno vkopanih jarkov s stojkami in velikimi kamni, ki predstavljajo ostanke palisade. Palisada ovalne oblike je obdajala del območja znotraj neolitske naselbine. Vkopi z obilico neolitske lončenine in kamnitih artefaktov so bili odkriti tako na območju, ki ga je zapirala palisada kot tudi izven njega. Najdena keramika ima dobre paralele v lončenini iz najdišč t. i. Savske skupine, datiranih v čas 1. pol. 5. tisočletja pr. n. š. oz. v čas mlajšega neolitika². Naslednja poselitvena faza na najdišču je iz časa zgodnje bronaste dobe – opredeljena je na podlagi vkopanega, najverjetneje bivalnega objekta – polzemljanke, v katerem

Pogled na območje arheološkega izkopavanja (foto I. Patarčec)

¹ Klasinc *et al.*, Poročilo o zaščitnih izkopavanjih na najdišču Dolenji Leskovec–Za Savo, 2011.

² Prvi poljedelci, Koper 2005

so bili odkriti odlomki litzenskega vrčka. Halštatsko fazo izpričujejo človeški skeletni ostanki s pridatki delov zgodnje halštatske pasne oprave – bronaste jagode, obroči in vretence, železni obroči³, ki nedvomno potrjujejo, da gre za ostanke skeletnega pokopa iz časa starejše železne dobe. Sledov grobne arhitekture (vkop za grobno jamo, sledovi lesene konstrukcije krste ali kamre, plašč gomile) ni bilo; od gomile, ki je nekoč stala na samem jugozahodnem robu platoja, se ni ohranilo praktično ničesar. Zgodnjesrednjeveško fazo predstavljajo vkopi za bivalne objekte (?), v katerih smo našli odlomke zgodnjesrednjeveške lončenine. Na podlagi analogij z gradivom iz najdišč Kompolje–Pod Malnom, Velika Gorica–Šepkovčica in Kiškorija, naselbino v D. Leskovcu datiramo v čas 9.–10. st.

Ostanki jarka za palisado (foto I. Patarčec)

³ Guštin, Preložnik, Sajevec, Železnodobno gomilno grobišče ob Krki, AV 56, 2005.

Arheološko izkopavanje v Velikih Malencah

Alenka Jovanović

Predvidena gradnja pločnika Krška vas–Velike Malence posega v območje arheološkega najdišča Velike Malence, na del pobočja pod platojem Gradišče tik ob cesti, ki pelje skozi Velike Malence. Na celotni trasi, ki poteka ob cesti, približno od cerkve sv. Martina do hiše V. Malence 15, je bilo potrebno opraviti arheološko vrednotenje s 24 ročno izkopanih testnih sond, na območju pod sv. Martinom, na parc. št. 1886/7, 1886/11, 1887/4, k.o. Čatež, pa arheološko izkopavanje. Na podlagi pridobljenih rezultatov vrednotenja je bilo kasneje predpisano še dodatno arheološko izkopavanje severovzhodnega dela trase, na parc. št. 270/4, 271/4, 280/2, 282/3, 1886/17, 1886/11, k.o. Čatež. Raziskave je opravila ekipa podjetja Arhos pod vodstvom Alenke Jovanović. Z arheološkim izkopavanjem pod cerkvico sv. Martina na območju $110 \times 2,5$ m velikega obcestnega pasu so bili odkriti sledovi rimskodobne poselitve - razmerno dobro ohranjena peč in ostanki plasti, skoraj docela uničeni z recentnimi posegi. Predstavljali so edini intakten depozit, na preostalem delu so bili odkriti le sledovi intenzivnih novodobnih aktivnosti, ki so potekali v sklopu ureditev območja okrog cerkve sv. Martina in vaškega pokopališča ter zasipavanj kotanj med platojem in lokalno cesto z odpadnim gradbenim materialom. Na severovzhodnem delu trase bodočega pločnika so bila izvedena dodatna arheološka izkopavanja in sicer na območju obcestnega pasu v skupni dolžini 105 m. Najzanimivejše odkritje se je nahajalo na območju parc.

št. 271/4, kjer so bili odkriti ostanki masivne, suhozidne kamnite strukture. Struktura iz velikih kamnitih blokov, brez vidnih sledov malte, je bila ohranjena v dveh vrstah - spodnjo so sestavljali grobo obdelani pravokotni kamni velikosti $0,85 \times 0,26 \times 0,33$ m do $0,77 \times 0,33$ m, zgornjo pa lepo obdelani, skoraj kvadratni kamni, velikosti od $0,51 \times 0,54 \times 0,53$ m, $0,45 \times 0,32 \times 0,41$ m do $0,25 \times 0,33 \times 0,32$ m. Nad kamnitimi bloki so ležali manjši lomljenci, ki jih razumemo kot ostanek sredinskega polnila zidu. Ostanke kamnitega zidu so prekrivali depoziti - plasti kamnov in glinaste ilovice ter večplastna zasutja z velikimi odlomki starejšeželeznodobne lončenine, nekaj rimskodobne in novodobne keramike, ki izpričujejo plenjenje gradbenega materiala. Odlomki železnodobne keramike, ki so v večjem številu ležali v zasutju plenilnih izkopov, zagotovo izvirajo iz primarno intaktnih plasti halštatske naselbine z obzidjem, na katerega se je po poročanju Sarie naslonilo poznoantično obzidje¹. Prakso plenjenja kamnov poznoantičnega obzidja v času prve polovice 20. stoletja beleži Saria², plenjenje pa se je zagotovo dogajalo tudi v stoletjih prej.

Kamnito strukturo, ki je bila postavljena neposredno na plast sterilnega pobočnega gruščja, smo interpretirali kot zid obrambnega stolpa poznoantične trdnjave - opredelitev temelji na obliki in tehniki obdelave kamnitih blokov ter izsledkih raziskav B. Sarie leta 1929–30.

1 J. Šašel, ANSL, Velike Malence, 251

2 B. Saria, Kronika slovenskih mest, l. 6, št. 4, s. 241–242.

Pogled na kamnito strukturo, pogled z juga

Kamnita struktura, pogled z zahoda

Servitski samostan v Kopru

Boris Kavur, Katarina Zanier

V okviru arheoloških sondiranj znotraj Servitskega samostana v Kopru so bili odkriti ostanki rimskodobne arhitekture, srednjeveških grobov in novoveških grobnic. Izkopane so bile tri sonde na dveh dvoriščih v okviru kompleksa samostana.

Arheološke raziskave znotraj kompleksa kažejo, da so v drugi polovici 20. stoletja zgradili ob vzhodnem traktu severnega dvorišča ter ob južnem traktu južnega dvorišča zidane kanale za odvajanje meteorne vode. Novoveška plast v severnem dvorišču je vsebovala številne odpadke – odlomke keramike s številnimi deli keramičnih pip, odlomke stekla, kot tudi razsekane živalske kosti ter kaže, da so očitno današnji nivo dvorišča ustvarili v 19. stoletju z odmetavanjem odpadkov. Večje spremembe znotraj kompleksa predstavljajo v 17. stoletju prekop grobnice, nasutje kostnice, zasutje grobnice, izkop cisterne, nasutje vrta križnega hodnika ter dozidava južnega trakta kot ga poznamo danes. Na vrtu lahko to opazujemo predvsem kot zaporedje nasutij na srednjeveških plasteh, ki ga je prekrila plast navožene humozne zemlje. Gradbene posege lahko spremljamo tudi ob južnem traktu, ki nosi v fasadi zazidan baročni portal in balkonsko polico na profiliranih konzolah ter je bil postavljen na izpraznjeno grobnico, tlakovanje do grobnice pa je bilo vključeno v zgrajeni obodni zid vrta.

Naslednja je faza pregradnje samostanskega kompleksa; prostor je bil izravnal in na vrtu križnega hodnika in južnega dela so bile zgrajene zidane s ploščo pokrite grobnice, do katerih je vodil kamnit tlak.

Srednjeveško obdobje je zastopano z grobovi obloženimi z navpičnimi ploščami, katerih vkopi segajo do rimskodobnih ruševin. Očitno gre za srednjeveško fazo, ko so na prostoru kasnejšega samostana nepravilno in množično pokopavali mrtve – če upoštevamo zgodovinske vire, lahko domnevamo, da gre za grobove ob srednjeveški cerkvi benediktinskega samostana. Na tem mestu je potrebno še enkrat opozoriti na v sterilno ilovico vkopani izolirani človeški lobanji – sledova nepojasnjenih, domnevno srednjeveških ritualnih praks manipulacije z deli človeškega telesa oziroma njihove depozicije na področju grobišča.

Najpomembnejšo najdbo teh arheoloških raziskav predstavlja odkritje večje rimskodobne arhitekture. V vrtu je bil rimskodobni zid dobro ohranjen ter so se nanj naslanjali mozaični tlaki vile, v sondi v severnem dvorišču je bila ohranjena zgolj ena plast zidu ter v sondi ob južnem traktu temelj z drenažnimi jarki ter zidom in stebričkom iz opeke.

V severnem delu sonde na mestu poškodbe sta bila odkrita vsaj dva prekrivajoča se nivoja mozaičnih tal iz majhnih kock, tik ob severnem zidu pa so bili na kupu odkriti še večji črni mozaični kamenčki, ki bi lahko pripadali še tretji plasti mozaika. Ostanki poslikave na odlomkih ometa, ki je ležal na mozaiku, so bili večinoma pokriti s ploskvami črne ter rdeče barve, na posameznih odlomkih pa so bile odkrite tudi tanjše razmejevalne črte bele in rumene pastozne barve.

Razstava Tü mo. Slovanska poselitev Prekmurja

Branko Kerman

V Pomurskem muzeju je na ogled do 31. maja razstava Tü mo. Slovanska poselitev Prekmurja avtorja Branka Kermana. Razstava govori o slovanskih priseljenjih, ki so se naselili ob koncu 6. stol. na območju sedanjih polj južno od Murske Sobote med vasmi Krog, Bakovci in Lipovci.

Med leti 2000 in 2002 so bili na poljih južno od Murske Sobote pri arheoloških izkopavanjih na avtocestni trasi odkriti prvi ostanki zgodneslovanske poselitve. Rezultati novih odkritij so bili obravnavani tudi na srečanju mednarodnih poznavalcev zgodnesrednjeveške lončenine in slovanskih selitev v Murski Soboti jeseni 2001 in 2002, ki jih je pripravil dr. Mitja Guštin, so objavljeni v zelo pomembnem zborniku Zgodnji Slovani (2002) in v monografiji Srednji vek (2008).

Na razstavi je predstavljena z arheološkimi izkopavanji bivalna in materialna kultura slovanskega življa v Prekmurju od konca 6. do 12. stoletja, s posebnim poudarkom na zgodneslovanski poselitvi okrog leta 600.

V razstavo nas uvede prikaz preseljevanja Slovanov s prihodom v Prekmurje, zanimiv je tudi odnos Slovanov do staroselskih Romanov. O tem nemirnem času preseljevanja ljudstev na priča razstavljena zakladna najdba kmečkega orodja iz 6. stol. iz Mačkovca.

Slovanske ostaline sledimo preko preprostih bivališč oz. zemljank in najstarejših neokrašenih zgodneslovanskih posod (t. i. praški tip keramike) in pekačev, ki sodijo v konec 6. in v 7. stoletje, do prevladujočih loncev, okrašenih z valovnicami iz 8. in 9. stoletja, ki so na razstavi opredeljeni kot keramika sredneslovanskega obdobja. Pregled keramičnih oblik in tehnologije zaključuje poznoslovanska in visokosrednjeveška lončarska produkcija 10.–12. stoletja.

Nazorno sta prikazana tudi dva načina pokopa pri Slovanih, skeletni in žgan s skromnimi kovinskimi in keramičnimi pridatki.

Med ostalinami najdbami, ki jih pripisujemo Slovanom, so se ohranili tudi sočasni, a maloštevilni importirani predmeti bizantinskega in avarskega izvora, predvsem deli noše (pasni jezički in okrasno okovje), nakita (uhan, koščen obesek, steklene jagode) in deli

konjske opreme (falera) ter glinena vretenca, ki so jih uporabljali kot uteži pri predenju niti. Posebej so predstavljene lega in oblike slovanskih naselbin v Prekmurju. Na osnovi analiz skromnih kostnih ostankov iz odpadnih jam in zemljank so predstavljene živali, ki so jih Slovani vključevali v svojo prehrano.

Posebej so prestavljeni razni tipi zemljank (ovalni, okrogli podolgovati z zaobljenimi vogali), preprostih v zemljo vkopanih koč, ki so bile pokrite z dvokapno strešno konstrukcijo. Uporabljali so jih kot bivališča, shrambene in delovne prostore.

Razstavo zaključuje rekonstrukcija slovanske zemljanke, ki obiskovalcu slikovito prikaže, kakšni so bili domovi zgodnjih Slovanov in kakšna je bila notranja oprema preprostih bivališč ter časovnica s pomembnimi letnicami zgodovinskih dogodkov.

Trgovski center Hofer, Celje (EŠD 56)

Rok Klasinc, Mateja Ravnik

Predstavljena izkopavanja na najdišču Trgovski objekt Hofer Celje niso zajela celotnega areala predvidenega posega, temveč samo območje objekta oz. poslovne stavbe.

Na najdišču smo odkrili sledove aktivnosti iz novoveškega, srednjeveškega in antičnega obdobja, vsa kažejo močen ruralni značaj prostora. Novoveške plasti in strukture so zastopane z nekaj jarki in drenažami ter sledovi oranja (brazde, robovi polj). Kot srednjeveškega smo lahko opredelili le en jarek, vendar se posamezni odlomki srednjeveške keramike pojavljajo tako v premešanih plasteh kot tudi infiltrirani v nekaterih antičnih. Največ materialnih ostankov je antičnih; iz tega obdobja je struga potoka, ki najdišče preči v smeri vzhod-zahod. Ob potoku smo odkrili več antropogenih jam, južno od njega pa območje intenzivnejših aktivnosti z utrjeno hodno površino, dvema vodnjakoma, stojkami in večjo količino najdb. V severovzhodnem vogalu najdišča smo dokumentirali 5 jam, ki skoraj gotovo predstavljajo uničene antične žgane grobove. Grobovi so bili antropološko analizirani.

Tako smo zamejili dvoje območij večjega arheološkega potenciala, ki se širita tudi izven izkopnega polja.

Antični material, v prvi vrsti lončenina, kaže časovni razpon čez celo obdobje antike, posamezni odlomki so bili prepoznani celo kot poznoantični. Večino gradiva pa je moč umestiti v čas med 1. in 3. stol., ki je obdobje največjega razcveta antične Celeje.

V zadnjih 0,5 m polnila vodnjaka 1 (na sliki levo spodaj) smo odkrili ogromno keramičnega gradiva (tudi popolnoma cele posode) in posamezne lesene predmete. Na samem dnu je bil odkrit tudi pozlačen novček. Vkop vodnjaka je bil enakomerno širok (2,4 m), zožal se je tik pred dnom, globok je bil 2,3 m. Premer kamnitega venca vodnjaka 2 je bil 1,4 m, znotraj le-tega smo identificirali polnilo, ki je tako kot pri vodnjaku 1 v spodnjem delu vsebovalo večje število antičnih najdb. Vkop vodnjaka je bil širok 2,7 m in globok 2,2 m, proti dnu se je enakomerno ožal. V okolici vodnjakov smo dokumentirali štirinajst stojk.

Grobovi v severovzhodnem vogalu pripadajo grobišču, ki se je severno od mesta razprostiralo ob cesti proti Petovioni. Jame so zelo plitve (najgloblja je globoka 0,16 m, ostale do 0,07 m), v polnilih nekaterih je bila prisotna večja koncentracija keramike in oglja, v dveh pa smo odkrili fragmente brona in železa. Ostanki kostnega materiala so skromni.

Sama lega (precej izven strjenega mestnega areala) kot tudi majhen delež finega namiznega in transportnega posodja med keramičnim zbirom kažeta podeželski značaj območja s polji in morda kakšno delavnico. Stojke in temelji iz prodnikov gre interpretirati kot preprost lesen objekt ali lopo ob vodnjakoma.

Glede na sicer redke kasnejše najdbe je bil prostor v manjši meri obljuden tudi kasneje, verjetno dokaj kontinuirano vse do srednjeveškega in novoveškega obdobja, ponovno v funkciji kmetijskih površin.

Pogled na oba vodnjaka proti SV
(foto Nataša Grum)

Rombon - visokogorsko bojišče soške fronte

Uroš Košir

V okviru diplomskega dela je bila v letu 2011 opravljena raziskava visokogorskega bojišča soške fronte na Rombonu (2208 m). Poleg dokumentiranja in kartiranja ohranjenih struktur na izbranih območjih je bilo opravljeno tudi dokumentiranje dela materialnega gradiva, ki je bilo odkrito na Rombonu in se danes nahaja v zasebnih zbirkah.

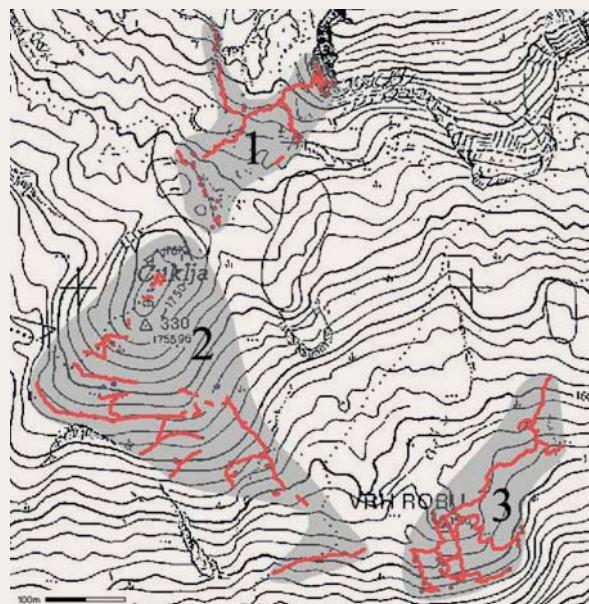
Obravnavano območje raziskave leži na masivu Rombona, ki se nahaja v severozahodni Sloveniji severno od Bovca. Območje na jugu zamejuje izohipsa na nadmorski višini 1400 m na severu pa vrh Rombona (2208 m). Na vzhodu ga omejuje Kraljišče (1750 m) ter na zahodu vrh Čuklje (1767 m) in njena pobočja do prepadnih sten.

Skupno je bilo na treh izbranih območjih dokumentiranih in s pomočjo GPS-a kartiranih 105 različnih struktur kot so kaverne, spominska obeležja, mitralješki in minometni položaji, odseki strelskih in povezovalnih jarkov, platoji barak ter ostale zidane strukture.

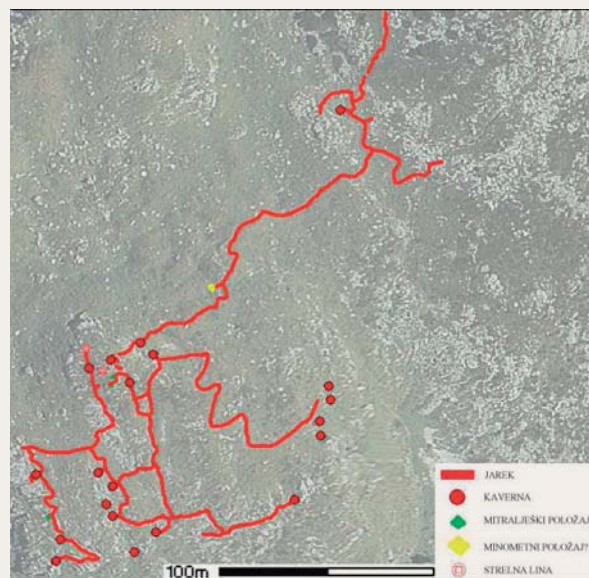
Na sedlu med Čukljo in Rombonom je bilo dokumentiranih 49 italijanskih struktur, ki se nahajajo na nadmorski višini med 1738 m in 1828 m. Območje je dolgo okoli 255 m in široko okoli 200 m.

Drugo območje je zajemalo italijanske položaje na območju Čuklje in njenih pobočij, kjer je bilo dokumentiranih 20 različnih struktur. To območje leži na nadmorski višini med 1767 m in 1536 m ter je dolgo okoli 455 m in široko okoli 255 m. Avstroogrski položaji so bili dokumentirani na območju Mrtvaške glave in njene bližnje okolice. Tukaj je bilo popisanih in registriranih 36 struktur. Nadmorska višina, kjer se nahajajo strukture, znaša med 1535 m in 1608 m, območje pa je dolgo približno 300 m in široko okoli 120 m.

Fotografsko in opisno je bilo dokumentiranih tudi 154 različnih predmetov avstro-ogrske in italijanske vojske, vmes pa je bilo tudi nekaj predmetov nemškega, francoskega in celo angleškega porekla.

Kartirani položaji na treh izbranih območjih

Kartirani avstroogrski položaji na Mrtvaški glavi in njeni okolici

Novi Klošter – Dvorec s parkom (EŠD 10412)

Robert Krempuš, Maja Bricelj, Gašper Rutar

V letu 2011 je CPA ZVKDS z zunanjimi sodelavci izvedel predhodne arheološke raziskave za določitev vsebine in sestave najdišča v območju kulturnega spomenika Novi Klošter v bližini Polzele. Dela so obsegala historično analizo, geofizikalne raziskave ter izkop testnih sond.

Dominikanski samostan Novi Klošter je ustanova Friderika II. Celjskega, postavljen med l. 1449 in 1453. Viri izrecno omenjajo samostansko cerkev Naše ljube Gospe, kapelo, refektorij in križni hodnik. Vischerjeva upodobitev (iz l. 1681) kaže tlorisno nepravilen samostanski kompleks z obzidjem, ki je okrepljeno s petimi obrambnimi stolpi in najmanj na dveh straneh še z jarkom, ki ga preči zidan most. Osrednji prostor zavzema cerkev, za njo pa je viden stavbni sklop klavzure; ob dveh stranicah obzidja stojijo gospodarski objekti. Leta 1690 je bil izgrajen »prednji« trakt samostana, kar je zaključilo njegov stavbni razvoj. Leta 1787 je bil konvent razpuščen, celotna posest pa l. 1820 prodana prvemu v vrsti zasebnih lastnikov. Jožef Oesterlein je l. 1826 stavbni kompleks temeljito prezidal v podeželski dvorec. Ob tem je dal podreti samostansko cerkev Naše ljube Gospe in jo nadomestil z grajsko kapelo sv. Dominika (posvečena 1831). Med l. 1858 in 1865 je dvorec dobil neogotsko podobo, tak je tudi pričakal prenovu pod sedanjim lastnikom.

Georadarsko profiliranje je zajelo del odprte površine parka dvorca, notranje dvorišče ter nekatere prostore dvorca, med drugim tudi kapelo. Ločljivost georadarske metode za prepoznavanje ostankov struktur je odvisna od upornostne razlike med stavbnimi ostalinami in okolico. V tem primeru so bili strukturni ostanki zasuti z ruševinskim materialom, enakim sestavom zidov, interpretacijo pa je še oteževal visok nivo talne vode. Izrazite linearne anomalije je bilo moč prepoznati le na notranjem dvorišču in v dveh prostorih dvorca, v parku pa je bila penetracija radarskih valov zaradi hitrega šibenja signala preplitva.

V območju dvorca je bilo izkopanih deset sond, po štiri izven kompleksa in na notranjem dvorišču, dve pa v prostorih jugozahodnega trakta dvorca. S sondami v južnem delu kompleksa je bila odkrita nepravilno orientirana enoladijska redovna cerkev z dolgim prezbiterijem. V ladjo je vodil ambiciozno koncipiran poznogotski portal, v notranjščini pa sta bili odkriti dve hodni površini. Pri raziskavah na prostoru notranjega dvorišča so bili ugotovljeni sledovi dela klavzure s križnim hodnikom. Izsledki raziskav so omogočili delno rekonstrukcijo tlorisa samostanskega kompleksa, v izjemno pomoč je bil Franciscejski kataster, izdelan tik pred prezidavo samostana v dvorec (1825). Pokazalo se je, da je bil po obsegu sicer skromen samostan skrbno zasnovan, stavbarska izvedba pa izjemno natančna in polna bogatih detajlov. Pri načrtovanju je bil uporabljen proporc zlatega reza (cerkvena ladja), pogosta je uporaba večkratnika modula 120 digitov (= 2,2255 m).

Novo mesto, Kapiteljska njiva. Zavarovalno arheološko izkopavanje (EŠD 8710)

Borut Križ, Petra Stipančič

Zavarovalno arheološko izkopavanje na Kapiteljski nji-
vi v Novem mestu neprekinjeno poteka vsako leto že
od leta 1985.

S terenskim arheološkim delom smo na Kapiteljski nji-
vi leta 2011 pričeli v začetku meseca aprila. Izkop je za-
jel severozahodna pobočja najdišča, kjer smo zaključili
raziskavo leta 2010. Z ekipo, ki je štela do 14 članov, je
bila izkopana, raziskana in dokumentirana 1320 m² ve-
lika površina prazgodovinskega grobišča. Na območju,
ki smo ga raziskovali v letu 2011, stoji tudi spomenik,
posvečen tam padlim partizanom, ki pa smo ga izvzeli
iz našega izkopnega polja. Pred arheološkim izkopom
je teren predstavljalo pobočje z njivskimi terasami, ki se
zložno spuščajo proti severozahodni in nekoliko moč-
neje proti zahodni strani. Navzven vidnih arheoloških
sledov ni bilo.

V letu 2011 smo raziskali 13 žganih, žarnih grobov
(grobovi 266 do 278 KŽG), ki sodijo v pozno bronasto
dobo.

Grob 266 KŽG je bil dvojni, saj sta bili v isto grobno
jamo postavljeni dve lončeni žari, grob 275 KŽG pa je
prekrivala masivna kamnita plošča in predstavljala ene-
ga redkih primerov nepoškodovanih žarnih grobov na
Kapiteljski nji. V starejšo železno dobo sodi 56 skele-
tnih grobov, ki so bili vkopani v 6 zemljenih gomil (go-
mile od XXXVI do XLI), ki pa navzven zaradi oranja
niso bile več vidne.

Grobovi, ki smo jih uvrstili v gomilo XXXVI, so bili naj-
deni v nadaljevanju skupine grobov, ki smo jo raziskali
že v letu 2010. V letu 2011 smo izkopali 14 skeletnih

grobov, skupaj pa je bilo najdenih 57 grobov. Ta gomila
se je na severni strani dotikala gomile XXXVIII, kjer
je bil krog grobov na severni polovici gomile vkopan v
vrtačo premera 8–10 m, pri globini 3,8 m pa še nismo
dosegli dna. Kaže, da je bila vrtača večkrat poplavljen
in zasuta, nanjo pa kasneje nasuta gomila z 20 še ohr-
njenimi grobovi, med katerimi po svoji starosti in arhi-
tekturi izstopa grob 13/XXXVIII. Grobna jama, velika
3,5 × 1,15 m je bila obložena s kamenjem, v grobu pa
smo poleg lončenih posod našli tudi železno ovratnico
in večjo vozlasto fibulo.

Gomila XXXVII je štela še štiri starejšeželeznodobne
grobove. Ležala je na zahodnem pobočju grobišča na
grušnati podlagi, ki je bila le še 20–30 cm pod površ-
jem, vsi grobovi pa so bili dokaj plitvo vkopani. Kaže, da
je oranje zelo prizadelo gomilo, oziroma da jo je skoraj v
celoti uničilo, zato tudi ne preseneča majhno število še
ohranjenih grobov.

Gomila XXXIX najverjetneje leži na območju spome-
nika NOB, v katerega nismo posegli, dva grobova te
gomile pa segata tudi izven izzetega območja.

Gomila XL je dokaj neizrazita, doslej šteje le 5 grobov,
se pa dotika predela, ki ga v letu 2011 še nismo razi-
skali.

Gomila XLI leži na skrajnem južnem delu izkopa. Do-
slej smo izkopali 11 starejšeželeznodobnih grobov, ki
so povečini zelo plitvo vkopani v gruščnato geološko
osnovo, nad katero je le do 20 cm debela plast zemlje. Z
gotovostjo lahko trdimo, da se grobovi nadaljujejo tudi
proti južni strani.

Kapiteljska njiva, grob XXXVIII - 13

Kapiteljska njiva, KŽG
grob 275

Zaščitne arheološke raziskave na območju nekdanje vojašnice na Ptuj v letu 2011

Evgen Lazar

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Center za preventivno arheologijo je v času od 3. 1. 2011 do 8. 8. 2011 nadaljeval z zaščitnimi arheološkimi raziskavami na območju objekta 2 nekdanje vojašnice na Ptuj. Raziskave v letu 2011 so zajemale del notranjosti objekta, ki ni bil raziskan v letu 2010 ter območje neposredno okoli objekta, kjer so bili potrebni izkopi zaradi rekonstrukcije temeljev in izgradnje komunalne infrastrukture.

Sprva je bil na območju vojašnice predviden le arheološki nadzor oz. arheološka dokumentacija ob izgradnji, saj zaradi pomanjkanja podatkov o uničenju arheoloških ostalin med izgradnjo kasarne v letu 1905 ni bilo mogoče v naprej predvideti ohranjenosti arheoloških ostalin in z njimi povezanega obsega del. Po začetku strojnih del pa se je že v notranjosti objekta izkazalo, da se pod vojašnico nahajajo sorazmerno dobro ohranjene arheološke ostaline rimskodobne Petovione. Tako je bilo nujno potrebno izvesti zaščitne arheološke raziskave, ki pa so bile zaradi statike objekta omejene na izkop le do globine, ki je bila nujna za izvedbo rekonstrukcije le-tega. Arheološke plasti in strukture tako niso bile v celoti izkopane oz. arheološki izkop ni po celotni površini objekta segal do arheološko sterilne osnove.

Arheološke raziskave okoli vojašnice so v letu 2011 zajemale površino veliko približno 460 m². Ta površina se nanaša na vrh izkopa, kjer so bili izkopani jarki široki do 3 m. Do dna pa so se jarki zožali na širino do 1 m. Arheološki izkop je zajemal obroč okoli objekta in do 4 m širok jarek v smeri severovzhod-jugozahod do reke Drave. Arheološko je bil izkopan le do roba zgornje vičavske terase, saj na spodnji terasi jarek ni posegal v arheološke ostaline oz. se med strojnim izkopom niso pojavile. Poleg tega je bila izvedena tudi arheološka dokumentacija strojnih izkopov za razne priključke k vojašnici, ki pa niso posegali v arheološke plasti. Raziskave v letu 2011 so bile tako omejene na ozke in globoke jarke, ki so omogočali zelo omejen vpogled v dogajanje na tem območju v preteklosti.

Arheološke raziskave v letu 2011 so razkrile, da so se rimskodobne ostaline nahajale približno 1,2 m višje od nivoja, kjer so bile ohranjene v notranjosti objekta. Tudi okoli objekta so se rimskodobne ostaline nahajale neposredno pod novoveškimi in recentnimi plastmi. Rimskodobne ostaline so bile ohranjene na globini 1 m pod današnjo hodno površino okoli objekta. Tako kot v notranjosti so bili po odstranitvi recentnih in novoveških nasutij jasno vidni srednjeveški roparski jarki, ki so v celoti odstranili kamnite zidove. Ohranili so se le temelji zidov, ki so bili grajeni iz rečnih prodnikov in malte. Južno od objekta so bili odkriti ostanki ulice, ki je bila dokumentirana že v notranjosti in je bila na obeh straneh omejena z objektoma, ki sta imela ob cesti portik oz. stebrišče. Očitno se je na zahodni strani ulice oz. ceste nahajal pločnik. Cesta oz. ulica je potekala v smeri jugozahod-severovzhod.

Zaščitne arheološke raziskave na območju novogradnje Preložnik - Jančič na Sp. Hajdini

Evgen Lazar

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Center za preventivno arheologijo je v času od 8. 8. 2011 do 24. 8. 2011 izvedel zaščitne arheološke raziskave na območju predvidene gradnje stanovanjske hiše na parcelah *169 in 515/3, k.o. Hajdina.

Raziskanih je bilo 100 m² površine na območju velikem 17 × 10 m. Del parcel ni bilo potrebno raziskati, saj je tu stala hiša, ki je bila porušena pred arheološkimi raziskavami.

Arheološke ostaline so bile ohranjene na globini od 0,4 do 0,8 m. Recentna nasutja do te globine so bila odstranjena strojno. Pod njimi pa so bili odkriti skromni ostanki prazgodovinske poselitve in bogati ostanki rimskodobne poselitve, ki so bili deloma uničeni z novoveškimi in recentnimi posegi.

Ostanki prazgodovinske poselitve so bili odkriti le v dveh manjših jama SE 124/125 in 129/130, v katerih so bili odkriti trije drobni odlomki prazgodovinske keramike. Jami sta se nahajali v zahodnem delu izkopnega polja in sta bili vkopani v geološko oz. matično podlago. Trije odlomki prazgodovinske keramike v jamah pa so bili premajhni in preslabo ohranjeni za natančnejšo datacijo.

Največ odkritih arheoloških ostalin je bilo iz rimske dobe. Rimskodobne ostaline so razdeljene v štiri faze, od katerih pa so le tri poselitvene, saj faza V predstavlja pogorišče objekta faze IV. V vseh treh rimskodobnih poselitvenih fazah so na območju raziskav odkriti ostanki lesene gradnje. Le iz faze IV pa so bili ohranjeni temelji zidov, ki so bili zgrajeni iz rečnih oblic in malte. Na teh temeljih pa je najverjetneje stal lesen objekt. V rimskodobnih fazah III in VI pa so bile odkrite le manjše ali večje jame ter stojke. Odkrite stojke pa niso bile razporejene tako, da bi kazale na tlorise objektov v fazah III in VI. Najbolje ohranjen in najbolj očiten pa je bil rimskodobni objekt faze IV, ki se je nahajal na vzhodnem delu izkopnega polja. Ohranjeni so bili le temelji objekta iz rečnih oblic in malte, na katerih so očitno stali leseni zidovi. To domnevo so potrdile žganinske plasti faze V, ki so se nahajale le znotraj objekta in so očitno nastale ob požaru, med katerim je objekt pogorel. Odkriti del objekta je imel vidne tri prostore, znotraj katerih je bila glinena hodna površina, na kateri so se nahajale žganinske plasti faze V. Vzporedno z zahodnim zidom objekta pa je potekala utrjena pot, ki jo je sestavljal zbit prod, ki je bil nasut neposredno na geološko podlago. Strukture (jame in stojke) faze VI, ki je bila zadnja rimskodobna faza, pa so bile vkopane v žganinske plasti faze V, kar pomeni, da je bilo območje večjega gospodarskega objekta faze IV v uporabi neposredno po požaru. Drobne najdbe iz rimskodobnih plasti in struktur namreč kažejo na to, da so vse štiri rimskodobne faze nastale v zelo kratkem obdobju. Preliminarna datacija izbranih drobnih najdb potrjuje rimskodobno poselitev raziskanega območja od konca 1. stoletja (faza III) do začetka III. stoletja (faza VI).

Predhodne arheološke raziskave na trasi kanalizacije Gradenje, Vinji vrh pri Beli Cerkvi - Arheološko območje Vinji vrh (EŠD 815)

Phil Mason, Ildikó Éva Pintér

Predhodne arheološke raziskave za določitev vsebine in sestave najdišča so bile izvedene na območju načrtovane izgradnje kanalizacije Vinji vrh–Gradenje, ki leži na območju registrirane enote kulturne dediščine Vinji vrh pri Beli Cerkvi–Arheološko območje Vinji vrh (EŠD 815) na parc. št. 880/2, 881/1, 884/1, 884/2 in 884/3, k.o. Družinska vas in jih je izvedla ekipa ZVKDS, CPA od 7. 4. 2011 do 8. 4. 2011.

Na območju načrtovane izgradnje kanalizacije Vinji vrh–Gradenje smo izkopali 10 testnih sond dimenzij 1 × 1 m. V TS 1–3 so bili odkriti predvsem fragmenti novoveške keramike in gradbenega materiala, kakor tudi v ornici in mlajših koluvialnih plasteh v TS 4–10. V TS 4–10 so bili odkriti tudi odlomki prazgodovinske lončenine in drobci oglja, ponekod pa tudi odlomki ožgane gline. Na osnovi izdelave in oblike razmeroma majhni odlomki prazgodovinske lončenine sodijo verjetno v bronasto dobo, vendar gre za

najdbe v starejših koluvialnih plasteh, kar pomeni, da so v sekundarni legi.

Vsekakor se v neposredni bližini predvidenega posega nahaja območje prazgodovinske, domnevno bronzastodobne poselitve.

Testna sonda 9

Lega testnih sond

Arheologija v letu 2011 – dediščina za javnost

Predhodne arheološke raziskave na trasi vodovoda Vinji vrh - nižinska cona, Vinji vrh pri Beli Cerkvi - Arheološko območje Vinji vrh (EŠD 815)

Phil Mason, Ildikó Éva Pintér

Od 31. 3. 2011 do 12. 4. 2011 je ekipa ZVKDS, CPA izvedla predhodne arheološke raziskave določitev vsebine in sestave najdišča na območju izgradnje vodovoda Vinji vrh - nizka cona znotraj registrirane enote kulturne dediščine Vinji vrh pri Beli Cerkvi–Arheološko območje Vinji vrh (EŠD 815), Vinji vrh pri Beli Cerkvi–Arheološko najdišče Strmec (EŠD 10872) in Gradenje–Arheološko najdišče Gradenjska hosta (EŠD 14262).

Na območju trase znotraj enote kulturne dediščine Vinji vrh pri Beli Cerkvi–Arheološko najdišče Strmec (EŠD 10872) smo opravili ročni izkop 7 testnih sond dimenzij 2 × 2 m na območjih I (TS 1–3) in II (TS 4–7).

V TS 1, 2, 4, 5, 6 in 7 so bili odkriti odlomki prazgodovinske, rimskodobne in srednjeveške lončenine, drobci oglja, ponekod pa tudi odlomki ožgane gline v starejših koluvialnih plasteh. Najdbe odlomkov rimskodobne lončenine izvirajo večinoma iz intaktnih rimskodobnih struktur ali plasti oziroma hodne površine.

V TS 1 in 2 je znotraj Območja I ohranjen nivo hodne površine rimskodobnega grobišča Strmec. Tukaj je odkrita le ena struktura, ki seka starejšo, domnevno prazgodovinsko koluvialno plast in je pokrita z rimskodobnimi paleotlemi. Enaka stratigrafska sekvenca je prisotna v TS 2, le da je v tem primeru brez struktur. Lega plasti kaže na verjetno nadaljevanje proti severu pod cesto in proti vzhodu na preostalem delu trase.

Znotraj Območja II smo v TS 4 zasledili arheološke strukture in sicer rimskodobno groblje ali grobnico ali srednjeveško groblje, brežino ter rimskodobni ali srednjeveški jarek s polnilom. V TS 5 pa smo zasledili polnilo, oblogo in vkop rimskodobnega groba.

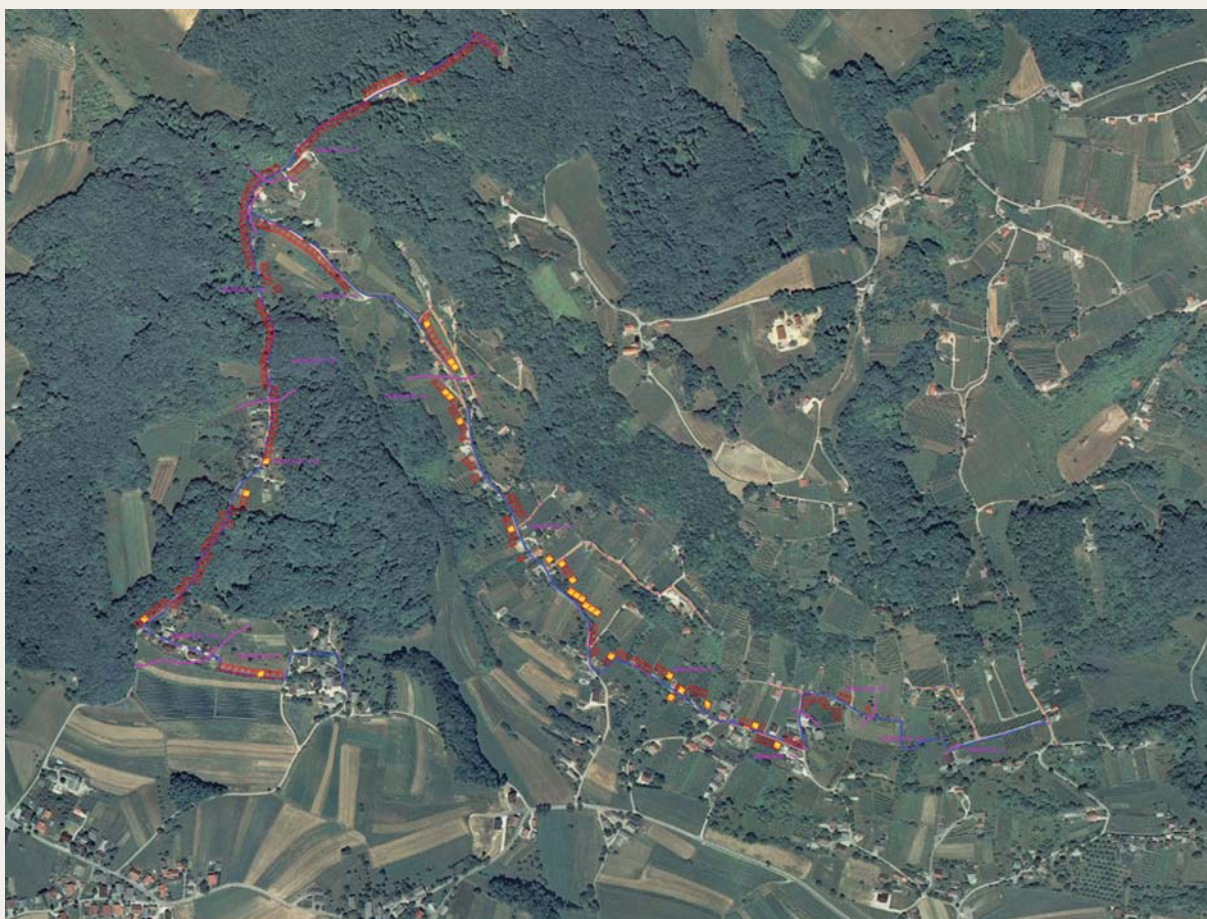
V TS 6 in 7 so mlajši koluvialni nanosi pokrili starejše prazgodovinske koluvialne plasti.

Na območju trase znotraj enote kulturne dediščine Vinji vrh pri Beli Cerkvi–Arheološko območje Vinji vrh (EŠD 815) in Gradenje–Arheološko najdišče Gradenjska hosta (EŠD 14262) smo z intenzivnim terenskim pregledom odprtih površin in zaprtih površin v Območjih III–IX zamejili 7 območij koncentracije arheološkega materiala, predvsem na južnem in jugozahodnem pobočju Velikega Vinjega vrha nad globoko suho dolino ter med novo stanovanjsko soseščino pod Gradenjsko hosto in zaselkom Gradenje.

Trasa Vodovoda Vinji vrh - nizka cona prečka starejšeeleznodobno gomilno grobišče Mlada Vina in Gradenjska Hosta znotraj enote kulturne dediščine Gradenje–Arheološko najdišče Gradenjska hosta (EŠD 14262). Kljub odsotnosti arheoloških najdb znotraj Območij VI–VII obstaja možnost ohranjenih prazgodovinskih struktur – grobov v cestišču.

Testna sonda 4

Pregledano območje

Arheološka izkopavanja na območju širitve kamnoloma Vrhpeč, Jezero pri Trebnjem – arheološko območje Nad Kamnolomom, Vrhpeč (EŠD 27968)

Phil Mason, Ildikó Éva Pintér

Arheološka izkopavanja je opravila ekipa ZVKDS, CPA v obliki izkopa osmih testnih jarkov v velikosti 10×2 m od 27. 6. 2011 do 19. 8. 2011. Izkopavanja so potekala na parc. št. 822/1, 823/2 in 823/9, k.o. Lukovek, na osrednjem južnem delu območja predvidene razširitve Kamnoloma Vrhpeč, ki je bilo z arheološkim vrednotenjem leta 2006 opredeljeno kot območje prazgodovinske naselbine. Območje leži na skrajnem južnem robu Občine Trebnje znotraj registrirane enote kulturne dediščine Jezero pri Trebnjem - Arheološko območje Nad Kamnolomom Vrhpeč (EŠD 27968). Območje raziskav se nahaja na gozdnatem jugovzhodnem delu platoja grebena Gradišče, ki se razteza v smeri severozahod - jugovzhod proti hribu s cerkvijo sv. Ane.

Namen arheoloških izkopavanj je bil natančno opredeliti naravo in obseg prazgodovinske poselitve in uporabo prostora na grebenu Gradišča.

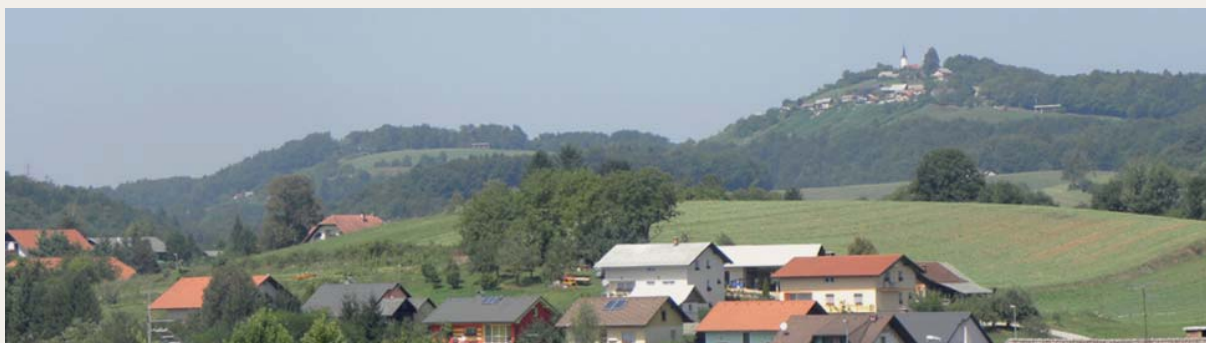
Prazgodovinska poselitev se je pričela v bronasti dobi, predvsem na robu in na zgornjem pobočju grebena. Ohranjene naselbinske terase v TJ 5 kažejo na vsaj dve fazi bivalnega objekta iz navpično postavljenih lesenih tramov. Zunanje zidove objekta so verjetno tvorili med navpičnimi tramovi postavljeni panoji iz prepletenih lesenih šib. Pripadajoči jami kažeta na obseg obeh faz objekta proti severozahodu, ostali deli objekta pa so segali zunaj testnega jarka proti severovzhodu. Prisotnost dveh drugih teras v testnem jarku kažeta na prisotnost naselbinskih teras med TJ 5 in jugozahodno stranico TJ 8, na območju roba in zgornjega pobočja jugovzhodnega predela grebena.

Na bolj izpostavljenih predelih najdišča v TJ 4 na severozahodnem predelu grebena in v TJ 3 na vrhu grebena so prvotne hodne površine že izginile, najdbe pa so ostale na novi površini kljub preperevanju primarne površine. Na severozahodnem in severovzhodnem robu ter na pobočju platoja grebena Gradišče. V zgornjem delu TJ 6, 7 in 8 in v spodnjem delu TJ 4 in 1 je bila bronastodobna naselbinska plast verjetno prisotna, vendar stratigrafski odnosi plasti in oblike najdb kažejo na močno delovanje koluvialnih procesov na tem območju.

Odkritje mlajšeželeznodobnega žganega groba v TJ 3 kaže na prisotnost mlajšeželeznodobnega planega žganega grobišča, ki se je razprostiralo po platoju grebena Gradišče. Po njegovi zapustitvi so se nadaljevali procesi preperevanja in koluviacije. Formacija današnjih gozdnih tal se je verjetno pričela s ponovnim pogozdovanjem, verjetno v drugi polovici 19. stoletja.

Lega testnih jarkov

Pogled na najdišče

InterArch-Steiermark - Interaktivna arheološka dediščina avstrijske in slovenske Štajerske

Marko Melé

Od svoje ustanovitve leta 1811 do konca avstro-ogrske monarhije leta 1918 je Univerzalni muzej Joanneum v Gradcu (bivši Deželni muzej Joanneum) zbiral in raziskoval arheološke spomenike na področju avstrijske in slovenske Štajerske. V več kot 100 letih raziskovanja je več tisoč predmetov zgolj iz slovenske Štajerske prišlo v arheološke zbirke muzeja Joanneuma.

Poleg arheoloških najdb hrani muzej Joanneum tudi arhivske dokumente, kot so izkopavalni dnevniki, risbe, fotografije in načrte, katerih vrednost je za arheološko raziskovanje slovenske Štajerske edinstvena, saj ti dokumenti zaradi zgodovinskih okoliščin in nezadostne obdelave arhivalij do sedaj v modernih raziskavah niso bili v celoti upoštevani.

V letu 2010 smo skupaj s partnerji iz Slovenije (Evropski Kulturni in Tehnološki center Maribor, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Pokrajinski muzej Murska Sobota) in Avstrije (Institut für Archäologie der Karl-Franzens Universität Graz, Kulturpark Hengist) v okviru Operativnega programa Slovenija-

Avstrija 2007–2013 pripravili projekt z akronimom InterArch-Steiermark, ki naj bi ustvaril razmere za dolgotrajno čezmejno sodelovanje kulturnih ustanov in organizacij.

Jedro projekta tvorita obdelava in digitaliziranje arhivov in arheoloških zbirk Univerzalnega muzeja Joanneuma, ki se navezujejo na območje današnje Slovenije in njihova umestitev v geografski informacijski sistem. Hkrati poteka zajem nekaterih arhivskih dokumentov o arheološki dediščini obmejnega območja v arhivih antične zbirke Umetnostnozgodovinskega muzeja (Kunsthistorisches Museum) in arhivih centrale Urada za varstvo kulturne dediščine Avstrije (Bundesdenkmalamt Österreich) na Dunaju. Digitalni arhivi bodo ob koncu projekta prosto dostopni preko spleta in bodo tako služili prostorskemu načrtovanju, spomeniškem varstvu in arheološkim raziskavam v Sloveniji.

Za zajem arhivov in predmetov razvijamo dvojezično digitalno orodje, ki naj bi služilo tudi za zajem in strokovno obdelavo aktualnih arheoloških najdišč in za učinkovito upravljanje z arheološko dediščino na mejnem področju. S tem orodjem želimo povezati najnovejšo tehnologijo s področij upravljanja z bazami podatkov in GIS-a. To orodje bo preizkušeno tudi s terenskim testiranjem na izbranih arheoloških spomenikih.

Čelade Negauer

Arheologija v letu 2011 – dediščina za javnost

Arhiv dokumentov

Arheološko izkopavanje in arheološko dokumentiranje ob gradnji v Cerknici zaradi zunanje ureditve Jurčkovega Tabora v okviru rekonstrukcije Obrambnega stolpa št. 42

Vesna Merc

Cerkniški protiturški tabor predstavlja enega največjih in najmočnejše utrjenih taborskih kompleksov pri nas z izredno velikimi stolpi in s kompleksom kaščnih in morda tudi bivalnih celic ob zahodnem obzidju. Znotraj taborskega kompleksa so pod vodstvom Mehtilde Urleb od 1973 do 1975 potekala raziskovalna sondažna izkopavanja, ki so odkrila, da je bilo notranje taborsko območje v zgodnjem srednjem veku uporabljeno kot pokopališče.

Jeseni 2011 je podjetje Arheološke raziskave, Vesna Merc s.p. izvajalo najnovejše raziskave na Taboru, ki jih je financirala Občina Cerknica. Plato, na katerem je bila opravljena tukaj opisana raziskava, predstavlja jugovzhodni del zunanjsčine protiturškega tabora.

Po pozitivnih predhodnih raziskavah, ki jih je izvajal Matej Draksler s. p., smo dokumentirali celotno površino trga Placa na Taboru. Raziskava površine trga je pokazala na bogato izrabo trškega prostora, saj smo na sredini trga dokumentirali temelje stavbe. Na podlagi analize historičnih virov smo ugotovili, da je tam stala že vsaj leta 1825 in je bila nazadnje, kot znajo povedati starejši Cerkničani, v lasti Turšičev.

Izkopavanja so potekala ob obzidju na njegovi zunanji strani med Jurčkovim in Urbančevim stolpom ter pred slednjim. Razkrila so raznovrstno izrabo prostora v daljšem časovnem obdobju. Neposredno ob obzidju smo odkrili celo serijo novodobnih jam za gašenje apna, najverjetneje povezane s slikopleskarstvom družine Turšič. Ob današnjem vhodu v tabor smo dokumentirali novoveško hodno površino, ko je tukaj potekalo živahno sejmsko trško življenje. Zanimivo odkritje sta grobova, verjetno novoveška, ki kažeta na to, da so pokopavali tudi izven obzidja, ne le znotraj tabora.

Največje odkritje predstavlja odkritje livarskega obrata s pečjo in zvonarsko jamo. Na podlagi ohranjenih ostankov kalupov namreč sklepamo, da smo odkrili zvonarsko jamo, v kateri so vlili več bronastih zvonov. Na podlagi pisnih virov vemo, da so od 1300 do 1600, ponekod pa celo do prve četrtine 18. stoletja, potujoči zvonarji potovali od kraja do kraja in ob cerkvah izkopali jame, naredili kalupe in vlili naročene zvono-

ve. Livarski obrat lahko torej na podlagi pisnih virov preliminarno datiramo v čas od 14. do 17. stoletja, nekateri indici pa kažejo na to, da je bila zvonarska jama morda v uporabi v 17. stoletju.

Ugotovili smo tudi, da je taborsko obzidje starejše od Urbančevega stolpa in da v nasprotju z dosedanjimi poskusi rekonstrukcije razvoja nekdanjega taborskega kompleksa okoli tabora ni potekal obrambni jarek. Najstarejša struktura, ki smo jo odkrili, je velika zidana apnenica za žganje apna, ki so jo predvidoma uporabljali v času gradnje cerkve in je stala tukaj že pred gradnjo obzidja protiturškega tabora v drugi polovici 15. stoletja.

Pogled na izkopno polje in obnovljen Jurčkov stolp ob zaključku izkopavanj (foto V. Merc)

Lidar prospekcije v letu 2011, prispevek k razumevanju in varovanju (arheoloških) krajin

Dimitrij Mlekuž

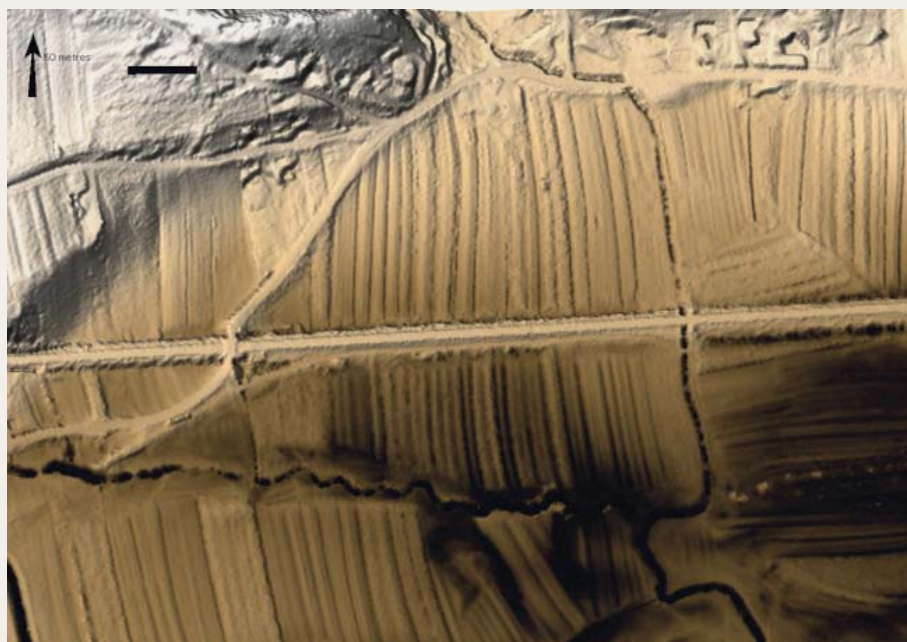
V prispevku predstavljamo rezultate arheološke interpretacije lidar posnetkov na območju dolin Horjulšičice in Gradaščice, Dravinje in Savinje. Delo je potekalo v okviru predhodnih arheoloških raziskav za državne prostorske načrte, ki jih je opravil ZVKDS, CPA.

Analize LiDAR posnetkov površja nam omogočajo hitro in relativno natančno analizo velikih površin, tudi kadar so te prekrte z gozdom. To je še posebej pomembno v Sloveniji, saj je velik del površja prekrit z gozdom in tako zaprt za običajne arheološke prospekcije kot je aerofotografija.

Poleg zelo jasnih posnetkov znanih in neznanih arheoloških najdišč nam lidar ponuja pogled v pogosto prezrt del dediščine v sledove vsakdanjih aktivnosti v prostoru, kot so apnenice, kope za kuhanje oglja, kolovozi, poti in vlake, kamniti zidovi, terase, obmejki, opuščene njive in polja itd. Tako smo na študijskih območjih prepoznali ostanke polj z visokimi hrbti (ang. ridge and furrow) in sklenjena območja ugreznjenih poti (ang. holloway). Te značilnosti predstavljajo nov tip arheološke dediščine, ki v Sloveniji še ni bil prepoznan in ustrezno ovrednoten.

Krajina, kot jo vidimo na lidarju, tako ni zgolj zbirka najdišč in značilnosti v prostoru, temveč kumulativen rezultat dolgotrajnega bivanja v pokrajini in delovanja različnih procesov in dogodkov. Sledovi teh posegov so se kot brazgotine vrezale v površje in mnogokrat prekrile ali zbrisale starejše sledove, mnogokrat pa so posegi upoštevali starejše sledove, jih ohranili, se jim izognili ali vključili vase. Moderne kulturne krajine tako ne smemo in ne moremo razumeti zgolj kot tafo-nomski poseg, ki je zabilisal starejše sledove. Kulturna krajina je artefakt, ki je nastal s preurejanjem in prede-lovanjem starejših krajin. Čeprav je kulturna krajina, kot je dokumentirana na lidar posnetku, dobila svojo končno obliko v 20. stoletju, je rezultat trajanja človeškega bivanja na tem prostoru in je dobila svoje obrise vsaj že v visokem srednjem veku.

Kulturno krajino moramo razumeti kot zapleten artefakt, rezultat tisočletij človeškega bivanja na tem prostoru. Lidar tako ponuja razmislek o tem, kaj (arheološka) krajina sploh je, kakšna je njena časovna globina, kakšna je vloga ljudi in drugih dejavnikov pri njenem nastajanju in kako tako kompleksno dediščino sploh varovati.

Ostanki delcev (jermenov) polj z visokim hrbtom, presekanih z železniško progo Šentil-Zidani Most, zgrajeno leta 1846; dolina Dravinje, Luščka vas

Tolmin - sv. Urh (EŠD 4069), arheološko dokumentiranje ob popotresni sanaciji

Miha Mlinar

Arheološki nadzor z dokumentiranjem je potekal med gradbenimi posegi v sklopu popotresne sanacije pokopališke cerkve sv. Urha v Tolminu (parc. št. 141, k.o. Tolmin, EŠD 4069). Arheološka dela so se izvajala ob utrjevanju temeljev cerkve, izkopu kanala za drenažo okoli cerkve in kanala za odvodnjavanje meteornih voda, ki poteka med cerkvenim vhodom in brežino nad reko Sočo. Arheološka dela, opravljena pomladi leta 2011, je izvedel Tolminski muzej (arheolog Miha Mlinar) ob pomoči arheologinje Teje Gerbec.

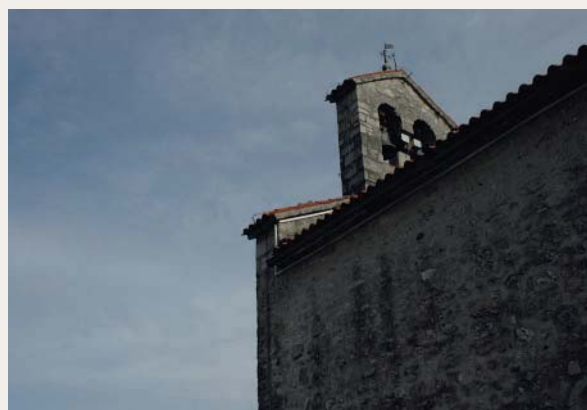
Kraj Tolmin je omenjen že v virih iz 11. stoletja, cerkev sv. Urha (do leta 1687 tolminska župnijska cerkev) pa naj bi bila po navedbah zgodovinarja Simona Rutarja pozidana za časa patriarha Ulriha (Urha) v drugi polovici 11. stoletja. Po navedbah nekaterih raziskovalcev je bil prvotni zavetnik te cerkve Sv. Martin¹, ta patroninij pa naj bi nato prevzela grajska kapela na Kozlovem robu, ki jo omenjajo že v 12. stoletju.

Območje okoli cerkve sv. Urha v Tolminu je že znano zgodnj srednjeveško najdišče s posameznimi najdbami slovanske ketlaške kulture in dveh srebrnih uhanov bizantinskega tipa.²

Ob novoveških skeletih in gradivu iz 18.–20. stoletja so bile tudi med arheološkim nadzorom leta 2011 v premešanih plasteh odkrite značilne najdbe ketlaške kulture (bronasti obsenčni obročki, uhani, železni noži in nožički, pasna spona, železen ključ) ter imenitna bronasta okrogla fibula z upodobljeno štirinožno živaljo z nazaj obrnjeno glavo (Agnus Dei?).

Zaradi močno premešanih arheoloških plasti je presenetljivo odkritje poškodovanega zgodnj srednjeveškega skeletnega groba ob severnem zidu prezbiterija. Skelet je imel približno usmeritev vzhod-zahod (glava proti vzhodu), človeške kosti so bile močno preperele in po konsistenci povsem drugačne od raziskanih novoveških. Ob skeletu je ležal železen nož s trnastim

nastavkom za ročaj in klekasto zalomljenim hrbtom³. Navkljub odkritim najdbam še vedno ostaja odprto vprašanje morebitne sočasnosti prvotne cerkvene stavbe s ketlaškimi grobnimi najdbami.

Tolmin, pokopališka cerkev sv. Urha (foto M. Mlinar)

Zgodnj srednjeveška okrogla fibula (foto M. Grego)

¹ Höfler, J. 2001, Gradivo za historično topografijo predjožefinskih župnij na Slovenskem. Primorska: oglejski patriarhat, 78; Gaberšček, S. 2005, Župnija Marijinega Vnebovzetja Tolmin, Tolmin, 73.

² Žbona Trkman, B., T. Knific 1990, Staroslovansko grobišče pri Sv. Urhu v Tolminu. – Arheološki vestnik 41, 505–520.

³ Gerbec, T., M. Mlinar 2011, Sveti Urh razkril slovanske najdbe. – Epicenter, letnik XII, št. 7-8, 27.

Arheološke raziskave financirane iz državnega proračuna v letu 2011 (ZVKDS, CPA)

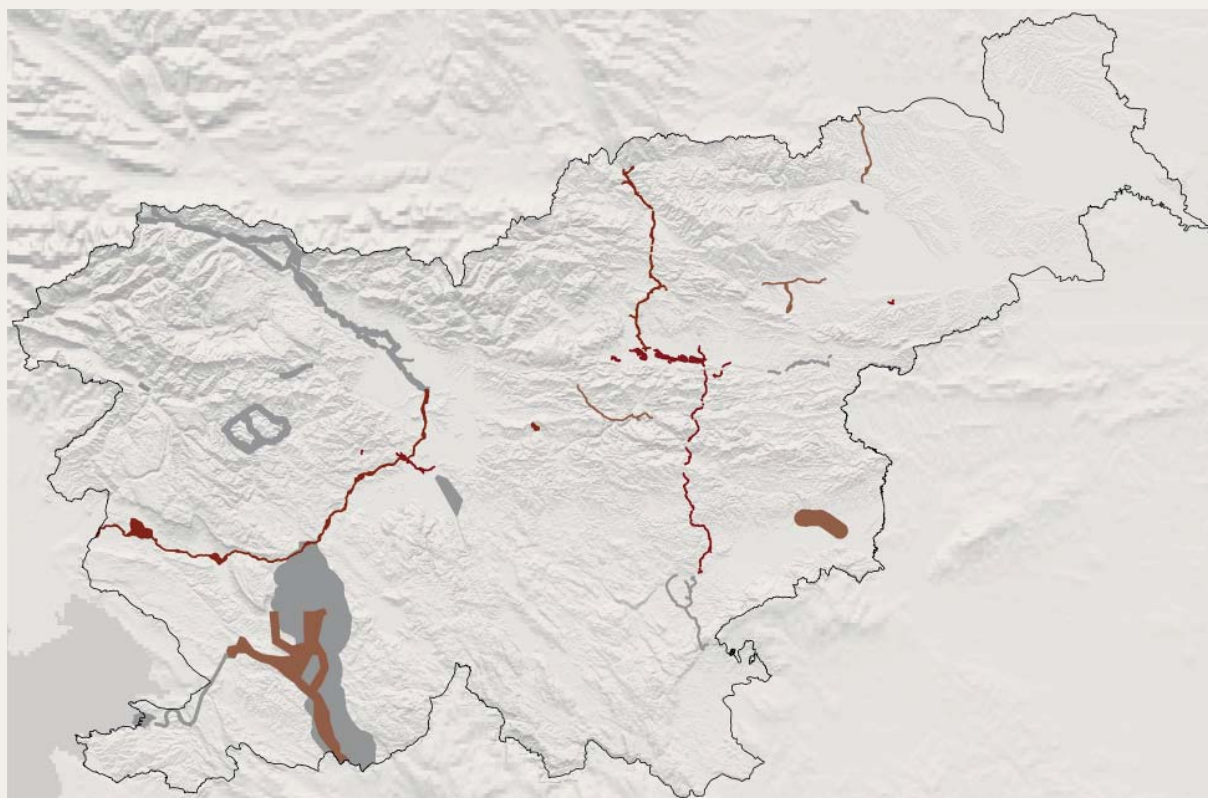
Tadeja Mulh, Gašper Rutar

V prispevku bo predstavljen obseg arheoloških raziskav, financiranih iz državnega proračuna, ki jih je izvedel Center za preventivno arheologijo leta 2011.

Predstavljene arheološke raziskave za stanovanjske gradnje so bile izvedene v okviru državne javne službe glede na predpisane posamezne kulturno-varstvene pogoje. Tako smo opravili različna arheološka dokumentiranja ob gradnji, predhodne arheoloških raziskave za določitev vsebine in sestave najdišča ter arheološka izkopavanja.

Predhodne arheološke raziskave na območjih državnih prostorskih načrtov (DPN) so financirane iz državnega proračuna. V sklopu tega izvajamo analizo obstoječih in pridobljenih podatkov (podatki daljinskega zaznavanja, analiza prostorskih aktov, analiza posegov v prostor, kataster arheoloških najdišč, GIS analize itd.) ter ekstenzivne terenske preglede. Z omenjenimi postopki se na

območjih DPN, ki potekajo izven območij registrirane arheološke dediščine, evidentira in registrira arheološka dediščina. V letu 2011 se je delo nadaljevalo na desetih državnih prostorskih načrtih, na novo pa smo z raziskavami pričeli na sedmih državnih prostorskih načrtih. Območja državnih prostorskih načrtov, za katere je bila izvedena prva faza raziskav (historična analiza prostora in analiza obstoječih podatkov ter obdelava metod daljinskega zaznavanja) za leto 2011 znaša 14.851 hektarjev. Območja državnih prostorskih načrtov z izbranimi variantami oz. obsegom terenskih raziskav, za katere je bila izvedena druga faza raziskav (ekstenzivni terenski pregledi), pa so znašala skupno 725 hektarjev. Pri tem gre za območje izbrane variante reducirane na mejo posega pri gradnji. Znotraj teh območij je bilo odkritih 62 potencialnih arheoloških najdišč, za katere je bil podan predlog za vpis v register kulturne dediščine.

Pregledni načrt državnih prostorskih načrtov, na katerih so se izvajale raziskave med leti 2009–2010 (sivo) ter z nadaljevanjem ali pričetkom v letu 2011 (rjavo)

Dokumentiranje ob gradnji Sv. Urh – Gaberke

Miha Murko

V mesecu maju in juniju leta 2011 smo med sanacijskimi gradbenimi deli na objektu Cerkev sv. Urha v Gaberkah odkrili ostanke iz časa rimske dobe in srednjega veka.

Prva cerkev z leseno vežo se v virih omenja leta 1545. Leta 1828 naj bi na njenem mestu zgradili sedanjo stavbo, od prejšnje cerkve pa je ostal le zvonik, ki je bil ob tej priliki povišan¹.

Ločimo lahko 3 faze struktur: starejše rimskodobne strukture (ostanki lesenih objektov), mlajše rimskodobne strukture (leseni objekti, jarki s stojkami) in srednjeveške strukture (»gotska« faza - kamniti zidovi in temelji ter tlaki, ki pripadajo gotski cerkvici). Najstarejše najdbe so iz jam za stojke. V njihovih polnilih smo našli rimskodobno keramiko. Našli smo tudi novec Galerie Valerie, datiran v leto 315 n. š.

Zelo pomembno vlogo pri postavitvi objektov je imel verjetno potok, ki smo ga identificirali na vzhodni strani cerkve. Struga je potekala v smeri SV-JZ.

V rimskem obdobju so tu stali leseni objekti. Mlajše strukture lahko od starejših ločimo po načinu gradnje, saj so v izkopane jarke zabili vertikalne kole, ki so predstavljali steno objekta. Kasneje so zgradili kamnito cerkvico, ki je bila orientirana vzhod-zahod, ladjo pa lahko predvidevamo zahodno od današnjega zvonika. Pri gradnji cerkve so uporabljali apno za malto. Apno so žgali v apnenici, ki smo jo identificirali znotraj ladje današnje cerkve. V nekaj stoletjih so cerkev večkrat povečali in tudi pregradili ter izdelali nove tlake. Cerkev se je dokončno porušila verjetno nekje konec 18. stoletja, današnjo cerkev pa so zgradili leta 1828.

Pogled na vkop rimskodobne jame za stojko z vidnim odtisom pravokotnega vertikalnega stebra (foto M. Murko)

Pogled na rimskodobne arheološke strukture (foto M. Murko)

¹ Jože Curk: Topografsko gradivo III., Sakralni spomeniki na območju občine Velenje, Zavod za spomeniško varstvo Celje, 1967.

Zagorje - Kidričeva cesta

Miha Murko

Dne 25. 5. 2011 je domačinka iz Zagorja ob Savi obvestila pristojni ZVKDS, OE Ljubljana o najdbi bronaste zapestnice iz območja znanega grobišča iz starejše železne dobe, kjer naj bi potekala gradbena dela. Takoj se je pričela reševalna akcija, ki jo je sprva vodil M. Draksler, kasneje pa M. Murko (PJP d.o.o.).

Pravih arheoloških raziskav na obravnavanem območju do sedaj skoraj ni bilo, znane najdbe so večinoma prihajale na dan ob gradbenih posegih predvsem ob koncu 19. stol. Iz pisnih virov lahko sklepamo, da je bilo v preteklosti na območju Kidričeve ceste izkopanih ca. 21 skeletnih grobov¹.

Cesta Borisa Kidriča leži v severnem delu Zagorja ob Savi vzhodno od potoka Medije. Na vzhodu se nad njo dviga hrib z ledino Ocepкова Gmajna.

Med zadnjimi izkopavanji je bilo odkritih 9 skeletnih grobov, trije so bili izropani (odkriti so bili le delni kostni ostanki in ostanki grobnih jam). Izkopali smo 2 otroška, 2 ženska in 5 moških grobov. Po najdbah izstopata grob 1 (bronasta pasna garnitura) in grob 2 (zelo dobro ohranjen ženski skelet s kačasto fibulo, 13 jantarnimi jagodami, bronastim lasnim obročkom in keramično posodo).

Arheološke raziskave so odkrile bogato grobišče iz časa starejše železne dobe. Samo najdišče je močno poškodovano zaradi mnogih gradbenih del, ki so potekala na tem območju. Tipi grobov variirajo od najrevnejših (preproste, v geološko osnovo vkopane jame, v katere se položili le pokojnike s skromnimi pridatki) do najbogatejših (grobovi z večjim številom pridatkov in kamnito strukturo).

Grobišče lahko na podlagi pridatkov datiramo v mlajšo halštatsko fazo. Najdišče na Kidričevi cesti v Zagorju nam kljub močni uničenosti in kljub temu, da je bil dober del grobišča že prekopan, ponuja zelo lepe in pomembne najdbe (predvsem zelo dobro ohranjen kostni material).

Pogled na uničen grob 1 (foto M. Murko)

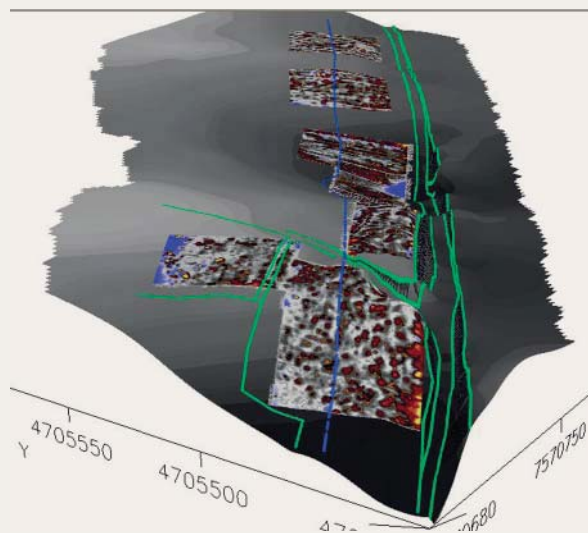
Pogled na grob 2 (foto M. Murko)

¹ Draksler M. 2007, Območje Zagorja ob Savi v prazgodovini. – V: Arheološki vestnik 58, 122–155.

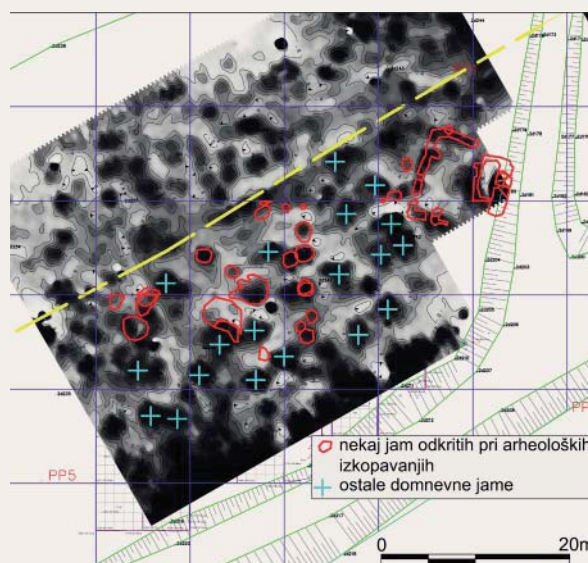
Geofizikalna raziskava z magnetno metodo na neolitskem najdišču Pavlovac (Čukar in Kovačke njive) pri Vranju, Republika Srbija

Branko Mušič, Igor Medarič, Dušan Borić, Miloš Jevtić in Uroš Kirn

Geofizikalna raziskava je bila opravljena v sodelovanju z Oddelkom za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Beogradu pod vodstvom dr. Miloša Jevtića in dr. Dušana Borića iz Univerze v Cardiff-u (Wales) v okviru projekta Arheologija na avtocesti Republike Srbije na trasi južnega kraka koridorja 10, avtoceste v izgradnji med Leskovcem in Republiko Makedonijo. Z magnetno metodo smo raziskali neolitsko naselbino pri Pavlovcu nekoliko južneje od Vranja na lokacijah Čukar in Kovačke njive, ki predstavljata dva toponima na predvidoma isti neolitski naselbini, znani po številnih antropomorfnih in zoomorfnih figurinicah, vendar brez oprijemljivih naselbinskih podatkov. Namen geofizikalne raziskave je bil oceniti arheološki potencial naselbine tako po vsebini naselbinskih ostankov kot tudi po obsegu naselbine vzdolž načrtovane trase avtoceste. Raziskava je bila organizirana in izpeljana v najkrajšem možnem času in jo lahko uvrstimo med t. i. interventne raziskave v sklopu predhodnih arheoloških raziskav z namenom učinkovitejšega načrtovanja in vodenja arheoloških izkopavanj pred obsežnimi gradbenimi deli. Geofizikalna raziskava, ki smo jo izvedli v razmeroma zahtevnih pogojih terenskega dela v vsega štirih delovnih dneh ob sprotne posredovanju rezultatov vodstvu arheološke ekipe, se je izkazala za izjemno uspešno. Predvsem v pravilni oceni območij boljše ohranjenosti naselbinskih oblik. O tem dovolja pričča že visoka korelacija med rezultati magnetne metode in zaenkrat še nepopolnimi tlorisi neolitskih naselbinskih ostalin s katerimi trenutno razpolagamo.

Rezultati magnetne metode na trasi avtoceste pri Pavlovcu; pogled od zahoda

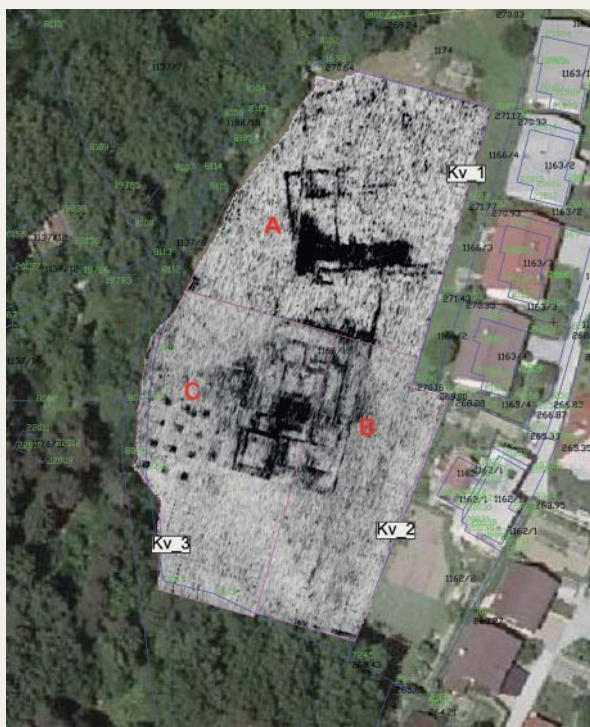
Primerjava rezultatov magnetne metode in nekaterih negativnih oblik odkritih pri arheoloških izkopavanjih na skrajnem zahodnem delu raziskane površine; gre za delne, še nepopolne rezultate izkopavanj

Geofizikalna raziskava na območju arheološkega kulturnega spomenika Šmarjeta pri Celju - Arheološko najdišče Janžekov Grič (EŠD 4257)

Branko Mušič, Vesna Merc, Igor Medarič, Matjaž Mori in Eline Nas

V okviru predhodnih arheoloških raziskav smo z geofizikalno metodo natančno raziskali dostopno površino Janžekovičevega griča pri Šmarjetu pri Celju, ki je v celoti predvidena za gradnjo večstanovanjskega objekta. Nekoliko zahodneje od tokrat raziskane površine je Celjsko muzejsko društvo v tridesetih letih prejšnjega stoletja pri izkopavanjih odkrilo ostanke rimskodobne stavbe, najverjetneje podeželske vile. Odkrita stavba je imela deset prostorov, najdbe (opeka, lončenina, štu-

kature) pa so izgubljene. Z geofizikalno metodo smo na domala celotni raziskani površini odkrili v glavnem dobro ohranjene arhitekturne ostaline, ki očitno pripadajo dvema večjima objektoma različne orientacije. Na podlagi interpretacije rezultatov geofizikalne metode so bile izbrana tri mesta za manjše testne sonde, ki so potrdile pričakovanja in tudi pomembno prispevale k razumevanju rezultatov geofizike na celotni raziskani površini.

Rezultati georadarske metode

Rezultati geoelektrične upornostne metode

Geofizikalna prospekcija z uporabo magnetne in georadarske metode na bronastodobnem najdišču Ust'ye v zahodni Sibiriji, Rusija

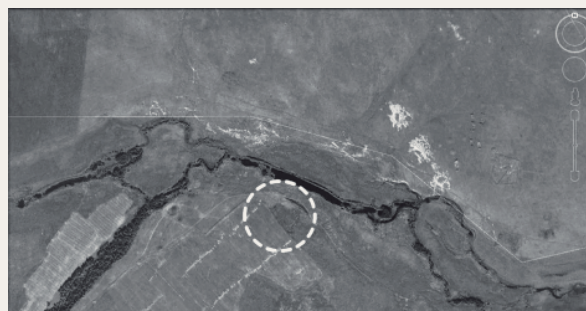
Branko Mušič, Bryan Hanks, Igor Medarič, Matjaž Mori, Nikolai Vinogradov, Igor Chechushkov, Roger Doonan in Derek Pitman

Geofizikalna raziskava bronastodobnega najdišča Ust'ye je bila opravljena v okviru projekta Metallurgical Practice, Technology and Social Organization during the Middle to Late Bronze Age in the Southern Urals, Russia pod vodstvom prof. dr. Bryana Hanksa iz Oddelka za antropologijo Univerze v Pittsburgu (ZDA) in s finančno podporo National Science Foundation (USA) in The Arts and Humanities Research Council (UK) (Research Grant #1024674). Izvedbo projekta je omogočil prof. dr. Nikolai B. Vinogradov iz Državnega pedagoškega inštituta iz Chelyabinska.

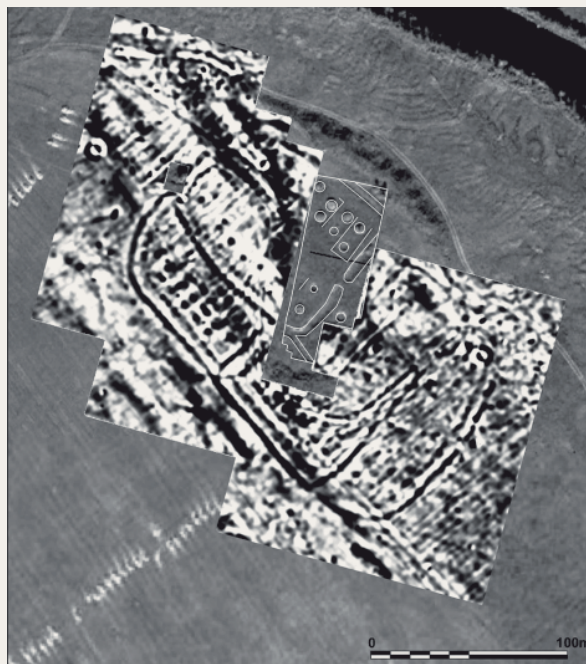
V obdobju od 1984 do 1990 je bila z arheološko metodo raziskana površina ca. 3.000 m². Arheološka izkopavanja so odkrila, da je bil ta prostor naseljen že ob koncu kamene dobe. Na podlagi ¹⁴C datacij in tipološko oprijemljivih drobnih najdb so časovni razpon poselitve umestili v obdobje med 20. in 17. stol. pr. n. š. V tem časovnem razponu so jasno ločili dva kulturna horizonta. Starejši vsebuje najdbe, ki jih uvrščajo v kulturni tip Sintashta. V zgodnji fazi je nastal obrambni sistem (obrambni jarek in palisade) ovalnega tlorisa, ki se je še za časa Sintashta kulture spremenil kar dvakrat. Magnetna metoda se je pri arheološki prospekaciji uveljavila kot ustrezen rešitev za prepoznavanje naselbinskih struktur tudi na prazgodovinskih najdiščih. Na prazgodovinskih najdiščih pričakujemo praviloma šibek magnetni učinek zaradi izključno negativnih naselbinskih oblik. Razlike v magnetni susceptibilnosti polnila jam, jarkov ipd. in neposredne okolice so namreč pogosto zelo majhne. V praksi le najsodobnejši cezijsvi magnetometri na optično črpanje zagotavljajo pri gradientnem načinu meritev potrebno ločljivost, ki je vsaj 0,1 nT/m. Za redukcijo šuma, ki je posledica majhnega vertikalnega gibanja instrumenta pri hoji, smo cezijsvi magnetometer Geometrics G-858 fiksirali na dvokolesni voziček istega proizvajalca. Magnetna karta najdišča je bila narejena na podlagi meritev vertikalnega gradienta totalnega magnetnega polja v vzporednih, 0,5 m oddaljenih magnetnih profilih in odčitki na 0,15 m vzdolž profilov.

Georadarska metoda sicer ne velja za ustrezen rešitev za prepoznavanje prazgodovinskih naselbinskih oblik.

Pričakovane razlike v dielektričnosti so izredno majhne, ker gre za izključno »zemljene« strukture. Kljub temu smo v okviru tega projekta vztrajali na enakem obsegu raziskane površine, kot smo jo predhodno raziskali z magnetno metodo. Tudi razdalja med vzporednimi porofili je bila enako kot pri magnetni metodi (0,5 m). Cilj te pilotne georadarske študije je bil podati realno oceno potenciala georadarske metode za raziskavo bronastodobnih najdišč Sintashta kulture zahodne Sibirije.

Položaj bronastodobnega najdišča Ust'ye na desnem bregu reke Nijny Thoguzak v regiji Chelyabinsk

Rezultati magnetne metode, kjer lahko jasno razberemo potek obrambnih struktur (jarki in palisade), hiše, žganinske plasti, vodnjake, metalurške delavnice, kovaška ognjišča, peči itd.

Mestni muzej Ljubljana, 29.–30. 3. 2012

Prispevek k arheološki topografiji Občine Krško

Mitja Pergar

Med leti 2007 in 2011 je bilo na območju Občine Krško opravljenih večje število arheoloških raziskav. Posledično se je povečal tudi obseg strokovnega arheološkega nadzora nad samimi raziskavami in tudi obseg nadzorov nad drugimi gradbenimi posegi izven poznanih območij registrirane kulturne dediščine. Sočasno pa je bilo potrebno za pripravo Občinskega podrobnega načrta Krško preveriti stanje in ogroženost obstoječih arheoloških najdišč, ki so vpisana v Register kulturne dediščine.

Rezultat tega dela je veliko število novih arheoloških lokacij in boljše poznavanje že registriranih najdišč. Nekateri rezultati teh raziskav so že bili predstavljeni v Varstvu spomenikov (Celine–Arheološko najdišče Podulce, EŠD 29232, Gradišče pri Raki–Arheološko najdišče Buče, EŠD 29231, Raka–Arheološko najdišče Ljubljana, EŠD 4168, Veniše–Srednjeveška utrdba Škratov grič, EŠD 28067, Leskovec pri Kr-

škem–Arheološko najdišče Leskovec, EŠD 16521, Drnovo–Arheološko najdišče Neviodunum, EŠD 128, Krško–Stari grad, EŠD 16229¹. Nekatero arheološko lokacijo pa predstavljamo na tem mestu prvič npr. Lokve pri Senovem–Arheološko najdišče Čerenc, EŠD 29429, Lokve pri Senovem–Prazgodovinsko gomilno grobišče Dobrava, EŠD 29430, Mali Kamen–Arheološko najdišče Trebež, EŠD 29428, Veliki Kamen–Arheološko najdišče Pekel (št. predloga EŠD 52004) in Leskovec pri Krškem–Arheološko najdišče Podgora (št. predloga EŠD 52005) ter Trška Gora pri Krškem–Prazgodovinsko gradišče.

Nove lokacije predvsem dopolnjujejo naše dosedanje poznavanje prazgodovinske poselitve Rake, Krškega in Lokev pri Senovem ter Velikega Kamna. Nekaj pomembnih drobcev pa lahko dodamo tudi k poznavanju rimskodobne in srednjeveške poselitve tega območja.

¹ Pergar M., Rihter J. 2008, VS 44, 60, 62–63, 124, 129–130; Pergar 2010, VS 46, 329.

Grobišče Župna cerkev v Kranju (J6-4057)

Andrej Pleterski, Benjamin Štular

Grobišče Župna cerkev v Kranju nudi enkratno možnost za kakovosten preskok v arheološkem poznavanju srednjeevropskega zgodnjega srednjega veka pa tudi obdobja po zgodnjem srednjem veku. S pomočjo naravoslovnih metod (14C) namreč omogoča vzpostavitev reprezentativne absolutne kronologije v jugovzhodno alpskem prostoru, ki bo uporabna tudi za prostor severne Italije, Švice, Avstrije, južne in srednje Nemčije, Češke, Slovaške, Madžarske, Hrvaške, delno celo v Romuniji - torej povsod, kjer obstaja sorodno arheološko gradivo. Grobišče Župna cerkev v Kranju ima preko 2100 arheološko raziskanih grobov iz časa od 7. st. do 18. st., zato se po velikosti in času trajanja neprekinjenega pokopavanja uvršča med največja srednjeveška grobišča v Evropi. Skoraj polovica teh grobov pripada zgodnesrednjeveškemu obdobju. Gradivo obsega preko 1100 predmetov, za antropološko analizo je na voljo preko 700 okostij (hrani Gorenjski muzej v Kranju).

Izdelava absolutne kronologije grobišča Župna cerkev v Kranju bo poleg kronoloških vprašanj v kombinaciji z rezultati antropološke analize ponudila odgovor za reševanje vrste interpretativnih problemov srednjeevropske arheologije; od problemov arheoloških tipologij do problemov formiranja identitetnih skupin in vprašanja možnosti zaznavanja populacijskih migracij. Gre za unikatno najdišče, katerega objava in analiza je davni deziderat domače in mednarodne strokovne javnosti.

Vodja projekta: izr. prof. ddr. Andrej Pleterski
Sodelujoče institucije: Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, Inštitut za dediščino Sredozemlja Univerze na Primorskem, Gorenjski muzej Kranj, Narodni muzej Slovenije, Hrvaška akademija znanosti in umetnosti

Parkirno-garažna hiša Kozolec 2, Ljubljana (EŠD 329)

Mateja Ravnik, Rok Klasinc, Jure Kusetič

Med izkopavanji na lokaciji PGH Kozolec smo po pričakovanjih odkrili več antičnih grobov, ki sodijo v sklop severnega emonskega grobišča. Odkritih je bilo 45 skeletnih in 16 žganih grobov, ki časovno obsegajo obdobje od 1.–4. stol. n. š., pri čemer se jasno ločita dve skupini grobov. Zgodnji, žgani grobovi, sodijo v 1. in 2. stoletja, medtem ko večina skeletnih sodi v 4. stoletje, med katerimi gre v več primerih za vojaške grobove.

Omeniti velja 2 m širok in slab meter globok jarek, dokumentiran v dolžini 62 m. V zgornjem delu polnila je bila najdena večja količina rimskih bronastih novcev iz sredine in konca 4. stoletja. Jarek je zamejeval zahodni rob grobišča, svojo funkcijo pa je opravljal še po zasutju, saj so se tudi takrat pokojniki še vedno pokopavali brez izjeme vzhodno od jarka.

Med grobovi je bilo dokumentiranih več jarkov, stojk in jam. Jarki so verjetno parcelne meje med grobovi, prav tako so stojke med grobovi pripisane aktivnostim na grobišču. Jame verjetno predstavljajo uničene ali izkopane grobove (kenotafi) ali jame vezane na obredje.

Na Z strani jarka in J delu izkopnega polja je bilo najdeno tlakovanje iz prodnikov, verjetno urejen prostor za obredne aktivnosti ob pokopu. Tlakovanje je bilo iz 2Rok Klasinc, 3 vrst prodnikov, ki so bili trdno zbiti skupaj s plastjo gline. Izstopajo polkrožni jarki, ki so bili verjetno povezani z grobiščem (rituali ali živa meja), ki so se grupirali v severnem delu izkopnega polja. Polkrožni jarki so široki od 0,5–0,7 m ter globoki 0,1–0,3 m. Najdbe so redke.

Najstarejše antične strukture na terenu so vodnjak in jame neznane funkcije (najverjetneje neuspeli poskusi kopanja vodnjakov). Ena od teh jam na J delu izkopnega polja je imela v premeru 7,3 m, na dnu se zoža na 3 m. Jama je globlja od 7 m. Vodnjak je bil dokumentiran ob skrajnem vzhodnem robu terena. Za vodnjak je bila najprej izkopana jama s premerom 2,4 m, v njej pa nato narejena kamnita konstrukcija iz apnenčastih lomljenčev s premerom 1 m, dokumentiranih je bilo 5 polnil. Vodnjak smo praznili do globine 6,5 m. Da vodnjak sodi v zgodnejše obdobje, dokazujeta nad njim ležeča skeletna poznoantična grobova 11 in 12.

V novoveški fazi izstopajo različne konstrukcije (kana-

li, greznice, postamenti) in objekti. Objekt 3 je najstarejši, glede na franciscejski kataster je bil zgrajen verjetno med leti 1808 in 1811. Objekt 1 pa je najmlajši in hkrati tudi največji. Glede na franciscejski kataster je bil zgrajen v sredini 19. stoletja, s prezidavami, širjenjem in obnovami pa se je deloma ohranil vse do začetka 20. stoletja. Ob njegovi gradnji sta bila prav zaradi tega porušena objekta 2 in 3. Čas delovanja objekta lahko razdelimo v tri faze.

Kot najmlajša struktura iz novoveške faze se pojavi kanalizacijski sistem v sklopu katerega so bili dokumentirani štirje iz zidakov in apnenčastih kamnov narejeni kanali in dve greznici. Lociran je na osrednjem in južnem delu dvorišča.

Izkopavanja na lokaciji še niso končana, raziskati je potrebno še okoli 600 m² veliko območje na Z delu najdišča.

Pogled na grobišče proti jugu (foto G. Babič)

Detajl vojaškega groba 17 z fibulo (foto G. Babič)

Piramida, Maribor (EŠD 426)

Mateja Ravnik

Raziskava, ki smo jo izvajali na najdišču Piramida v Mariboru v letih 2010 in 2011, je nadgradila podatke, pridobljene s sondiranjem leta 1985. Grad Gornji Maribor je bil središče Podravske marke, na kar opozarja tudi njegovo ime, ki se v srednjeveških virih glasi Marchburch - grad v marki, mejni grad oz. grad mejne marke. Kljub temu, da je tekom stoletij izgubil svojo upravno in strateško funkcijo, pa je njegova vloga v 12. stoletju vezana tudi na ustanovitev in razvoj naselja oz. mesta Maribor, ki je nastalo pod grajskim gričem, danes imenovanim Piramida. Raziskan je bil zahodni del platoja s celotnim zahodnim bivanjskim traktom, del južnega in severnega trakta in del notranjega dvorišča. Določili smo 9 prostorov ob obodnem zidu, dokumentirali 2 povezani cisterni in zamejili grajsko poslopje na zahodni in severni strani. Zahodni trakt ni bil podkleten, ampak je bil postavljen na prostor, ki je dalj časa funkcioniral kot dvorišče. Na južni strani se zidovi nadaljujejo še proti vzhodu izven izkopnega polja, prav tako se kaže zidec na JZ strani grajskega poslopja, ki pa se nadaljuje proti J. Prva poselitev prostora je bila že v prazgodovini, sledila ji je poznoantična. Pred izgradnjo gradu so teren delno izravnali in tako pripravili plato za obsežno gradnjo. Očitno so del griča uporabili tudi kot kamnolom za kamnite bloke, ki so bili vgrajeni v grajsko poslopje. V arhivskih virih so omenjena štiri popravila, prizadele pa so ga tudi naravne nesreče. Grad je bil naseljen vse do 18. stoletja, ko so ga opustili in material sekundarno uporabili za izgradnjo drugih stavb v okolici Maribora. Zaradi kompleksne stratigrafije in velike količine materiala, ki je v obdelavi, smo razvoj gradu razčlenili le po analizi zidov. Določili smo najmanj 8 gradbenih posegov, pri čemer smo se izogibali opredeljevanju gradbenih faz, saj le-te vsebujejo že neko bolj definirano časovno razčlenitev oziroma potek gradnje gradu. Zato smo raje uporabili izraz gradbeni poseg ter z njim poskušali opisati posamezen dogodek v izgradnji dela gradu. Ker večina posegov med seboj nima stikov ali le-ti niso jasni, ni nujno, da si posamezni posegi tudi časovno sledijo. Vseeno imamo za nekatere posege relativne odnose. Kot pomembno najdbo velja izposta-

viti bronast razlomljen pečat Ulrika III. Mariborskega, ministeriala iz rodu Mariborskih gospodov, ki je grad upravljal okoli leta 1250 ter keramičen predmet z odtisom istega pečatnika. V letošnjem letu je v načrtu konservacija zidov.

Pogled na temelje zahodnega dela grajskega poslopja, pogled proti jugu (foto N. Grum)

Keramičen cilindrični predmet z dvema odtisoma pečnika Ulrika III. Mariborskega (foto N. Grum)

Evidenca arheoloških raziskav Centra za preventivno arheologijo ZVKDS

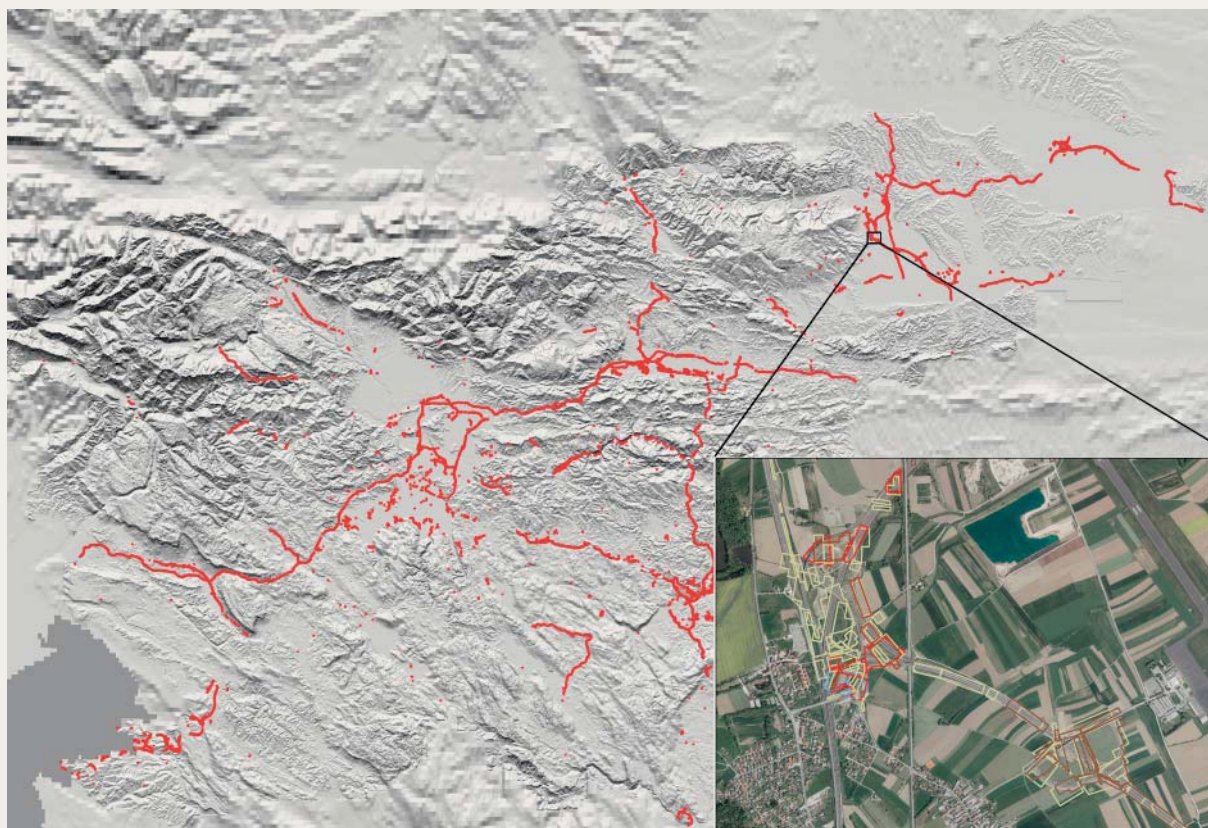
Gašper Rutar

Kmalu po ustanovitvi je na Centru za preventivno arheologijo pričela nastajati Evidenca arheoloških raziskav za območje celotne Slovenije. Potreba po oblikovanju tovrstnega sloja podatkov o arheoloških raziskavah se je ob spremembah zakonodaje, povečanih pritiskih na prostor in hitro rastjo števila arheoloških raziskav še posebej pokazala v zadnjih letih.

Takrat zastavljen cilj oblikovanja ažurne evidence raziskav preteklih let smo, kar je tudi edino pravilno, močno razširili. Časovni obseg evidence arheoloških raziskav smo v sodelovanju z območnimi enotami Zavoda za varstvo kulturne dediščine in INDOK Centrom pri (takrat še) Ministrstvu za kulturo razširili na vse dosegljive podatke o arheoloških raziskavah. Podatkovni del evidence, kjer trenutno beležimo skoraj 4000 evidentiranih raziskav, tako vsebuje tudi osnovne podatke o nekaterih starejših raziskavah, za katere takrat (razumljivo) niso bila izdelana posebna poroči-

la, niti jih ni mogoče natančneje umestiti. Število celovitih poročil v digitalnem formatu (pdf) se približuje 2500 enotam. V časovno najzahtevnejšem delu oblikovanja evidence raziskav t. j. pri prostorskem umeščanju oz. kartiranju posameznih raziskav pa nam je ob sodelovanju številnih javnih ustanov in zasebnih podjetij, ki posredujejo digitalne podatke, doslej uspelo umestiti približno 1300 arheoloških raziskav.

Naša želja in cilj sta da Evidenca arheoloških raziskav prispeva k lažjemu in boljšemu delu celotne stroke, tako arheologom konservatorjem, kot tudi vsem izvajalcem arheoloških raziskav.

Evidenca arheoloških raziskav

Arheologija v letu 2011 – dediščina za javnost

Paradišče 2 (EŠD 880, Zgornja Slivnica - Arheološko najdišče Magdalenska gora)

Primož Stergar

V mesecu januarju 2011 je bilo izvedeno arheološko dokumentiranje ob gradnji na zemljišču 822/2 k.o. Sela v vasi Paradišče pri Grosuplju. Vas Paradišče se nahaja ob južnem vznožju Magdalenske gore in sodi v območje zavarovane enote nepremične kulturne dediščine Zgornja Slivnica–Arheološko najdišče Magdalenska gora, EŠD 880.

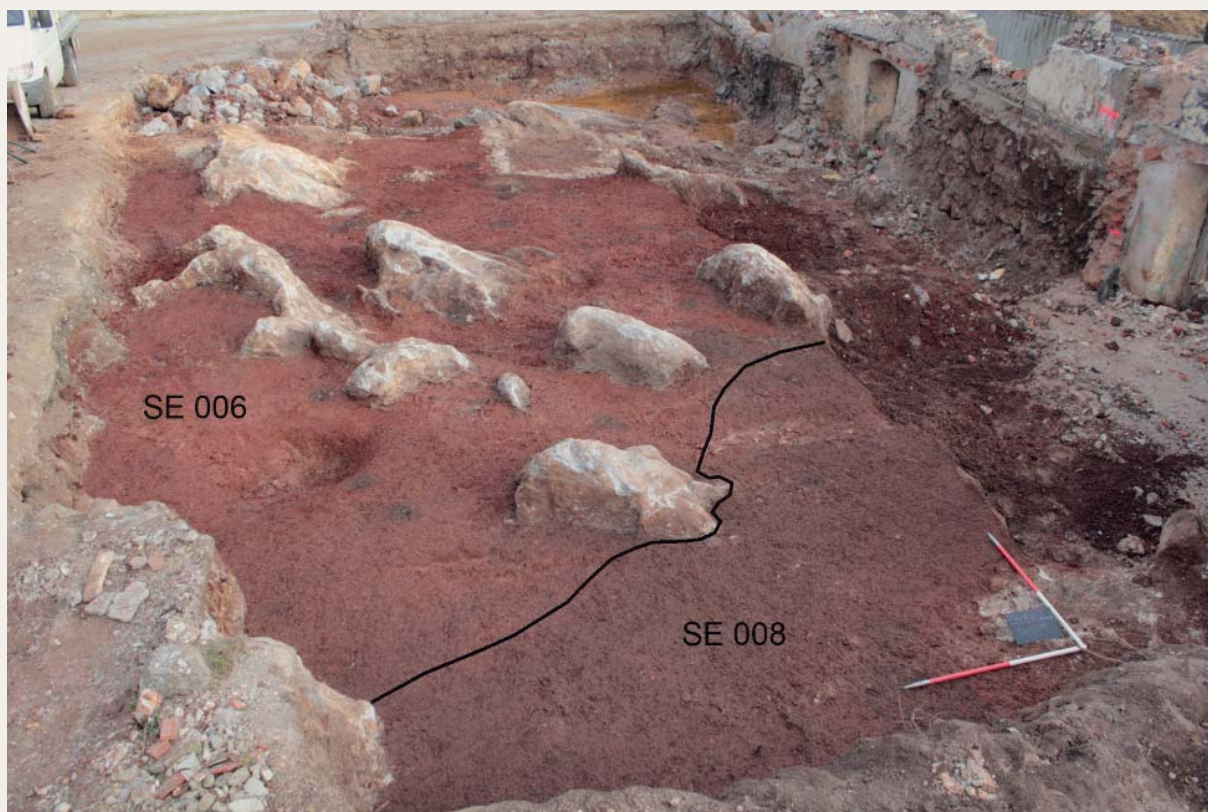
Poseg v območje nepremiščne kulturne dediščine je bil potreben zaradi rušitve stare hiše in izkopa gradbene jame za novo hišo.

Med strojnim odstranjevanjem temeljev stare hiše smo zaznali prisotnost arheoloških ostankov - plasti in struktur. Pri ročnem čiščenju gradbene jame smo odkrili ostanke vkopov (28; SE 101–SE 158), ki so vsebovali skorajda izključno zgodnje novoveške keramične ostanke, tako da jih lahko povežemo z obstojem starejšega lesenega objekta pred izgradnjo kamni-

te hiše, katera rušitev je bila predmet arheološkega dokumentiranja ob gradnji. Glede na koncentracijo vkopov bi objekt lahko okvirno orientirali v približni smeri vzhod-zahod, kar je tudi orientacija kasnejšega kamnitega objekta.

Poleg zgodnje novoveških vkopov je bila v jugozahodnem delu izkopnega polja odkrita antična kulturna plast (SE 8), v kateri sta bila poleg keramičnih najdb, ki so obsegale predvsem ostanke kuhinjskega (lonci) ter namiznega posodja (krožniki, vrči, čaše), odkrita dva bronasta novca. Eden izmed njih sodi v drugo polovico 2. stoletja n. š. (Mark Avrelj).

Arheološko dokumentiranje ob gradnji je pokazalo na prisotnost rimskodobnih najdb v sami vasi Paradišče. Glede na konfiguracijo terena in položaj ohranjene rimskodobne plasti lahko domnevamo, da se plast širi izven izkopnega polja v smeri proti severu in zahodu.

Pogled na očiščeno površino gradbene jame z vidnimi arheološkimi strukturami (vkopi), ostanke rimskodobne kulturne plasti (SE 8), geološko zemljino–sterilko (SE 6) in geološko kamnito osnovo (SE 7)

Arheološke raziskave na območju predvidene gradnje stanovanjskega objekta Jelenc na Bukovščici

Jože Štukl, Judita Lux

Predhodne arheološke raziskave so potekale na območju predvidene gradnje stanovanjske hiše, parc. št. *27, *28 in 534/2, k.o. Bukovščica, ki leži na območju registrirane enote kulturne dediščine, ki je v Register nepremične kulturne dediščine vpisana kot Bukovščica–Arheološko območje Laško (EŠD 12117) in je varovana z varstvenim režimom za arheološko dediščino. Arheološko območje Laško je razglašeno kot dediščina zaradi imena zaselka Laško, ki naj bi pričalo o antični poselitvi in nakazovalo na potencialno arheološko najdišče.

Predhodne arheološke raziskave je izvedla ekipa ZVKDS, CPA, Regionalnega oddelka Kranj, pod vodstvom Judite Lux, univ. dipl. arheologinje. Dela so potekala od 16. avgusta do 2. septembra 2011.

Območje izkopnega polja (na parceli št. *27, *28 in 534/2, k.o. Bukovščica) leži severno od manjšega naselja Bukovščica v Selški dolini, ki sega pod vzhodni greben Julijskih Alp in v Cerkljansko hribovje. Izkopno polje se nahaja znotraj manjšega zaselka Laško ob vznožju vzpetine Laški vrh, ki je del Škofjeloškega hribovja.

Prostor, kjer smo izkopavali, je bil predviden za zasebno stanovanjsko gradnjo. Izkopano območje je bilo veliko 210 m² in je deloma posegalo v vznožje vzpetine, južni del pa je bil na nekoliko bolj izravnanim terenu. Osnovno stratigrafsko sekvenco najdišča lahko v kronološkem smislu razdelimo na več faz: I. fazo predstavlja geološka osnova, II. fazo plasti antropogenega nastanka, III. fazo novoveški ter recentni vkopi in zasutja, zadnjo IV. fazo pa plast humusa oz. ruše. V izkopnem polju je bilo nekaj struktur, večina je recentnih vkopov za razno infrastrukturo iz 20. stoletja. Dokumentirali smo dve odpadni jami, vkop za temelje objekta ter skupine kamenja, ki bi lahko predstavljale ostanke temeljev objekta.

Med najdbami prevladujejo velike količine odlomkov preprostega ognjiščnega keramičnega posodja, ki je

bilo odkrito v različnih plasteh skupaj z ostalim datacijsko neobčutljivim gradivom, kot so npr. odlomki živalskih kosti, železni žebliji, nekaj bronastih gumbov, odlomki stekla itd. Keramično gradivo, ki izhaja pretežno iz obeh odpadnih jam, bo potrebno temeljito ovrednotiti, zato ga trenutno še ne moremo natančneje časovno opredeliti, kot zelo na splošno v novi vek in moderno dobo, kar bi pomenilo čas od 17. do začetka 20. stoletja. Enako velja za ostaline struktur, ki jih bomo lahko datirali zgolj posredno.

Bukovščica 1

Bukovščica 2

Notranja preveritev registrirane enote kulturne dediščine Razvanje

Biba Teržan, Matija Črešnar, Brane Mušič, Dimitrij Mlekuž

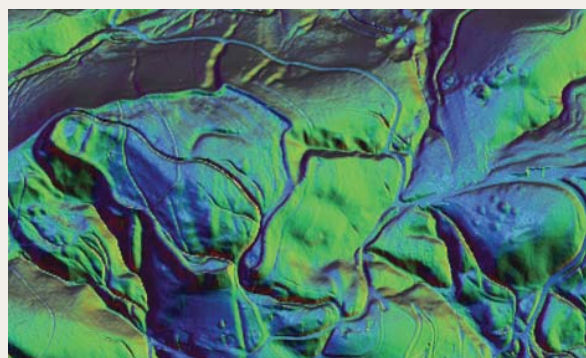
Višinska naselbina na Pošteli je postavljena na premišljeno izbranem strateškem kraju s pregledom nad večjim delom Dravsko-Ptujskega polja. Prav zato je bila poseljena v več časovnih obdobjih; od starejše železne dobe (8.–6. stoletje pr. n. š.), pa v pozni mlajši železni dobi in v rimskem obdobju (pribl. od 1. stoletja pr. n. š.–4. stoletja n. š.) ter v zgodnjem srednjem veku (9.–10. stoletje n. š.). Svoj višek je naselbina doživela v času starejše železne dobe, ko jo uvrščamo med pomembnejša središča na prostoru od Vzhodnih Alp do Panonije. V tem času so se pod njo razprostirala obsežna grobišča, med katerimi velja omeniti predvsem še dandanes impozantne grobne gomile na Habakuku, v Razvanju in v okolici Pivole.

Kompleks Pošte s širšo okolico je že vrsto let predmet sistematičnih raziskav Oddelka za arheologijo FF UL, ki so bile v letu 2011 še intenzivnejše. Njihovo izhodišče je bil natančen digitalni model terena širšega območja Pošte, narejen z lidarjem, ki je bil pridobljen in analiziran v sodelovanju s Centrom za preventivno arheologijo ZVKDS. Že z njegovo kabinetno analizo smo prišli do številnih novih podatkov, ki nam doslej niso bili poznani; jasni so postali krožni jarki, ki obdajajo vsako gomilo in se med seboj dotikajo oz. sekajo, poti, ki povezujejo dolino in naselje, itn. Njihovo terensko preverjanje je bilo torej glavni cilj lanskoletnih raziskav.

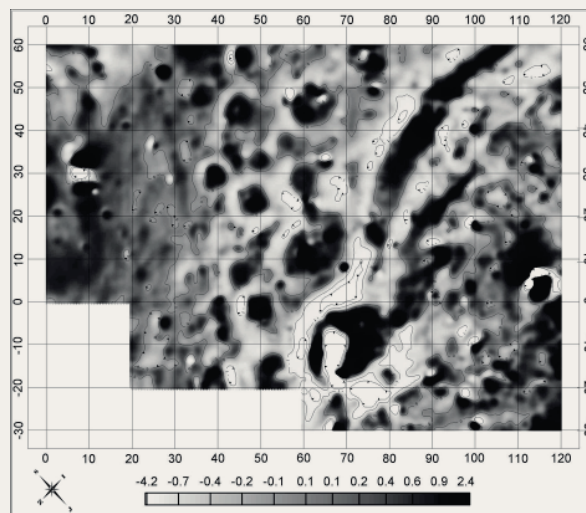
Kot pomembno dopolnilo lidarskim posnetkom smo izbrali neinvazivne geofizikalne raziskave, katerih rezultate bomo v prihodnosti preverjali z usmerjenimi sondiranjem in omejenimi izkopavanji.

Geofizikalne raziskave v danih okoliščinah naravnega okolja z izredno heterogeno sestavo kamninske podlage iz metamorfnih kamnin, s spremenljivo globino tal nad trdno geološko podlago v gozdu, ob praviloma slabo kontrastnih arheoloških ostalinah v kontekstu prazgodovinske naselbine, zahtevajo preudarno načrtovanje, izvedbo in predvsem prilagojeno in v marsičem inovativno obdelavo podatkov in interpretacijo rezultatov. Med drugim smo z rezultati geofizikalne raziskave dopolnili zaključke, ki izhajajo iz analize lidarskih posnetkov in na primeru izbranih gomil na

Pivoli v drugačnih a glede ciljnih arheoloških objektov primerljivih razmerah, izpopolnili obdelavo podatkov za verodostojnejše zaključke o vsebini istodobnih gomil v sicer zahtevnejših okoljskih pogojih naselbine na Pošteli.

Poštelja z grobiščem na Habakuku na digitalnem modelu terena

Rezultati magnetne metode na Pošteli s podaljševanjem magnetnih anomalij navzgor (Upward continuation); v osrednjem delu slike so gomile s kontrastno magnetno susceptibilnostjo nasproti okolici; gomile obkrožajo jarki, katerih širina je v sorazmerju z velikostjo gomile

Antropološke analize v letu 2011

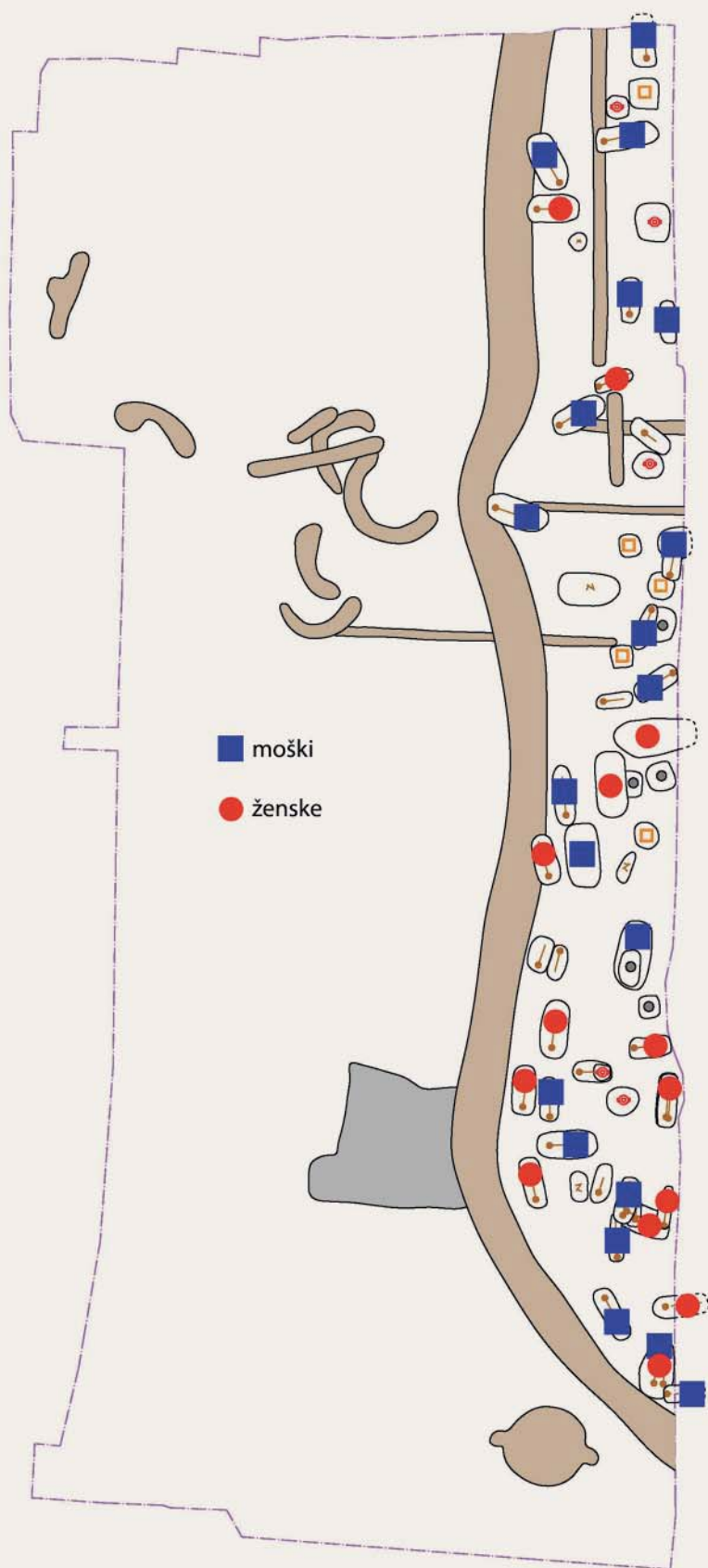
Tatjana Tomazzo-Ravnik

V preteklem letu so bila na najdiščih širom Slovenije odkrita tudi grobišča, ki so vsebovala žgane ali skeletne človeške ostanke. V letu 2011 smo dobili v obdelavo kostni material iz najdišč v Ljubljani: Kongresni trg, tržnica z nasutjem kapele 2, gostilna As in Kozolec, v Celju TC Hofer in grobišče v Zagorju ob Savi. Narejena je bila tudi revizija bronastodobnih skeletov iz Brinjeve gore. Sodelovali smo z Mestnim muzejem Ljubljana, Arhejem d.o.o., Tica Sistem d.o.o., PJP d.o.o. ter z Filozofsko fakulteto, Oddelkom za arheologijo.

Na Kongresnem trgu je bil analiziran en žgan grob. V sklopu kapele 2 na območju tržnice - Vodnikovega trga smo določili minimalno število skeletov, ki niso bili v anatomskih legah, število otroških skeletov in patologijo. Na podlagi števila petnic je bilo identificiranih minimalno 49 odraslih oseb. Ostankov otroških skeletov je bilo skupaj 35. Na grobišču pri gostilni As je bilo najdenih 5 skeletnih grobov. Od tega so štiri odrasli moški in en mlajši, po spolu nedoločljiv skelet. Na mestu parkirno garažne hiše Kozolec 2 je bilo odkrito rimskodobno grobišče, del severnoemonskega grobišnega kompleksa. Analiziranih je bilo 46 skeletov, žganinski ostanki in vsebina vodnjaka. V predstavitvi bodo rezultati te analize predstavljeni podrobneje. Po spolu smo določili 21 moških in 14 ženskih, po starosti pa 11 otroških, 5 mladostniških, 31 odraslih. Zanimive rezultate je dala analiza kosti iz vsebine vodnjaka, saj je bilo kar 17 kg kosti različnih živalskih vrst, za preostale pa smo kljub njihovi razpršenosti znotraj polnila lahko potrdili, da vse pripadajo eni osebi, moškega spola, umrli v starosti med 20 in 30 let. Njegova domnevna telesna višina je bila 1,67 m. Iz najdišča Trgovski center Hofer, Celje, je bilo predano v obdelavo lobanja skeletnega groba, otroški zobje in slabo ohranjeni žganinski ostanki iz različnih plasti.

Na grobišču v Zagorju je bilo odkritih 8 grobnih celot. Na grobišču so pokopali 3 moške in 2 ženski, po starosti odrasli (21–60 let) ter 2 otroka, en skelet je po spolu nedoločljiv.

Pri reviziji skeletnih grobov iz bronastodobne gomile pod Brinjevo goro pri Zrečah, ki jo je v letih 1956 izkopal Stanko Pahič, smo uredili skeletni material. Potrebno je bilo določiti sestav grobnih oz. skeletnih enot, saj so bile spodnje čeljusti obdelane ločeno in vrnjene brez oznak. Tudi oznake grobov, skeletov in lobanj niso bile enotne. Tako smo prek analize starejših antropoloških obdelav skeletov in čeljusti uspeli povezati posamezne dele skeletov v zanesljive zaključene celote. Lobanje smo rekonstuirali ter popravili poškodbe na preostalem skeletu. Od petih skeletov kažeta dva moška značilne kromanjonske lastnosti, ženska pa mediteranidne. Starostno se uvrščajo med obdobja juvenilis (do 21. leta) do matus (do 60. leta). Posebej zanimivi sta ohranjeni spodnji čeljustnici, ki kažeta močno neobičajno abrazijo in pojav kariesa, ki v tem obdobju ni pogost.

Distribucija grobov po spolu na najdišču PGH Kozolec 2, Ljubljana

Arheološko izkopavanja na parc. št. 476/3, 4 in 476/1, k.o. Miren in arheološko izkopavanja na parc. št. 515 in 516, k.o. Ajdovščina

Tomaž Fabec, Vesna Tratnik

V Mirnu smo zaščitna arheološka izkopavanja opravili na območju arheološke dediščine Miren–Arheološko območje Japnišče na parcelah 476/3, 4 in 476/1, k.o. Miren. Odkrili smo 7 skeletnih grobov, ki so bili vkopani v soški prod. Sodeč po opravljeni antropološki analizi (dr. Leben Seljak) vseh sedem skeletov pripada odraslim osebam: trem moškim, trem ženskam, pri enem skeletu (grob 3) pa je določitev za ženski spol vprašljiva. V prostoru so tri ženski grobovi ležali na vzhodnem delu izkopnega polja, vsi moški grobovi pa na zahodni strani. Grobovi so bili usmerjeni proti vzhodu. Ženski iz groba 1 in groba 7 sta imeli umetno preoblikovani lobanji. Pri prvi gre za fronto – okcipitalno deformacijo, brez uporabe krožne preveze. Pri ženski iz groba 7 pa gre za običajen tip cikularne fronto – okcipitalne deformacije z uporabo krožne preveze.

Pridatki so večinoma ležali in situ. V ženskih grobovih smo odkrili ločni fibuli z roglji, svinčeno in železne pasne sponse, jantarni jagodi ter več steklenih perlic, ki so ležale ob pasu. Del moške noše so bile železne in srebrne pasne sponse. Pridani so jim bili tudi različni drugi železni predmeti, med katerimi smo prepoznali nož, kresilni kamni, pinceta in drugo. Grobove smo na podlagi elementov noše preliminarno umestili v obdobje preseljevanja ljustev, okvirno v prvo polovico 6. stol. Na tej podlagi tudi domnevamo, da gre za skelete Vzhodnih Gotov.

Med zaščitnimi arheološkimi izkopavanji na parcelah 515 in 516, k.o. Ajdovščina, ki ležita znotraj rimskodobnih Kaster, smo ob obzidju odkrili ostanke jarka, ki je potekal vzporedno z njim. V polnilu je bilo veliko rimskodobnega drobnega gradiva, predvsem kosov gradbenega materiala, odlomkov lončenine, kovinskih

predmetov in živalskih kosti. Najdbe segajo v čas 1. do 3. stoletja, kar morda pomeni, da je bil jarek zasut v času gradnje obzidja, najbrž v 3. stoletju. V čas od poznega rimskega obdobja do novega veka predvidoma sodi suho grajen zid, ki je bil postavljen v usekano nišo v obzidju. V novem veku in sodobnem času je prišlo do največjih posegov. Hodni nivo tal je bil znižan in izravnán, na njem je bila sezidana hiša, ki so jo prislonili na rimskodobno obzidje in ga tako tudi deloma poškodovali. Vsi ti gradbeni posegi so skupaj z izkopi za infrastrukturo močno prizadeli spodaj ležeče arheološke strukture in jih pretežno tudi v uničili.

Pridatki iz ženskega groba št. 1 (foto M. Vinazza)

Arheološka izkopavanja na lokaciji Kranj - hotel Jelen in trgovina Merkur (arheološko najdišče Kranj, št. predloga za vpis v RKD 400668)

Rafko Urankar

Na lokaciji gradnje novega stanovanjsko poslovnega objekta »Dvorec Jelen« so v presledkih od začetka januarja do konca julija 2011 potekala zaščitna arheološka izkopavanja.

Objekt se nahaja na območju severno od severnega mestnega obzidja, katerega potek je lepo viden na Franciscejskem katastru. Parcelacija se od začetka 19. stoletja ni bistveno spreminjala, zato je v dobršnjem delu ohranjeno še danes. Ob začetku del je bilo slabše vidno zato, ker so se nanj naslonili številni mlajši objekti (najprej konjušnica bivšega hotela Jelen, nato stavbi Merkurja).

Rušenje hotela in spremljevalnih objektov je odkrilo severno lice obzidja, ki je bilo v spodnjem delu še popolnoma ohranjeno, saj je bilo na zunanji strani lice zidano iz večjih blokov lokalnega konglomerata. Z dodatnimi sondami smo pokazali, da so bili vezani z močno apneno malto. Zid se je proti temelju debelil. Na notranji strani je bila še dodatno zgrajena močna suhozidna konstrukcija, v samem jedru pa je bil nasut mešan material (odpadni bloki, ostanki klesanja ipd.). Vrh je bil prekrit s plastjo humusa, saj so se na njem že vsaj od opustitve obrambne funkcije nahajali vrtovi. Na področju severno od obzidja so se ob kopanju pokazali temelji objektov, ki so bili vrisani v Franciscejskem katastru, pa tudi nekateri starejši, ki jih v tem času že ni bilo več.

Dostop do obzidja je varoval 8 do 12 m širok in 2 m globok jarek. Z zunanje strani je bil utrjen z okoli 60 cm širokim zidom, ki je preprečeval posipanje sten. V predelih, kjer se je skalna osnova naravno znižala, je služil kot zunanja stena jarka. Obzidje je bilo približno na sredini zalomljeno. Tu so ga še dodatno ščitili s polkrožno razširitvijo jarka, ki je bil na tem mestu tako širok kar 17 m. Skrajno zahodni del jarka je bil vklesan v trdno konglomeratno skalo. Kamnina je bila tako kvalitetna, da so jo izrabljali za klesanje mlinskih kamnov. Na stenah so bili ohranjeni edinstveni sledovi klesanja, zaradi česar se je dno jarka mestoma poglobilo kar na 5 m. Tako je nastal impresiven kamnolom na robu starega mestnega jedra, kar je bila posebnost Kranja.

Posebnost tega prostora pa so najstarejše plasti. Gre za naravno kotanjo v konglomeratni osnovi dolžine 15 m in širine 6 m. Njeni robovi so bili jasno zamejeni s skalnim robom. Iz notranjosti smo odstranjevali meljasto-glinene plasti z obilo organske snovi. Njihove zgornje površine so bile vodoravne, lega najdb in ostalih težjih delcev (kamni, kosti) nakazujejo, da so nastale z vodnim odlaganjem. Zato sklepamo, da je bila verjetno kotanja občasno napolnjena z vodo, saj je glinena plast na dnu preprečevala njeno odtekanje.

V enem od spodnjih polnil smo našli tri zgodnjeantične fibule, kos tordirane keltske ovratnice, nekaj kosov značilne zgodnjerimske lončenine in obilico kosti. V neposredni okolici kotanje nismo našli ostankov naselbinskih plasti, iz katerih bi te najdbe lahko izvirale. Analize sedimentov in kostnih ostankov nam bodo povedale več, obstaja pa možnost, da gre za daritveno mesto.

Obzidje z jarkom – konglomerat je bil v zahodnem delu primeren za klesanje mlinskih kamnov (foto A. Privšek)

Najdbe iz najstarejših plasti (foto A. Privšek)

Izkopavanja v Kranju, mestno jedro Kranja, Trubarjev trg s Pungertom, Cankarjeva, Vodopivčeva ulica, Glavni trg, Poštna ulica in vrt Kieselstein

Rafko Urankar

V letu 2011 se je obnova starega kranjskega mestnega jedra nadaljevala, kar je pomenilo tudinadaljevanje raziskav. Težišče del se je preneslo na Vodopivčevo ulico in sočasno na Glavni trg, z raziskavami pa smo nadaljevali tudi na skrajnem južnem delu Cankarjeve ulice, ki se izteče na Trubarjev trg (raziskave na Trubarjevem trgu so bile predstavljene na lanskoletnem srečanju SAD-a). Na Vodopivčevi ulici so bile plasti pod cestiščem večkrat presekanе s starimi komunalnimi vodi, območje pločnikov in razširitve med objekti pa so ostale nepoškodovane. Še posebej to velja za predele zahodno in južno od ulice. Cesta je namreč zgrajena na robu ježe, ki je danes popolnoma neizrazita, kar je posledica deloma pobočnega drsenja preperine konglomerata iz višjih predelov, deloma pa umetnega nasipavanja materiala. Ti procesi so precej spremenili relief površja, hkrati pa so zaščitili starejše kulturne plasti pod njimi. Tako smo v predelu pod ježo na globini okoli 1,3 m odkrili ostanke prazgodovinske naselbine. Njen začetek okvirno postavljamo v čas pozne bronaste dobe, več gradbenih faz pa si sledi skozi starejšo železno dobo vse do zgodnje antike. Iz tega obdobja smo odkrili ostanek apnenega estriha na mestu, kjer je stal objekt, ki pa ni bil zidan. Nato so se na tem področju začeli intenzivni kolumialni procesi, ki so mogoče celo povzročili selitev naselbine. Na samem robu ježe je bila odkrita tudi plast večjih prodnikov, ki smo jo interpretirali kot ostanek cestišča. Videti je, da je pot oz. cesta na istem mestu kot danes vodila proti vrhu kranjskega pomola najbrž že v prazgodovini.

Na Glavnem trgu smo z raziskavami pričeli na prostoru med farno cerkvijo in Prešernovim gledališčem. Sprva je kazalo, da imamo opraviti le s premešanimi novoveškimi plastmi in nasutji.

Globlje kopanje nam je odkrilo številne grobove, ki predvidoma sodijo v čas 8. do 10. stoletja n. š. (večinoma so brez pridakov, tako da bo šele nadaljnja analiza skeletov pokazala natančnejšo starost).

Nekoliko mlajše grobove smo ponekod tik nad starejšimi odkrili na območju vzhodno od cerkve. Izkazalo se je, da je bila celotna južna polovica omenjenega prostora v bližnji preteklosti prekopana brez predhodnih

arheoloških raziskav, tako da smo očitno izkopavali le najspodnejše (mestoma verjetno tudi najstarejše) grobove, ki so pripadali že večkrat preiskovanemu grobišču pri farni cerkvi.

Do danes smo izkopali še 258 novih grobov.

Plasti pod grobovi so skrivale še dva bivalna objekta; v enem primeru gre za značilno poznoantično polzemljanko, drugega pa glede na keramiko iz ognjišča interpretiramo kot poznolatensko hišo.

Poudariti je potrebno, da so bili skeleti v zelo slabem stanju, kar je posledica prekopavanja depozitov in nato utrjevanja podlage za tlakovanje trga. Kljub temu, da plasti gradbeniških nasutij (tampon) niso bile v neposrednem stiku s skeleti, so sile, ki se sproščajo pri nasipanju in valjanju, deformirale ilovnate sedimente pod nasutji, kar je povzročilo pokanje kosti. Tega se sicer na prvi pogled ne opazi, toda že pri odstranjevanju skeletov in kasneje pri pranju kosti razpadajo in se drobijo. Dela smo v začetku decembra zaključili, zaščitne raziskave pa nadaljujemo v letošnjem letu.

Med komunalnimi vodi na Vodopivčevi ulici (foto A. Privšek)

Izbor najdb iz grobov na Glavnem trgu (foto A. Privšek)

Grosuplje (EŠD 11867 Grosuplje - Arheološko najdišče ob železnici)

Jasna Vinder

Marca 2011 je ekipa PJP d.o.o. začela zaščitna izkopavanja na parc. št. 401/2, k.o. Grosuplje, ki so trajala do maja 2011. Parcela leži severno od železniške proge Ljubljana–Grosuplje in spada v območje, ki je v register kulturne dediščine vpisano kot EŠD 11867 (Grosuplje–Arheološko najdišče Ob železnici). Spekter najdb in struktur nam izpričuje človekovo izrabo tega prostora od srednje do pozne bronaste dobe (od 2. polovice 16. stoletja do 8. stoletja pr. n. š.) ter rimske dobe (1. in 2. stoletje n. š.).

Prazgodovinska naselbina leži na južni strani obravnavanega območja. Odkritih je bilo veliko število jam za kole, ki so različnih velikosti in globin, vendar je zgornja linija zaradi oranja v preteklosti uničena. Ohranjenih je bilo nekaj kurišč ovalne oblike, ki so bila lahko tudi pokrita. Južna in zahodna meja naselbine nista znani. Najdbe obsegajo odlomke lončenine značilnih oblik, keramične vijčke, kamnite žrmlje, kamnite bruse, ipd. Glino za izdelke so pridobivali iz posameznih naravnih zaplat gline v okolici naselbine. V nekaterih od teh lis so izkopali globoke luknje - glinokope, ki so jih po uporabi zasuli.

V antiki je tukaj mimo iz itinerarske ceste Emona–Siscia vodil stranski odcep za Žužemberk. Vicinalna cesta je bila zgrajena iz majhnih in posameznih večjih kamnov, med katerimi so dobro vidne tudi kolesnice, ki nam nakazujejo na redno rabo ceste. Na cesti so potniki izgubili marsikaj, od železnih žebličkov na sandalih do kovinskih delov voza. Najdena sta bila tudi dva bronasta novca, ki nam cesto datirata v čas 1. in 2. stoletja n. š. Najdišče odlično dopolnjuje naše vedenje o izkoriščanju tega prostora v daljni preteklosti.

Dvojna jama za kol

Pogled na antično cesto proti severozahodu

Ptuj, osnovna šola Breg - parkirišče

Mojca Vomer Gojkovič

V času med 26. avgustom in 12. septembrom 2011 so potekala izkopavanja pri Osnovni šoli Breg na Ptuj, na parkirišču, ponikalnem polju 1 in ponikalnem polju 2. Odkritih je bilo 28 grobov, med katerimi so prevladovali žgani in sicer 21 in 7 skeletnih pokopov. Grobovi so bili vkopani v prodnato plast.

Pod obstoječo asfaltirano cesto na zahodni strani šole je bilo na globini 0,87 do 1,20 m v trasi vodovoda odkritih 5 žganih grobov (gr. 3–5, 7–8) in 1 skeletni grob (gr. 6).

Ponikalno polje 1 je bilo kopano v obliki črke L. Pod rušo je bila plast ornice, ki je bila debela do 0,40 m, pod njo pa gramozna plast, pomešana s temno rjavo zemljo. V tej plasti so se pojavili posamezni fragmenti keramike in rimskih opek. V naslednjih plasteh so bili najdeni posamezni fragmenti keramike, brona,

železa, stekla in novci. Na globini 0,80 m so se pojavili grobovi, vkopani večinoma v prodnato osnovo. Tu je bilo odkritih 16 žganih (gr. 1–2, 9, 11–14, 16, 18, 20–24, 26–28) in 6 skeletnih grobov (gr. 15, 17, 19, 25, 29–30).

Prostor ponikalnega polja 2 je bil prekopen že v preteklosti, saj je bila tu že položena infrastruktura.

Žgani grobovi so bili nepravilne do ovalne oblike. Žare so največkrat okrašene z metličastim ornamentom, pojavljajo pa se še krožniki in vrči ter oljenke. Med drobnimi predmeti so bronaste fibule, nekaj je tudi železnih žebličkov in novcev.

Večina skeletnih grobov je bila brez predmetov v njih. Med pomembnejše sodi pasna spona v predrti tehniki in fibula srčaste oblike v predrti tehniki.

Grobišče je datirano v čas od 1. do 4. stoletja.

Pogled na izkopavališče Osnovna šola Breg, ponikalno polje 1, z žganimi in skeletnimi grobovi

Odsevi kamniških tisočletij – stalna razstava

Janja Železnikar

V počastitev 50 obletnice ustanovitve smo decembra leta 2011 pripravili prenovljeno stalno razstavo z naslovom *Odsevi kamniških tisočletij*. Nekdaj je kamniški muzej pokrival območje sedmih občin Kamnik, Komenda, Trzin, Mengeš, Domžale, Moravče in Lukovica. Nov akt o ustanovitvi so leta 2003 podpisale le tri (Kamnik, Trzin in Komenda). Kljub temu smo v muzejsko postavitev vključili gradivo vseh občin. Finančni krč in ogromno delo, ki je bilo vloženo v ta projekt (kadrovska podhranjenost muzeja), je botroval dejstvu, da smo decembra 2011 odprli nekoliko okrnjeno razstavo, ki jo v pomladnih mesecih 2012 končujemo, zato predstavljam razstavo kot celoto. V prihodnjih letih bomo vanjo vključili tudi paleontološki in geološki del.

Prvič od nastanka muzeja naprej je v stalno postavitev vključeno tudi arheološko gradivo. Koncept postavitve temelji na kronološkem sosledju obdobj. Tisočletja nam nudijo vpoglede v različne življenjske okoliščine. Skozi jamo pogledamo v svet življenja v paleolitiku. Občudujemo velikost neveljskega mamuta. Pridobitve »neolitsko« revoliucije spoznamo na risarski rekonstrukciji, bogastvo v bronu pa v številnih bronastih izdelkih. Vojščak in železnodobna dama krasi razstveni hodnik. Iz časa rimske okupacije naših krajev pogledamo v vilo rustiko; v shrambo, v lonce na ognjišču, na kuhinjsko mizo. Če potrebujemo vedra, jih naročimo pri sodarju z Grdavovega hriba. Gremo na Mali grad pred in po ustanovitvi mesta. Spoznamo Andeške. Tolsti grajski kuhar nam kuha kosilo, grajske gospodične se grejejo ob z lepimi pečnicami obloženih pečeh. Pod gradom se zbira »sovražnikova« vojska – potrebna bo obramba. Morda mesto ogrožajo Turki? Skozi te kraje vseskozi teče živahna trgovina. V Kamniku delajo številni obrtniki. Spoznamo prve tiskane knjige v slovenskem jeziku, razvoj znanosti, kulture, umetnosti in arhitekture. V »majhni« kapeli si ogledamo dela lokalnih mojstrov, rezbarjev, slikarjev in umetnikov. Marija Terezija nas spomni na red in reforme. Popotovanje zaključujemo v kmečki hiši, še prej pa spoznamo lokalne rokovnjače in njihov sila nenavaden jezik.

Skozi razstavo nas vodi vodnik za družine. Glavni igralec našega ogleda je Kamn'ček. Lahko izkopavamo kot arheologi, tipamo »mamutovo« dlako, tkemo, izdelujemo mozaike, se igramo rimske igre, kujemo denar, spoznamo pergament, povoščene tablice, idr. Koliko čevljev, pedi ali palcev merimo, bomo izvedeli v merskem kotičku. Lahko bomo sestavljali kocke, ustvarjali svoje legende. Naučili se bomo napisati svoje družinsko drevo (najboljši rodoslovci jih bodo pustili tudi nam). V spominsko knjigo bomo narisali »naš – svoj muzej« in prijetne izkušnje z njim. Za družinski album bomo naredili prijazno fotografijo z nošo iz 20. stoletja in se naučili bontona sedenja pri mizi, uporabe jedilnega pribora in »baletniške« hoje. Na »Veliki planini« se bomo igrali nebeškanje in trobili na lovski rog, pa še kaj se bo našlo.

Avtorici postavitve in besedil: mag. Zora Torkar in Janja Železnikar

Oblikovanje: Polona Zupančič, Mi.ka.do

Ljubljana, Prule 9

Tina Žerjal

Od začetka decembra 2011 arheološka ekipa Centra za preventivno arheologijo Zavoda za varstvo kulturne dediščine izkopava na Prulah v Ljubljani (investitor: MIZKŠ).

Odkrili smo ostanke pretekle poselitve starega obrežja Ljubljanice. To je bilo pred velikimi regulacijami v 18., 19. in 20. stol. popolnoma drugačno od današnjega. Pred tem je bila naravna struga Ljubljanice namreč široka z veliko meandri in razširitvami. Ta široka struga Ljubljanice je v prazgodovinskem času, natančneje v pozni bronasti dobi, segala do lokacije Prule 9, kjer trenutno izkopavamo. Naša izkopavanja potrjujejo, da je bilo celotno območje Prul na desnem bregu Ljubljanice vse do Grajskega griča v prazgodovini močno poseljeno. Sledeče ugotovitve so za sedaj še preliminarnе.

Najstarejše ostaline človeške prisotnosti so iz časa pozne bronaste dobe oz. kulture žarnih grobišč. Obrežje je bilo takrat tlakovano z ogromno količino keramike. Brežina se je nato strmo spustila v široko naravno strugo Ljubljanice. Zamočvirjeno sedimentacijsko okolje in visoka podtalnica sta ohranila izjemne količine organskega materiala - lesa, semen, kosti ipd., ki se v drugačnih okoliščinah ne ohranijo. Med keramičnimi najdbami je najbolj reprezentančna ženska figurina. To ni bil bivalni prostor, temveč so tu potekale dejavnosti, povezane z obrežjem, morda z rečnim pristaniščem. Naše najdbe so vsekakor mlajše od kolišča na Špici za skoraj 2000 let in sočasne ali nekoliko starejše od prazgodovinskega mesta na Tribuni.

Po določenem obdobju so prenehali uporabljati ta del brežine in ga prepustili naravi. Kar nekaj stoletij kasneje so brežino tlakovali s prodniki in kamni. Enako kamnito tlakovanje je bilo odkrito na več lokacijah na

Prulah, najdlje na območju Tribune 170 m stran, kjer se povezuje z mlajšehalštatskim in keltskim naseljem. Odkrili pa smo tudi strukture, ki so sočasne rimskemu vojaškemu taboru na lokaciji Tribune v avgustejskem obdobju (okoli leta 0). Izstopa predvsem odvodni jarek s palisado. Brežina Ljubljanice je bila v tem obdobju že precej drugačna, saj lahko preko stratigrafije sledimo postopnemu premikanju struge od Grajskega griča proti današnjemu toku.

Ženski kipec s Prul v Ljubljani

Arheološka izkopavanja na arheološkem najdišču Griblje

Alja Žorž

V letu 2011 so pod vodstvom ZVKD, CPA potekala manjša zaščitna arheološka izkopavanja v Beli Krajini in sicer v vasi Griblje. Arheološke plasti, najdbe in strukture odkrite na območju predvidene izgradnje stanovanjske hiše izpričujejo intenzivno uporabo širšega prostora predvsem v arheoloških obdobjih prazgodovine, redke najdbe pa kažejo, da so bili ljudje na tem območju (oziroma v širši okolici) dejavni še v obdobju antike, srednjega, predvsem pa novega veka.

Poselitev v 700 m širokem pasu vzdolž primerne območja ob reki Kolpi se predvideva že od 19. stol., prva arheološka izkopavanja prazgodovinske naselbine, vzhodnje od lanskoletnih raziskav pa so bila izvedena šele leta 2005.

Najbogatejše in najstarejše ostaline dokazujejo poselitev v dveh fazah in sicer v obdobju mlajše kamene in bakrene dobe ter v obdobju bronaste dobe. Med najdbami iz starejše faze izstopajo predvsem natančno izdelana orodja iz fino zrnatih rožencev. Sledovi dveh lesenih stanovanjskih objektov in naselbinskih najdb, ki jih umeščamo v obdobje bronaste dobe, kažejo, da je manjša naselbina na tem delu zaživela tudi v 2. tisočletju pr. n. š. Najverjetneje se je le-ta širila proti severu in severovzhodu.

Intenzivni moderni gradbeni posegi v zemljišče so skoraj v celoti uničili arheološke ostaline v zahodnem delu izkopnega polja, drugod pa so večje posledice povzročili predvsem poljedelski posegi in ureditev sadovnjaka. S tem so se prazgodovinske najdbe premesale, prepoznavanje struktur pa je bilo oteženo.

Med skoraj pet tisoč najdbami prevladujejo odlomki grobo in fino prostoročno izdelanega posodja okrašeni z najrazličnejšimi okrasi, ki predstavljajo kulturo mlajše kamene dobe, bakrene, srednje in pozne bronaste dobe. Izstopata predvsem odlomka okrašena z majhnimi bradavicami ter odlomki fino izdelane lončenine z rdečim premazom, ki sodijo v obdobje mlajše kamene dobe.

Z novimi raziskavami smo prišli do novih spoznanj o poselitvi prostora na rečnih terasah reke Kolpe. Z izjemnimi najdbami smo dopolnili razlage in spoznanja o življenju v obdobju prazgodovine ob današnji Hrvaški meji, kot tudi na celotnem slovenskem območju.

Izbor kamnitih najdb iz fino zrnatih rožencev (foto G. Murn)

Arheološka izkopavanja na arheološkem najdišču Leskovec

Alja Žorž

Ena zadnjih manjših zaščitnih arheoloških izkopavanj v letu 2011 so pod vodstvom ZVKD, CPA potekala v Leskovcu pri Krškem na delu, predvidenem za gradnjo stanovanjske hiše. Tudi tamkaj odkrite arheološke plasti, najdbe in strukture hiše izpričujejo intenzivno uporabo širšega prostora v arheoloških obdobjih prazgodovine, redke najdbe pa kažejo, da so bili ljudje na tem območju (oziroma v širši okolici) dejavni še v obdobju antike, srednjega in novega veka. Pomembnejši del predstavljajo tudi ostaline iz modernih obdobj, ki odražajo vzpon razvoja vasi Leskovec v 19. in 20. stol. ter razkrivajo zgodovino ožjega prostora, o katerem se je izročilo skoraj popolnoma izgubilo.

Primeren prostor na terasah na rečnih bregovih reke Save je predstavljal nov svet, kjer so prišleki ustvarili prazgodovinske višinske in nižinske naselbine s pripadajočimi grobišči, v rimskem obdobju pa so v neposredni bližini zgradili vodovod in glavno prometno povezavo Neviodunum - Celeia. O srednjeveški poselitvi sklepamo predvsem na osnovi okoliških ostalin srednjeveških utrd in gradov. Na velikem pomenu je vas pridobila v 13. stol. ob ustanovitvi župnije ter ob gradnji cerkva Žalostne Matere Božje in Sv. Ane.

Takšen razvoj vasi lahko prepoznamo tudi v štirih kronološko opredeljenih najdiščinih fazah zadnjih raziskav. Najstarejše in najslabše ohranjenene so ostaline in najdbe, ki sodijo v okvir manjše bronastodobne

naselbine z naselbinskimi jamami in obris objekta. V rimskem obdobju je bilo zemljišče najverjetneje v uporabi v poljedeljske namene, v vzhodnem delu pa smo prepoznali redke sledove začasnega zadrževanja. Največji vpliv na starejše plasti in strukture so imele novoveške dejavnosti, ki so posegle globoko v geološke plasti, vseeno pa te ostaline prikazujejo življenje in uporabo prostora v času vzpona Leskovca in so nedvomno visokega etnološkega pomena. Sprva je v zahodnem delu delovala manjša kmetija z občasnimi kovaškimi dejavnostmi in pripadajočim lesenim objektom, vzhodni del pa je bil v uporabi kot njiva. Ob opustitvi uporabe objekta so le-tega porušili in parcelo uporabljali v namene večjega sadovnjaka.

Zaradi pomanjkanja najdb o umetniškem izražanju "Leskovcev" težko govorimo. Izstopajo predvsem bronastodobne naselbinske najdbe in večji kosi antičnega gradbenega materiala. Med zanimivejše najdbe sodijo kamnite najdbe (odbitki iz roženca, brusi in žrmlje).

S predstavljenimi rezultati raziskav smo prišli do novih spoznanj o poselitvi Leskovca in dopolnili razlage in spoznanja o življenju ob vznožju Polhograjskega gričevja ter etnološke in zgodovinske razlage o razvoju naselja v novejših obdobjih. Ni dvoma, da je prostor raziskav predstavljal življenjsko primerno področje, kjer si je svoje domovanje nazadnje uredila ena od najpremožnejših družin v vasi.

Pogled na arhitekturne ostaline iz obdobja bronaste dobe ter temelje novoveškega objekta (foto A. Žorž)

Zaščitna arheološka izkopavanja na najdišču Sv. Lovrenc III. faza

Alja Žorž

V vasi Jezero, ob vznožju osamelca Sv. Lovrenc, smo na najdišču Jezero–Arheološko najdišče Sv. Lovrenc, v letu 2011 nadaljevali s tretjo fazo zaščitnih arheoloških izkopavanj. Na tem mestu smo na podlagi rezultatov predhodnih terenskih pregledov poleti 2010 pričeli in zaključili s prvo in drugo fazo zaščitnih arheoloških izkopavanj. Bogata odkritja so pokazala, da se arheološke ostaline širijo tudi izven predvidene gradbene jame za stanovanjsko hišo, zato je bilo potrebno nadaljevati z raziskavami na območju predvidene infrastrukture.

Novoodkrita arheološke ostaline izpričujejo intenzivno uporabo širšega prostora, predvsem v obdobju prazgodovine ter potrjujejo in dopolnjujejo predhodne domneve. Najdbe in sledove arhitekture lahko glede na zadnje rezultate umestimo v obdobje mlajše kamene dobe, bronaste dobe in železne dobe. Z odkritji tipičnih najdb in ¹⁴C datacijami smo potrdili, da nekatere ostaline predstavljajo tudi sledove poselitve v obdobju bakrene dobe.

Z novimi raziskavami smo dopolnili obrise arhitekturnih ostalin, med nova odkritja pa sodijo manjše jame prekrite s kamnitimi gomilami ter še eno kraško brezno zapolnjeno z raznolikimi najdbami.

Med ogromnim številom najdb (3800 kosov) izstopa bakrenodobna serpentinasta sekira, prejno vretence in del keramične zajemalke. Med izjemne umetniške izdelke štejemo tudi majhno narebreno stekleno jagodo modro zelenkaste barve, ki sodi med najstarejše bronastodobne jagode na slovenskem prostoru.

Na osnovi primernosti prostora in količine najdb ter ostalin odkritih zaenkrat sklepamo, da se je prazgodovinska naselbina zagotovo širila vsaj do roba terase na zahodu do vznožja osamelca na severu ter gasilskega doma na vzhodu, dlje proti središču depresije pa se le-te nahajajo še globlje.

Del serpentinaste sekire in situ (foto A. Žorž)

Seznam izdanih soglasij za arheološke raziskave v letu 2011

	Najdišče	Vrsta raziskave	Izvajalec
1	Ajdovščina - Castra	dokumentacija ob gradnji	Avgusta d.o.o.
2	Ajdovščina - Mestno jedro	dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
3	Arja vas - Govče	izkopavanje	ZVKDS CPA
4	Bela Cerkev	ročni izkop testnih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
5	Bela Cerkev	terenski pregled	ZVKDS CPA
6	Benedikt v Slovenskih Goricah - Cerkev sv. Benedikta	geofizikalno kartiranje	Gearh d.o.o.
7	Bertoki - Sermin	terenski pregled in dokumentiranje jedrnih vrtin	Arhej d.o.o.
8	Bevke - naselbina Brdo	ročni izkop testnih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
9	Blatna Brezovica	terenski pregled	ZVKDS CPA
10	Blatna Brezovica	terenski pregled	ZVKDS CPA
11	Bled - jezersko dno	podvodni pregled	ZVKDS CPA
12	Bled - Žale	dokumentacija ob gradnji	A&K, Andrej Čučnik in družbenik, d.n.o.
13	Bled - Žale	ročni izkop testnih jarkov	A&K, Andrej Čučnik in družbenik, d.n.o.
14	Bled - Žale, Bled - Grad	dokumentacija ob gradnji	A&K, Andrej Čučnik in družbenik, d.n.o.
15	Borovnica - Mazijeva opekarna	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
16	Breg in Pako; Ljubljana - Ljubljansko barje	izkopavanje	Brenk Klan & CO. d.n.o.
17	Brestanica - Brestanica	dokumentacija strojno izkopanih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
18	Brestanica - Brestanica	izkopavanje, dokumentacija ob gradnji, stavbne raziskave	Arhos d.o.o.
19	Brestanica - Brestanica	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arhos d.o.o.
20	Brestanica - Brestanica-Gunte	dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
21	Brestovica pri Komnu - Gradišče Gradina	terenski pregled, izkopavanje	Avgusta d.o.o.
22	Brezno pri Podvelki - Ostanke rimske ceste	terenski pregled	PJP d.o.o.
23	Brezovica	terenski pregled	ZVKDS CPA
24	Brezovica	terenski pregled	ZVKDS CPA
25	Brezovica	terenski pregled	ZVKDS CPA
26	Brezovica	terenski pregled	ZVKDS CPA

27	Brezovica	terenski pregled	ZVKDS CPA
28	Brezovica	terenski pregled	ZVKDS CPA
29	Brezovica	terenski pregled	ZVKDS CPA
30	Brežice - mestno jedro	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
31	Bukovica	terenski pregled	ZVKDS CPA
32	Bukovje pri Dravogradu - Bukovje	terenski pregled	Koroški pokrajinski muzej Slovenj Gradec
33	Butajnova	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheoterra d.o.o.
34	Cajnarje	ročni izkop testnih jarkov, izkopavanje	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
35	Celje	dokumentacija jedrnih vrtin	Arhej d.o.o.
36	Celje	dokumentacija jedrnih vrtin, ročni izkop testnih jarkov	Pokrajinski muzej Celje
37	Celje	dokumentacija ob gradnji, raziskava ob gradnji	Pokrajinski muzej Celje
38	Celje	dokumentacija ob gradnji, raziskava ob gradnji	Pokrajinski muzej Celje
39	Celje	dokumentacija ob gradnji, raziskava ob gradnji	Pokrajinski muzej Celje
40	Celje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
41	Celje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
42	Celje	izkopavanje	Tica Sistem d.o.o.
43	Celje	raziskava ob gradnji	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
44	Celje	ročni izkop testnih jarkov, geofizikalno kartiranje	Tica Sistem d.o.o.
45	Celje - Kare 12	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija strojno izkopanih jarkov, izkopavanje	Pokrajinski muzej Celje
46	Celje - Knežji dvor	izkopavanje	Pokrajinski muzej Celje
47	Cerklje ob Krki	dokumentacija strojno izkopanih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
48	Cerklje ob Krki	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
49	Cerklje ob Krki	ročni izkop testnih jarkov	PJP d.o.o.
50	Cerklje ob Krki	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
51	Cerknica	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	PJP d.o.o.
52	Cerknica	izkopavanje , dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave Vesna Merc s.p.
53	Cerknica	ročni izkop testnih jarkov	Draksler Matej s.p.
54	Cerknica - Grobišče Svinja Gorica	terenski pregled, dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave Vesna Merc s.p.
55	Cerknica - Hiša Partizanska 17	dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave Vesna Merc s.p.
56	Cerknica - Kamna Gorica	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Tica Sistem d.o.o.
57	Cerknica - Kulturna krajina Cerkniškega jezera	dokumentacija ob gradnji	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
58	Cerknica - Kulturna krajina Cerkniškega jezera	izkopavanje	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.

59	Cerov log - Camberk	dokumentacija uničenja	Dolenjski muzej Novo mesto
60	Col	ročni izkop testnih jarkov	Avgusta d.o.o.
61	Cundrovec	dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
62	Čatež ob Savi - Srednje polje	ročni izkop testnih jarkov	PJP d.o.o.
63	Črnomelj - Hiša Ulica Mirana Jarca 3	izkopavanje	Arhos d.o.o.
64	Črnuče - Črnuče	dokumentacija ob gradnji	PJP d.o.o.
65	Divača - spodmol Triglavca	izkopavanje	Oddelek za arheologijo FF UL
66	Dobe - Gmajna-Beršina	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arhos d.o.o.
67	Dobova	dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
68	Dobova	dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
69	Dobova	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arhos d.o.o.
70	Dobova	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
71	Dobrova pri Ljubljani - Dobrova	terenski pregled, dokumentacija ob gradnji	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
72	Dol in Laze; Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov, izkopavanje, dokumentacija ob gradnji	Brenk Klan & CO. d.n.o.
73	Dol pri Ljubljani - Vas	raziskava ob gradnji	Arheoterra d.o.o.
74	Dolenja Trebuša - Sovodenj	terenski pregled	Tolminski muzej
75	Dolenja vas	terenski pregled	ZVKDS CPA
76	Dolenji Leskovec - za Savo	izkopavanje	Arhos d.o.o.
77	Dolenji Leskovec - Za Savo; Rožno - ob Savi, Rožno - Sv. Kancijan	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arhos d.o.o.
78	Dolenjske Toplice - Žlebe	dokumentacija ob gradnji	Arheoterra d.o.o.
79	Draženci - Gruškovje	terenski pregled	ZVKDS CPA
80	Drnovo - Neviodunum	geofizikalno kartiranje	Arhej d.o.o.
81	Drnovo - Neviodunum	terenski pregled	PJP d.o.o.
82	Drnovo - Rimska cesta Neviodunum - Siscia	dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
83	Družinska vas - Kozjane; Vinji vrh pri Beli Cerkvi	dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
84	Gaberke - Cerkev sv. Urha	dokumentacija ob gradnji	PJP d.o.o.
85	Gameljne	terenski pregled	ZVKDS CPA
86	Gmjanica - Znamenje, Gmajnica - Naselbina na Krtini	terenski pregled	Avgusta d.o.o.
87	Gorenja vas	terenski pregled	ZVKDS CPA
88	Gorenja vas pri Leskovcu - Rimskodobno grobišče	dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
89	Gorenje pri Kočevju	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
90	Gorenji Leskovec	dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.

91	Goričane - Stari Grad	dokumentacija ob gradnji	Avgusta d.o.o.
92	Grad - Grad	geofizikalno kartiranje	Gearh d.o.o.
93	Gradišče nad Pijavo Gorico - Gradišče	terenski pregled	Arheoterra d.o.o.
94	Gradišče nad Pijavo Gorico - Gradišče	terenski pregled	Matevž Lavrinc, s.p.
95	Gradišče pri Mirni peči	terenski pregled	Matevž Lavrinc, s.p.
96	Griblje - ob Kolpi	dokumentacija strojno izkopanih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Matevž Lavrinc, s.p.
97	Groblje pri Prekopi - Griblje	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
98	Groblje pri Prekopi - Griblje	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
99	Groblje pri Prekopi - Griblje	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
100	Groblje pri Prekopi - Griblje	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
101	Grosuplje - ob železnici	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
102	Grosuplje - ob železnici	izkopavanje	PJP d.o.o.
103	Grosuplje - ob železnici	raziskava ob gradnji	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
104	Grosuplje - ob železnici	terenski pregled	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
105	Hajdina	izkopavanje	ZVKDS CPA
106	Hajdina	terenski pregled	ZVKDS CPA
107	Herinja vas	terenski pregled	Matevž Lavrinc, s.p.
108	Hmeljčič - Gradišče Karlin, Brezje pri Trebelnem - Šumeje-Log	dokumentacija ob gradnji	Arheoterra d.o.o.
109	Hoče - Naselbina	izkopavanje	PJP d.o.o.
110	Hoče - Naselbina	izkopavanje	Arhos d.o.o.
111	Horjul - Vovčne-sv. Marjeta	dokumentacija ob gradnji	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
112	Hotič	terenski pregled	ZVKDS CPA
113	Ig	terenski pregled	ZVKDS CPA
114	Ivančna Gorica	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
115	Ivančna Gorica	dok. strojno izkopanih jarkov	Arhos d.o.o.
116	Ivančna Gorica	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
117	Ivančna Gorica	izkopavanje	Vedomec, zavod za kulturo prostora
118	Ivančna Gorica	izkopavanje	Arhos d.o.o.

119	Ivančna Gorica	raziskava ob gradnji	Arhos d.o.o.
120	Ivančna Gorica	raziskava ob gradnji	Arhos d.o.o.
121	Izola	terenski pregled	ZVKDS CPA
122	Izola	dokumentacija ob gradnji, raziskava ob gradnji	Avgusta d.o.o.
123	Izola	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	PJP d.o.o.
124	Izola - Simonov zaliv	izkopavanje, geofizikalno kartiranje	Univerza na Primorskem
125	Izola - Simonov zaliv	izkopavanje	PJP d.o.o.
126	Izola - Simonov zaliv	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
127	Janževski vrh - cerkev sv. Janeza Krstnika	raziskava ob gradnji	Koroški pokrajinski muzej Slovenj Gradec
128	Jezero	terenski pregled	ZVKDS CPA
129	Jezero	terenski pregled	ZVKDS CPA
130	Jezero	terenski pregled	ZVKDS CPA
131	Jezero - Sv. Lovrenc	terenski pregled, ročni izkop testnih jarkov	Brenk Klan & CO. d.n.o.
132	Jezero - Sv. Lovrenc	terenski pregled, ročni izkop testnih jarkov	ZVKDS CPA
133	Jezero - Sv. Lovrenc	terenski pregled	ZVKDS CPA
134	Jezero pri Trebnjem - Nad kamnolomom Vrhpeč	izkopavanje	ZVKDS CPA
135	Kačji dol - Drogenik	izkopavanje	ZVKDS CPA
136	Kamni vrh - Gomilno grobišče Mazovnik	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
137	Kamnik	terenski pregled	ZVKDS CPA
138	Kamnik pod Krimom - Žabji grad	dokumentacija ob gradnji	ZVKDS CPA
139	Kapelski vrh - Cerkev sv. Marije Magdalene	dokumentacija ob gradnji	Vedomec, zavod za kulturo prostora
140	Klanec pri Komendi	terenski pregled	Magelan skupina, d.o.o.
141	Kobarid - Trško jedro	ročni izkop testnih jarkov	Tolminski muzej
142	Kokrica	terenski pregled	ZVKDS CPA
143	Koper	dokumentacija ob gradnji	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
144	Koper	dokumentacija ob gradnji, raziskava ob gradnji	Avgusta d.o.o.
145	Koper - Mestno jedro	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Univerza na Primorskem
146	Koper - Samostan Sartorijeva 9	izkopavanje	Univerza na Primorskem
147	Koprivnik pri Kočevju - Koprivnik	terenski pregled	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
148	Korte - Kaštelir pri Čedljah	terenski pregled, ročni izkop testnih jarkov	Pokrajinski muzej Koper
149	Kostanjevica	terenski pregled	ZVKDS CPA
150	Kostanjevica na Krki	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
151	Kozaršče - Megore	ročni izkop testnih jarkov, geofizikalno kartiranje	ZVKDS CPA
152	Kranj	izkopavanje	Jamarsko društvo Carnium
153	Kranj - Pungart	izkopavanje	Magelan skupina, d.o.o.

154	Krasinec	terenski pregled	ZVKDS CPA
155	Krčevina pri Ptuj	terenski pregled	ZVKDS CPA
156	Kred - Lašče	ročni izkop testnih jarkov	Tolminski muzej
157	Križevska vas	terenski pregled	ZVKDS CPA
158	Krško	terenski pregled	ZVKDS CPA
159	Krško - Mesto	izkopavanje, dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
160	Krško - Trasa rimskega vodovoda	dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
161	Krško - Trasa rimskega vodovoda, Žadovinec - Petrovce	raziskava ob gradnji	PJP d.o.o.
162	Lanišče	terenski pregled	ZVKDS CPA
163	Lapor - Gradež	terenski pregled	Arheoterra d.o.o.
164	Laško	terenski pregled, dokumentacija profila	ZVKDS CPA
165	Laško - trško jedro	dokumentacija ob gradnji	PJP d.o.o.
166	Laško - trško jedro	dokumentacija ob gradnji	PJP d.o.o.
167	Lemberg pri Novi cerkvi - Grad Lemberg	dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave Vesna Merc s.p.
168	Lesce - sv. Marija	ročni izkop testnih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
169	Leskovec pri Krškem	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
170	Leskovec pri Krškem	terenski pregled, ročni izkop testnih jarkov	PJP d.o.o.
171	Leskovec pri Krškem	izkopavanje, dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
172	Libna - Sv. Marjeta	dokumentacija uničenja	Arhej d.o.o.
173	Ljubljana	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Magelan skupina, d.o.o.
174	Ljubljana	izkopavanje	Magelan skupina, d.o.o.
175	Ljubljana	raziskava ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljana
176	Ljubljana	raziskava ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljana
177	Ljubljana	dokumentacija ob gradnji	Tica Sistem d.o.o.
178	Ljubljana	dokumentacija ob gradnji, raziskava ob gradnji	Zigurat, Jurij Soklič s.p.
179	Ljubljana	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Avgusta d.o.o.
180	Ljubljana	izkopavanje	Arhej d.o.o.
181	Ljubljana	izkopavanje	Tica Sistem d.o.o.
182	Ljubljana	izkopavanje	Muzej in galerije mesta Ljubljana
183	Ljubljana	raziskava ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljana
184	Ljubljana	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Magelan skupina, d.o.o.
185	Ljubljana	dokumentacija strojno izkopanih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Arhej d.o.o.
186	Ljubljana	izkopavanje, dokumentacija ob gradnji	Arhej d.o.o.
187	Ljubljana	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
188	Ljubljana - Brdo-Vrhovci	terenski pregled, dokumentacija strojno izkopanih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljana
189	Ljubljana - Dobrava	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Avgusta d.o.o.

190	Ljubljana - Grobišče Nadgorica	dokumentacija strojno izkopanih jarkov, izkopavanje , dokumentacija ob gradnji	Brenk Klan & CO. d.n.o.
191	Ljubljana - Grobišče Šmartno ob Savi	terenski pregled, ročni izkop testnih jarkov	Brenk Klan & CO. d.n.o.
192	Ljubljana - Kamna Gorica	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheoterra d.o.o.
193	Ljubljana - Kolišče Ilovica	terenski pregled, ročni izkop testnih jarkov	Tica Sistem d.o.o.
194	Ljubljana - Krakovsko predmestje	terenski pregled	ZVKDS CPA
195	Ljubljana - Lavrica	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
196	Ljubljana - Ljubljansko barje	ročni izkop testnih jarkov, dok. strojno izkopanih jarkov, izkopavanje, dokumentiranje ob gradnji	Brenk Klan & CO. d.n.o.
197	Ljubljana - Ljubljansko barje	ročni izkop testnih jarkov, dok. strojno izkopanih jarkov, izkopavanje, dokumentiranje ob gradnji	PJP d.o.o.
198	Ljubljana - Ljubljansko barje	ročni izkop testnih jarkov, izkopavanje	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
199	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Tica Sistem d.o.o.
200	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Tica Sistem d.o.o.
201	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
202	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
203	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Tica Sistem d.o.o.
204	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Avgusta d.o.o.
205	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Tica Sistem d.o.o.
206	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
207	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Tica Sistem d.o.o.
208	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
209	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
210	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave Vesna Merc s.p.
211	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Draksler Matej s.p.
212	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
213	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
214	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Brenk Klan & CO. d.n.o.

215	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov, dokumentacija uničenja	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
216	Ljubljana - Ljubljansko barje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov, izkopavanje, dokumentacija ob gradnji	Brenk Klan & CO. d.n.o.
217	Ljubljana - Ljubljansko barje	izkopavanje	Tica Sistem d.o.o.
218	Ljubljana - Ljubljansko barje	izkopavanje	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
219	Ljubljana - Ljubljansko barje	ročni izkop testnih jarkov	Arheoterra d.o.o.
220	Ljubljana - Ljubljansko barje	ročni izkop testnih jarkov	Tica Sistem d.o.o.
221	Ljubljana - Ljubljansko barje	ročni izkop testnih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
222	Ljubljana - Ljubljansko barje	ročni izkop testnih jarkov	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
223	Ljubljana - Ljubljansko barje	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Brenk Klan & CO. d.n.o.
224	Ljubljana - Ljubljansko barje	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija strojno izkopanih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
225	Ljubljana - Mestna četrt Kolezija	dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
226	Ljubljana - Mestno jedro	dokumentacija ob gradnji	Tica Sistem d.o.o.
227	Ljubljana - Mestno jedro	dokumentacija ob gradnji	PJP d.o.o.
228	Ljubljana - Mestno jedro	dokumentacija ob gradnji	PJP d.o.o.
229	Ljubljana - Mestno jedro	dokumentacija ob gradnji	PJP d.o.o.
230	Ljubljana - ob Tržaški cesti	dokumentacija ob gradnji	Matevž Lavrinc, s.p.
231	Ljubljana - ob Tržaški cesti	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Tica Sistem d.o.o.
232	Ljubljana - ob Tržaški cesti	terenski pregled, dokumentacija strojno izkopanih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Muzej in galerije mesta Ljubljana
233	Ljubljana - Rimska cesta vzhodno od Slovenske	dokumentacija ob gradnji	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
234	Ljubljana - Spodnji Kašelj	dokumentacija strojno izkopanih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Brenk Klan & CO. d.n.o.
235	Ljubljana - Stožice	terenski pregled, ročni izkop testnih jarkov	Arheoterra d.o.o.
236	Ljubljana - Stožice	ročni izkop testnih jarkov	Arheoterra d.o.o.
237	Ljubljana - Tomačevo	ročni izkop testnih jarkov	Arhej d.o.o.
238	Ljubljana - Trnovsko predmestje	terenski pregled	ZVKDS CPA
239	Ljubljana - Vevče - Polje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
240	Ljubljana - Vevče - Polje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
241	Ljubljana - Vevče-Polje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
242	Ljubljana - Zgornja Zadobrova	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
243	Ločica ob Savinji - Ločica	geofizikalno kartiranje	Pokrajinski muzej Celje

244	Logatec - Longaticum	dokumentacija ob gradnji	Tica Sistem d.o.o.
245	Logatec - Longaticum	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Tica Sistem d.o.o.
246	Logatec - pod Smrekovcem	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Tica Sistem d.o.o.
247	Loka	terenski pregled	ZVKDS CPA
248	Lož, Stari Trg pri Ložu - Gradišče	terenski pregled, ročni izkop testnih jarkov	Brenk Klan & CO. d.n.o.
249	Mačkovec	ročni izkop testnih jarkov	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
250	Malijski hrib	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija strojno izkopanih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Magelan skupina, d.o.o.
251	Malo Mraševo - Gomilke-Grubelce	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
252	Maribor	dokumentacija ob gradnji	PJP d.o.o.
253	Maribor - Betnava	terenski pregled	Vedomec, zavod za kulturo prostora
254	Maribor - Grad	izkopavanje	PJP d.o.o.
255	Maribor - Meljski hrib	dokumentacija ob gradnji	Vedomec, zavod za kulturo prostora
256	Maribor - Mestno jedro	dokumentacija ob gradnji	Vedomec, zavod za kulturo prostora
257	Martinjak - sv. Vid	raziskava ob gradnji	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
258	Meniška vas - Gomilno grobišče Dolgi deli	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
259	Metlika	dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
260	Metlika	dokumentacija strojno izkopanih jarkov, izkopavanje, dokumentacija ob gradnji	Brenk Klan & CO. d.n.o.
261	Metlika - Bočka II	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheoterra d.o.o.
262	Metlika - Ravne njive	dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
263	Metlika, Grobišče Borštek, Mestno jedro, Dacarji	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija strojno izkopanih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
264	Metlika, Naselbina na Veselici, Pungart, Otok - Otoško polje	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija strojno izkopanih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
265	Mihelja vas - Prazgodovinska in rimskodobna naselbina	dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
266	Mihelja vas - Prazgodovinska in rimskodobna naselbina	ročni izkop testnih jarkov	Arhej d.o.o.
267	Mihovo	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
268	Mihovo	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.

269	Mihovo	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
270	Mihovo	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
271	Mihovo	ročni izkop testnih jarkov	Tica Sistem d.o.o.
272	Mihovo	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
273	Miren - Japnišče	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheoterra d.o.o.
274	Moverna vas	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
275	Mrtvice	dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
276	Mrzlo polje pri Ivančni Gorici	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arhej d.o.o.
277	Muljava	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
278	Nazarje - Žlavor	terenski pregled	ZVKDS CPA
279	Novi Klošter - Dvorec s parkom	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija strojno izkopanih jarkov, geofizikalno kartiranje	ZVKDS CPA
280	Novo mesto - Marof, Kapiteljska njiva	izkopavanje	Dolenjski muzej Novo mesto
281	Novo mesto - Mestno jedro-Kandija	dokumentacija strojno izkopanih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
282	Novo mesto - Prazgodovinska naselbina Grmske njive	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
283	Novo mesto - Proštija	izkopavanje	Arhej d.o.o.
284	Orehok pri Postojni - Cerkev sv. Florijana	dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave Vesna Merc s.p.
285	Orehovec - Gorenji-Dolenji Orehovec	dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
286	Orehovec - Gorenji-Dolenji Orehovec	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
287	Ormož - Mestno jedro	dokumentacija ob gradnji, raziskava ob gradnji	Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož
288	Otočec - Gomilno grobišče Košenice	terenski pregled, dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
289	Otočec - Prazgodovinsko gomilno grobišče	dokumentacija ob gradnji	Arheoterra d.o.o.
290	Otočec - Prazgodovinsko gomilno grobišče	dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
291	Otok - Otoško polje	dokumentacija ob gradnji	Arheoterra d.o.o.
292	Otok - Otoško polje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
293	Otok - Otoško polje	izkopavanje	Arhos d.o.o.
294	Otok - Otoško polje	izkopavanje	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
295	Otok pri Cerknici - Otok	ročni izkop testnih jarkov	Tica Sistem d.o.o.
296	Otok pri Cerknici - Otok	ročni izkop testnih jarkov	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.

297	Pameče	terenski pregled, dokumentacija ob gradnji	Koroški pokrajinski muzej Slovenj Gradec
298	Petrušnja vas - Centov hrib	dokumentacija ob gradnji	Arhej d.o.o.
299	Piran	dokumentacija ob gradnji	Univerza na Primorskem
300	Piran	geofizikalno kartiranje, dokumentacija ob gradnji	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
301	Piran	terenski pregled, ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Magelan skupina, d.o.o.
302	Piran	izkopavanje, raziskava ob gradnji	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
303	Piran - Mestno jedro	dokumentacija ob gradnji, raziskava ob gradnji	Avgusta d.o.o.
304	Piran - Mestno jedro	izkopavanje	Univerza na Primorskem
305	Piran - Mestno jedro	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Avgusta d.o.o.
306	Podčetrtek - Trško jedro	dokumentacija ob gradnji	PJP d.o.o.
307	Podgorje pri Kamniku	ročni izkop testnih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
308	Podkraj - Na Tratah	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija strojno izkopanih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
309	Podpeč - Ljubljana	intenzivni podvodni pregled, dokumentacija ob gradnji	ZVKDS CPA
310	Podpeč - Ljubljana, Ljubljana - Kolišče Ilovica	intenzivni podvodni pregled	ZVKDS CPA
311	Podpeč - Ljubljana, Vrhnika - Nauportus	intenzivni podvodni pregled, dokumentacija ob gradnji	ZVKDS CPA
312	Podplešivica - Roje, Zamedvedica in Bluše	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arhos d.o.o.
313	Podplešivica - Roje, Zamedvedica in Bluše	ročni izkop testnih jarkov	Tica Sistem d.o.o.
314	Podreber - sv. Elizabeta	ročni izkop testnih jarkov	Avgusta d.o.o.
315	Podzemelj	terenski pregled	ZVKDS CPA
316	Podzemelj	terenski pregled	ZVKDS CPA
317	Podzemelj	terenski pregled	ZVKDS CPA
318	Polhov Gradec	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
319	Polhov Gradec	dokumentacija uničenja	Arheoterra d.o.o.
320	Poljane nad Škofjo Loko - Arheološko območje Ajdovski britof	dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
321	Postojna - Mestno jedro	dokumentacija ob gradnji, raziskava ob gradnji	Avgusta d.o.o.
322	Pragersko - Hodoš	ročni izkop testnih jarkov	PJP d.o.o.
323	Predgrad - Ruševine gradu Poljane	dokumentacija uničenja	Univerza v Ljubljani
324	Primostek	terenski pregled	ZVKDS CPA
325	Primož pri Šentjurju - Pod cerkvijo	izkopavanje	ZVKDS CPA
326	Prule	terenski pregled	ZVKDS CPA
327	Ptuj	terenski pregled	ZVKDS CPA

328	Ptuj - Desni Breg	dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave Vesna Merc s.p.
329	Ptuj - Dominikanski samostan	izkopavanje, dokumentacija ob gradnji	ZVKDS CPA
330	Ptuj - Levi Breg	izkopavanje, raziskava ob gradnji	Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož
331	Ptuj - Levi Breg	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
332	Ptuj - Levi Breg	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave Vesna Merc s.p.
333	Ptuj - Levi Breg	izkopavanje	PJP d.o.o.
334	Ptuj - Levi Breg	izkopavanje	Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož
335	Ptuj - Levi Breg, Ptuj - Panorama	izkopavanje	ZVKDS CPA
336	Ptuj - Rimska cesta Poetovio - Mursa	dokumentacija ob gradnji	PJP d.o.o.
337	Ptuj - Villa rustica	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
338	Pušenci - Pragodovinska nasleбина Cerkevščice	izkopavanje	Tica Sistem d.o.o.
339	Radohova vas	terenski pregled	ZVKDS CPA
340	Raka	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
341	Rakek - Srnjak	terenski pregled, ročni izkop testnih jarkov	Tica Sistem d.o.o.
342	Rakek - Srnjak	terenski pregled	Tica Sistem d.o.o.
343	Ravne na Koroškem - Trško jedro	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Koroški pokrajinski muzej Slovenj Gradec
344	Razvanje - Poštela	terenski pregled, geofizikalno kartiranje, dokumentacija ob gradnji	ZVKDS CPA
345	Razvanje - Villa rustica Pri kapelci	terenski pregled, geofizikalno kartiranje	Vedomec, zavod za kulturo prostora
346	Rečica ob Savinji - Staro trško jedro	geofizikalno kartiranje, dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
347	Rosalnice - Tri fare	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
348	Rudnik	terenski pregled	ZVKDS CPA
349	Seča - Villa Marittima	dokumentacija strojno izkopanih jarkov , geofizikalno kartiranje, dokumentacija ob gradnji	Avgusta d.o.o.
350	Semič - Trško jedro	dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave Vesna Merc s.p.
351	Senovo - Trasa senovske rudniške železnice	terenski pregled, dokumentacija jedrnih vrtin, dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arhos d.o.o.
352	Sevnica	dokumentacija ob gradnji	Matevž Lavrinc, s.p.
353	Sevnica - Staro mestno jedro	dokumentacija ob gradnji	Arhej d.o.o.
354	Slape	terenski pregled	ZVKDS CPA
355	Slepšek - Božji grob-Križni vrh	dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave Vesna Merc s.p.
356	Slinovce - Gradišče Hrastina	ročni izkop testnih jarkov	Arheoterra d.o.o.

357	Slovenska Bistrica - Rimska cesta Celeia- Poetovio	izkopavanje, dokumentacija ob gradnji	PJP d.o.o.
358	Slovenske konjice - Park dvorca Trebnik	dokumentacija ob gradnji, raziskava ob gradnji	PJP d.o.o.
359	Smlednik - Stari grad	dokumentacija ob gradnji	Avgusta d.o.o.
360	Smlednik - Stari grad	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheoterra d.o.o.
361	Smlednik - Stari grad, Hraše - pod Staro cesto	terenski pregled, ročni izkop testnih jarkov, dok. ob gradnji	Magelan skupina, d.o.o.
362	Smlednik - Stari grad	izkopavanje	ZVKDS CPA
363	Spodnja Hajdina	dokumentacija ob gradnji	Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož
364	Spodnja Hajdina	izkopavanje	Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož
365	Spodnja Hajdina	izkopavanje	Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož
366	Spodnja Polskava - Rimska cesta Celeia- Poetovio	dokumentacija ob gradnji	PJP d.o.o.
367	Spodnja Slivnica - Zavrh	dokumentacija uničenja	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
368	Spodnje Pirniče	terenski pregled	ZVKDS CPA
369	Spodnje Škofije - Kortinca, Spodnje Škofije - Reber	dokumentacija ob gradnji	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
370	Spodnji Duplek - Prazgodovinska naselbina	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
371	Srobotnik pri Velikih Laščah - Gradišče	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
372	Stanežiče - Rimskodobno grobišče	ročni izkop testnih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
373	Stara vas	terenski pregled, dokumentacija ob gradnji	ZVKDS CPA
374	Stara vas	ročni izkop testnih jarkov	Avgusta d.o.o.
375	Stara vas	ročni izkop testnih jarkov	Avgusta d.o.o.
376	Stara Vrhnika	terenski pregled, ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
377	Stari trg pri Ložu - Gradišče	dokumentacija ob gradnji	Brenk Klan & CO. d.n.o.
378	Stari trg pri Slovenj Gradcu - Rimska naselbina	izkopavanje	Koroški pokrajinski muzej Slovenj Gradec
379	Struge, Stari trg, Kočevje	terenski pregled	ZVKDS CPA
380	Sv. Anton	terenski pregled	ZVKDS CPA
381	Sv. Anton - Območje najdišča Jazbine	dokumentacija ob gradnji	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
382	Šebrelje - Divje babe I	čiščenje najdišča	Narodni muzej Slovenije
383	Šemnik	dokumentacija ob gradnji	Draksler Matej s.p.
384	Šenčur - sv. Jurij	ročni izkop testnih jarkov	A&K, Andrej Čučnik in družbenik, d.n.o.
385	Šentjošt nad Horjulom	terenski pregled, ročni izkop testnih jarkov	Arheoterra d.o.o.
386	Šentpeter	terenski pregled	ZVKDS CPA

387	Šentvid pri Stični - Grbčev Dovc	raziskava ob gradnji	Arheoterra d.o.o.
388	Šešče pri Preboldu - Gomilno grobišče Gmajna	terenski pregled, ročni izkop testnih jarkov	Arhej d.o.o.
389	Škocjan - Sveti Tomaž	dokumentacija ob gradnji	Arheoterra d.o.o.
390	Škofja Loka - Antični vodovod	terenski pregled, ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Avgusta d.o.o.
391	Šmarje Sap	dokumentacija ob gradnji	Magelan skupina, d.o.o.
392	Šmarje Sap - Farovski hrib	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
393	Šmarje Sap, Tlake, Šmarje Sap - Razdrto	dokumentacija ob gradnji	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
394	Šmarjeta pri Celju - Janžekov grič	geofizikalno kartiranje	Gearh d.o.o.
395	Šmarjeta pri Celju - Janžekov grič	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave Vesna Merc s.p.
396	Šmartno - Vas	dokumentacija ob gradnji	Draksler Matej s.p.
397	Šmartno pri Cerkljah	dokumentacija ob gradnji, raziskava ob gradnji	Avgusta d.o.o.
398	Šmartno pri Cerkljah	ročni izkop testnih jarkov	Avgusta d.o.o.
399	Špitalič pri Slovenskih Konjicah - Vaško jedro, Stare Slemenice - Območje Žičke kartuzije	ročni izkop testnih jarkov, geofizikalno kartiranje	PJP d.o.o.
400	Št. Jurij	dokumentacija ob gradnji	ZVKDS CPA
401	Št. Jurij	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
402	Šujica	terenski pregled	ZVKDS CPA
403	Šujica - Ajdovše	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
404	Šujica - Ajdovše	terenski pregled, dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
405	Tinjan	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
406	Tlake - Arheološko območje	dokumentacija ob gradnji, raziskava ob gradnji	Brenk Klan & CO. d.n.o.
407	Tolmin - Cerkev sv. Urha	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Tolminski muzej
408	Tolmin - Petelinc	dokumentacija strojno izkopanih jarkov, izkopavanje	Tolminski muzej
409	Trebanjski vrh - Cerkev sv. Jerneja	terenski pregled, ročni izkop testnih jarkov	Arheoterra d.o.o.
410	Trebnje	dokumentacija ob gradnji	Arhej d.o.o.
411	Trebnje	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
412	Trojane - Atrans	dokumentacija ob gradnji	Matevž Lavrinc, s.p.
413	Trojane - Hrastnik	terenski pregled	ZVKDS CPA

414	Ulaka, Velike Bloke - Gradišče Ograde v Senožetih	terenski pregled, dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
415	Unec - Antično grobišče	dokumentacija strojno izkopanih jarkov, izkopavanje , dokumentacija ob gradnji	Brenk Klan & CO. d.n.o.
416	Unec - Antično grobišče	dokumentacija uničenja	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
417	Unec - Kolobar	ITPZP, ročni izkop testnih jarkov, dok. strojno izkopanih jarkov, izkopavanje, dokumentiranje ob gradnji	Brenk Klan & CO. d.n.o.
418	Utik - Gradišče Drnovec	dokumentacija strojno izkopanih jarkov , dokumentacija uničenja	Arheoterra d.o.o.
419	Vače - Prazgodovinsko gradišče z grobiščem	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Tica Sistem d.o.o.
420	Velika Kostrevnica - Bregarjev Laz	terenski pregled, dokumentacija ob gradnji	Matevž Lavrinc, s.p.
421	Velika Pirešica	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave Vesna Merc s.p.
422	Velika Planina	dokumentacija ob gradnji	Magelan skupina, d.o.o.
423	Velika vas pri Krškem	izkopavanje	PJP d.o.o.
424	Velike Lašče	terenski pregled	ZVKDS CPA
425	Velike Malence	izkopavanje	Arhos d.o.o.
426	Velike Malence	izkopavanje	Arhos d.o.o.
427	Verje - Verje	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	PJP d.o.o.
428	Vernek	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
429	Vihre - Dolge njive- Polanci	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
430	Vinica - Podklanec	terenski pregled, ročni izkop testnih jarkov	Vedomec, zavod za kulturo prostora
431	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
432	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Arheoterra d.o.o.
433	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
434	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
435	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
436	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
437	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
438	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
439	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
440	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
441	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Arheoterra d.o.o.

442	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
443	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
444	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Arheoterra d.o.o.
445	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	ZVKDS CPA
446	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Arheološke raziskave in trženje kulturne dediščine, Primož Stergar s.p.
447	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
448	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
449	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
450	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Arheoterra d.o.o.
451	Vinji vrh pri Beli Cerкви	ročni izkop testnih jarkov	Arheoterra d.o.o.
452	Vipava	terenski pregled	ZVKDS CPA
453	Vir pri Stični - Prazgodovinsko gradišče in gomilno grobišče	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Draksler Matej s.p.
454	Vir pri Stični - Prazgodovinsko gradišče in gomilno grobišče	ročni izkop testnih jarkov, dokumentacija strojno izkopanih jarkov, geofizikalno kartiranje	Gearh d.o.o.
455	Vodice	terenski pregled	ZVKDS CPA
456	Vodice	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
457	Vrh nad Želimljami - Sv. Peter	ročni izkop testnih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
458	Vrh nad Želimljami - Sv. Peter	ročni izkop testnih jarkov	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
459	Vrhe	terenski pregled	ZVKDS CPA
460	Vrhe	terenski pregled	ZVKDS CPA
461	Vrhnika	terenski pregled	ZVKDS CPA
462	Vrhnika - Nauportus	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Brenk Klan & CO. d.n.o.
463	Vrhnika - Nauportus	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Matevž Lavrinc, s.p.
464	Vrhnika - Nauportus	dokumentacija strojno izkopanih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Matevž Lavrinc, s.p.
465	Vrhnika - Nauportus	izkopavanje, dokumentacija ob gradnji	Arhej d.o.o.
466	Vrhnika - Nauportus	ročni izkop testnih jarkov	Okra, arheološka raziskovanja, Barbara Hofman s.p.
467	Vrhopolje	terenski pregled	ZVKDS CPA
468	Vurberk-Zgornji Duplek	terenski pregled, geofizikalno kartiranje	Gearh d.o.o.
469	Zaboršt pri Dolu	terenski pregled	Arhej d.o.o.
470	Zagorje ob Savi	izkopavanje, raziskava ob gradnji	PJP d.o.o.
471	Zasip	terenski pregled	ZVKDS CPA
472	Zasip	dokumentacija ob gradnji	A&K, Andrej Čučnik in družbenik, d.n.o.
473	Zasip	ročni izkop testnih jarkov	A&K, Andrej Čučnik in družbenik, d.n.o.
474	Zavrate - Trubarjev grič	geofizikalno kartiranje	Gearh d.o.o.
475	Zgornja Pohanca - Antično grobišče	dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.

476	Zgornja Pohanca - Antično grobišče	dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
477	Zgornja Pohanca - Antično grobišče	ročni izkop testnih jarkov	Arhos d.o.o.
478	Zgornji Log - Gorenji Log	dokumentacija ob gradnji	Matevž Lavrinc, s.p.
479	Žadovinek - Petrovce	dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
480	Žadovinek - Petrovce	dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
481	Žadovinek - Petrovce	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arhos d.o.o.
482	Žadovinek - Petrovce	dokumentacija strojno izkopanih jarkov, dokumentacija ob gradnji	Arhos d.o.o.
483	Žalec - Mestno jedro	dok. jedrnih vrtin, dok. Ob gradnji	Arheološke raziskave Vesna Merc s.p.
484	Žažar - Gradišče- Ruperčev svet	dokumentacija strojno izkopanih jarkov	Arheološke raziskave Otmar Kovač s.p.
485	Ždinja vas	dokumentacija strojno izkopanih jarkov, izkopavanje	PJP d.o.o.
486	Žužemberk	terenski pregled	ZVKDS CPA

